ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Ιούλης-Αύγουστος 2017 Νο123 Τιμή: 4€

Η Δύναμη
για να σταματήσουμε τα Μνημόνια

• **Βρετανία: αριστερό ΣΟΚ** • **Μακρόν, ο σωτήρας;**

• Αντιφασιστικός Ασπρόπυργος • Η Ελλάδα στη Μέση Ανατολή
• Ρώσικη Επανάσταση και ιμπεριαλιστική επέμβαση • ΚΚΕ-100 χρόνια απ'τον Οκτώβρη

ΤΕΥΧΟΣ 123

Ιούλης-Αύγουστος 2017

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο, σελιδοποίηση: Παντελής Γαβριηλίδης,
Υπεύθυνη διακίνησης: Ελεάννα Τσώλη, 210 5247140, Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω», Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176

Για επικοινωνία: sosialismosapotakato@gmail.com www.socialismfrombelow.gr

22 Ιούνη, απεργοί των Δήμων συγκρούονται με την Αστυνομία στο Σύνταγμα.

Η δύναμη για να σταματήσουμε τα μνημόνια

Η Αριστερά και το εργατικό κίνημα μπορούν μαζί να ανοίξουν εναλλακτική προοπτική, γράφει η Μαρία Στύλλου.

Πάνω από 70% του κόσμου έχουν αρνητική άποψη για τη συμφωνία που υπόγραψε ο Τσίπρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΝΤ στο Eurogroup στις 15 Ιούνη. Οι υποσχέσεις ότι το τρίτο μνημόνιο θα ήταν το τελευταίο κατάληξαν σε φιάσκο, ή μάλλον σε διαιώνιση των μνημονίων: "Πρωτογενή πλεονάσματα" που φτάνουν το 3,5% του ΑΕΠ κάθε χρόνο μέχρι το 2022 και "πέφτουν" στο 2% για τα επόμενα 40 χρόνια – μέχρι το 2060. Για την εξασφάλιση τους, ψηφίστηκε από τη Βουλή ένα πακέτο με άγριες περικοπές, στους μισθούς και στις συντάξεις, απολύσεις και ιδιωτικοποιήσεις σε όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Και το κερασάκι; Δεν υπήρξε καμιά συμφωνία για ελάφρυνση του χρέους, όπως υποσχόταν μέχρι την παραμονή η κυβέρνηση, δεν υπήρξε καμιά διευκόλυνση για να ενταχθεί η Ελλάδα στο πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ. Αντίθετα μπήκε προϋπόθεση για οποιαδήποτε μικρή χρονική χαλάρωση αποπληρωμής τοκοχρεωλύσιων, η "ρήτρα ανάπτυξης". Ρήτρα ανάπτυξης δεν σημαίνει συμφωνία για κύμα μεγάλων και μαζικών επενδύσεων στην Ελλάδα, αλλά στατιστικά μαγειρέματα της ΕΛΣΤΑΤ και του ΔΝΤ. Κανένας δεν ξεχνάει ότι η ΕΛΣΤΑΤ ελέγχεται πια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Υπάρχει όμως πέρα από τα στοιχεία ο ουσιαστικός λόγος γιατί η προοπτική ενός κύματος επενδύσεων που θα εξασφαλίσει την ανάπτυξη είναι χλωμή όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλη την Ευρώπη. *"Οι επενδυτικές ανάγκες για την περίοδο 2017-2022, συμβατές με ταχεία οικονομική μεγέθυνση, εκτιμώνται σε περίπου 268 δις, αλλά οι ορατές ροές χρηματοδότησης δεν επαρκούν για να τις καλύψουν".*[1] Αυτά τα ιλιγγιώδη ποσά επενδύσεων δεν πρόκειται να έρθουν μέσα από τις ιδιωτικοποιήσεις των επιχειρήσεων της Κοινής Ωφέλειας, του νερού, της ΔΕΗ, της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, του Ελληνικού και όποια άλλα φιλέτα πουλήσει το ΤΑΙΠΕΔ.

Η κυβέρνηση στηρίζει τις ελπίδες της πλέον στο σενάριο "εξόδου στις αγορές", δηλαδή ότι θα έχει πείσει τις αγορές για την φερεγγυότητα του ελληνικού δημοσίου και θα έχει συμπιέσει τα επιτόκια σε βιώσιμα επίπεδα. Πρόκειται για σενάριο επιστημονικής φαντασίας, όπως έγραφε η Εργατική Αλληλεγγύη: *"Πρώτον οι αγορές γνωρίζουν ότι το ελ-*

ληνικό χρέος είναι κοντά στο 200% του ΑΕΠ. Με έναν απλό υπολογισμό, για να μπορεί να σταθεροποιηθεί (όχι να μειωθεί) αυτό το θηριώδες χρέος -δηλαδή να πληρώνονται οι τόκοι- με πλεονάσματα 2% θα πρέπει τα επιτόκια να μην ξεπερνούν το 1%. Αλλά το 1% είναι απλά όνειρο "θερινής νυκτός". Η Γαλλία, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης πληρώνει σήμερα επιτόκια 0,88%. Η Ιταλία, η τρίτη μεγαλύτερη 2.26%".[2] Και όλα αυτά ενώ έχει ξεκινήσει η συζήτηση για άνοδο των επιτοκίων και στην Ευρώπη όπως ήδη γίνεται στην Αμερική.

Το άρθρο "Πώς απαντάμε στον κατήφορο του ΣΥΡΙΖΑ" του Πάνου Γκαργκάνα στο ΣΑΚ Νο122, έδινε μια εικόνα των διεθνών και ελληνικών επενδύσεων που πολύ απέχει από τα αισιόδοξα σενάρια: *"Σύμφωνα με μια μελέτη της τράπεζας Wells Fargo που παρουσιάζει ο Michael Roberts, η μέση ετήσια απώλεια στις πάγιες επενδύσεις των επιχειρήσεων στις ΗΠΑ το διάστημα 2008-15 ήταν 20,1%! Αν δεν καλυφθεί αυτό το κενό, καμιά φιλολογία περί ενίσχυσης της οικονομικής ανάκαμψης, δεν έχει αντίκρυσμα. Για την Ελλάδα, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (που ως γνωστό ελέγχεται πλέον από τις Βρυξέλλες και όχι από την ελληνική κυβέρνηση) για τον Ακαθάριστο Σχηματισμό Παγίου Κεφαλαίου δείχνουν συνεχή πτώση από τα 63,1 δις ευρώ το 2007 στα 20,9 δις το 2013 και στη συνέχεια στασιμότητα στα 21,0 δις το 2014, στα 17,3 το 2015 και στα 18,5 δις το 2016. Οι μισές από αυτές τις δραματικές απώλειες σημειώνονται στην οικοδομή όπου τα νούμερα πέφτουν από τα 25,2 δις ευρώ το 2007 στα 1,8 δις το 2014, όπου και παραμένουν".*[3]

Οι πηγές επενδύσεων σε περίοδο "ομαλής" λειτουργίας της οικονομίας, πριν από τη μεγάλη και παρατεταμένη ύφεση της τελευταίας δεκαετίας, ήταν τρεις – επενδύσεις αυτοχρηματοδοτούμενες από τα κέρδη των επιχειρήσεων, δάνεια από τις τράπεζες και χρηματοδότηση από το κράτος. Οι δυο πρώτες πηγές έχουν σταματήσει. Βασικός λόγος και για τις δυο πρώτες είναι ότι συνεχίζουν οι ελπίδες για άνοδο της κερδοφορίας να είναι χαμηλές. Αυτό επιδεινώνεται από την κρίση του τραπεζικού συστήματος, τα "κόκκινα δάνεια" και το κλείσιμο τραπεζών. Η κρίση του 2007 ξεκίνησε από τις αμερικανικές τράπεζες, και την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς, απλώθηκε στην Ευρώπη και δεν έχει σταματήσει. Οι πρόσφατες εξελίξεις στο τραπεζικό σύστημα την Ιταλία και στην Ισπανία είναι χαρακτηριστικές. Η ιταλική κυβέρνηση παραβίασε τις οδηγίες της ΕΕ για να προχωρήσει σε νέα ανακεφαλαιοποίηση, ενώ το ίδιο διάστημα στην Ισπανία η τράπεζα Popular πουλήθηκε για...1 ευρώ!

Απέναντι σ' αυτήν την κατάσταση, η πολιτική της Ε.Ε. δεν είναι η ενίσχυση των κρατικών επενδύσεων αλλά τουναντίον προγράμματα περικοπών όχι μόνο των κοινωνικών δαπανών αλλά και των κρατικών επενδύσεων. Οι διακηρύξεις του Γιουνκέρ για έργα ύψους 300 δις ευρώ έχουν μετατραπεί σε ανέκδοτο. Το ύψος των δημοσίων επενδύσεων στην Ελλάδα βρίσκεται σε κάθετη πτώση.

Σε άρθρο του στους Φαϊνάνσιαλ Τάϊμς, ο Βόλφγκανγκ Μύνχαου χαρακτηρίζει την τελευταία συμφωνία αποικιοκρατική: *"Στην περίπτωση της Ελλάδας, το να μην καταλήξει σε καμιά συμφωνία θα ήταν καλύτερο από την Συμφωνία που έκανε. Η χώρα βρίσκεται σε κατάσταση ημισυνεχούς ύφεσης από το 2008. Με τη νέα συμφωνία η Ελλάδα αποδέχθηκε ότι θα εξασφαλίσει ετήσιο πλεόνασμα αντίστοιχο 3,5% του ΑΕΠ μέχρι και το 2022. Το ΔΝΤ πιστεύει ότι αυτό το πλεόνασμα δεν είναι διατηρήσιμο. Η χώρα έχει παγιδευτεί σε έναν φαύλο κύκλο χαμηλής ανάπτυξης και λιτότητας. Το 2015 η Ελλάδα είχε την επιλογή να μετατραπεί σε αποικία της Ευρωζώνης ή να φύγει. Διάλεξε την υποταγή και αυτό σημαίνει ότι διαρκώς πληρώνει το κόστος αυτής της απόφασης καταδικάζοντας την οικονομία σε κατάσταση μόνιμης ύφεσης".*[4]

Η προσπάθεια της Ν.Δ. να κερδίσει μέσα από τα αδιέξοδα αυτής της συμφωνίας είναι πολύ χλωμή. Η κριτική του Κούλη και της Φώφης ότι η καθυστέρηση της διαπραγμάτευσης οδήγησε την ελληνική οικονομία σε μεγαλύτερη ύφεση, και ότι ένα πιο γρήγορο κλείσιμο θα άλλαζε την εικόνα, όχι μόνο είναι αρλούμπες, αλλά διαψεύδεται από τα παραδείγματα σε όλη την Ευρώπη. Όπως αναφέραμε λίγο πιο πάνω, ακόμη και οι Φαϊνάνσιαλ Τάιμς προβάλλουν απόψεις ότι το πρόβλημα δεν είναι η καθυστέρηση αλλά ότι ίσως η συμφωνία δεν έπρεπε να γίνει καθόλου!

Η οικονομική ύφεση και τα μνημόνια που επέβαλε η Τρόϊκα στην Ελλάδα, και σε όλες τις άλλες χώρες, όχι μόνο δεν έβγαλαν τις διάφορες οικονομίες από την ύφεση, αλλά και όπου έχει υπάρξει μικρή ανάκαμψη, αυτή είναι τόσο ταξικά στρεβλή σε βάρος των πολλών ώστε παντού τα κόμματα της κυρίαρχης τάξης πέρασαν από την μεγαλύτερη κρίση. Οι προτάσεις τους δεν δούλευαν, η στρατηγική τους ήταν αδιέξοδη, οι αντιδράσεις στις επιλογές τους τεράστιες και η κατάρρευση τους δραματική.

Και μόνο τα αποτελέσματα των τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων σε Βρετανία και Γαλλία επιβεβαιώνουν αυτήν την εικόνα (βλέπε σχετικά τα άρθρα για Γαλλία και Βρετανία σε αυτό το τεύχος του περιοδικού). Στη Βρετανία οι πιέσεις της διαπραγμάτευσης για το Brexit έσπρωξαν την Τερέζα Μέι σε απόφαση για επίσπευση μιας εκλογικής αναμέτρησης και το αποτέλεσμα δεν ήταν η συσπείρωση όλων γύρω από μια δυνατή κυβέρνηση που θα επέβαλε τους όρους της, αλλά η μεγαλύτερη κρίση των Τόρυδων.

Στην Ελλάδα όλα τα γκάλοπ της τελευταίας χρονιάς που καταγράφουν τις δυνητικές εκλογικές αναμετρήσεις και την πιθανή σύνθεση της επομενης Βουλής, δείχνουν τρία χαρακτηριστικά. Το πρώτο, τις απώλειες του ΣΥΡΙΖΑ, δεύτερο, την αδυναμία της Ν.Δ. να ανεβάσει τα ποσοστά της και τρίτο, την πτώση της πάλαι ποτέ δυνατής σοσιαλδημοκρατίας του ΠΑΣΟΚ. Μόνο γιατί η Χρυσή Αυγή έχασε δυο βουλευτές μπορεί η Φώφη να "περηφανεύεται" ότι είναι το τρίτο κόμμα στη Βουλή με 17 βουλευτές, και με τις δημοσκοπήσεις να της δίνουν 6,5% όσο στις εκλογές του Σεπτέμβρη 2015.

Όταν πρωτοκυκλοφόρησε αυτό το περιοδικό – τον Ιούνη του 1992 – η δύναμη των δυο κυβερνητικών κομμάτων, της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, έφτανε και ξεπερνούσε σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις το 80%. Ενδεικτικό στις βουλευτικές εκλογές τον Σεπτέμβρη του 1993, όπου τις έχασε ο Μητσοτάκης και τις κέρδισε το ΠΑΣΟΚ με επικεφαλής τον Αντρέα Παπανδρέου, το άθροισμα των ποσοστών και των δυο έφτασε το 86,2%. Ήταν ένα από τα μεγαλύτερα σκορ της Μεταπολιτευσης, αλλά όχι το μόνο.[5] Μια μικρή αλλαγή σ' αυτά τα ποσοστά άρχισε να εμφανίζεται στις εκλογές του 2007 που κέρδισε για δεύτερη φορά η Ν.Δ. με τον Καραμανλή τις εκλογές, και περισσότερο το 2009 που ήρθε πρώτο κόμμα το ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 43, 92% και με διαφορά 10 μονάδων πάνω από τη Ν.Δ. που έπεσε στο 33,47%. Σ' αυτές τις εκλογές το ΚΚΕ είχε πάρει 7,54% και ο ΣΥΡΙΖΑ 4,60%.[6]

Κανένας δεν μπορούσε να προβλέψει τότε το πώς θα λειτουργούσαν οι υπόγειες διαδρομές και το απεργιακό κίνημα που ξεκίνησε το 2010 και κλιμακω-

5 Ιούνη, απεργοί έξω από το εργοστάσιο πλαστικών Κ. Γεωργίου ΑΕ.

νόταν συνεχώς. Έπρεπε να έρθουν διπλές εκλογές τον Μάη και τον Ιούνη του 2012 για να φέρουν στην επιφάνεια τις τεράστιες αλλαγές που είχαν γίνει. Τον Μάη του 2012 Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ κατάρρευσαν στο 32%. Στο δεύτερο γύρο τον Ιούνη, πήραν μαζί 42% (Ν.Δ. 29,66 και ΠΑΣΟΚ 12,28).

Από το 2009 μέχρι το 2012 η Αντίσταση στα μνημόνια πήρε τρεις μορφές – το πρώτο και καθοριστικό ήταν η εργατική αντίσταση, οι γενικές απεργίες και το ξαναζωντάνεμα της μαχητικότητας και της αυτοπεποίθησης μέσα στους εργατικούς χώρους και μέσα στα συνδικάτα. Η δεύτερη αντίδραση ήταν οι πλατείες. Από τον Ιούνη μέχρι και τον Σεπτέμβρη του 2011 για τέσσερις ολόκληρους μήνες, η κατάληψη του Συντάγματος, του Λευκού Πύργου και σε άλλες πόλεις, γέννησε ένα νέο κίνημα και ξανάφερε στην επικαιρότητα μια νέα προοπτική. Και τρίτο ήταν η διάβρωση του δικομματισμού όπως αποκαλύφθηκε με το σχηματισμό κοινής κυβέρνησης από ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ. και ΛΑΟΣ με επικεφαλής τον Λουκά Παπαδήμο, αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και πρώην διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας (επί Σημίτη). Εκείνη η κυβέρνηση κατάρρευσε κάτω από απεργίες και κινητοποιήσεις εκρηκτικού χαρακτήρα. Δεν κράτησε παρά μόνο 5 μήνες.

Υπάρχει ένα κοινό χαρακτηριστικό σε όλη αυτήν την περίοδο με αυτές τις αλλαγές. Κι αυτό ήταν ότι όλες οι κυβερνήσεις έπεσαν "ηρωϊκά μαχόμενες" στο να εφαρμόσουν τα μνημόνια και τις συμφωνίες που είχαν υπογράψει με την Τρόϊκα. Οι εκρηκτικές διαστάσεις των αλλαγών που κατέγραψαν οι εκλογές του 2012 με την ξαφνική και κατακόρυφη άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ – τον Ιούνη το ποσοστό του έφτασε 26,89% - δεν έμειναν μόνο στις εκλογές αλλά συνεχίστηκαν για μια ολόκληρη τριετία (2012-13-14), και είχαν σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση της αριστεράς, όχι πια σαν αξιωματική αντιπολίτευση, αλλά σχηματίζοντας για πρώτη φορά κυβέρνηση με δεξιό στήριγμα τους ΑΝΕΛ.

Η αντίσταση ενάντια στα νέα μνημόνια

Το ερώτημα που πλανάται σήμερα είναι εάν το 67% το οποίο σύμφωνα με την δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στη Εφημερίδα των Συντακτών δηλώνει ότι η Συμφωνία του Eurogroup της 15 Ιούνη είναι κακή ή μάλλον κακή' έχει τη δύναμη όχι μόνο να επηρεάζει τα αποτελέσματα των γκάλοπ, αλλά και να ανατρέπει συμφωνίες και μέτρα. Είναι μια καταγραφή για το πού πάει η εκλογική τάση στις επόμενες εκλογές ή εκφράζει κάτι περισσότερο;

Κατ'αρχήν να ξεκαθαρίσουμε ότι ακόμα και αυτό το ποσοστό κρύβει μέσα του μια τεράστια δυναμική και πολιτικές μετακινήσεις στα αριστερά. Με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, το 55% αυτών που ψήφισαν ΣΥΡΙΖΑ το 2015, δηλώνουν τώρα ότι είναι αντίθετοι με τη συμφωνία.

Όμως αυτό είναι μικρό σε σχέση με το τί πραγματικά γίνεται από απεργίες και εργατικές κινητοποιήσεις.

Τις μέρες που τυπώνεται αυτό το τεύχος, η μεγάλη αντιπαράθεση ανάμεσα στην κυβέρνηση και το εργατικό κίνημα είναι η απεργία στους Δήμους. Μια απεργία που έχει αναγκάσει την κυβέρνηση να υποχωρεί με τους απεργούς να συνεχίζουν. Κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι αυτό είναι έργο μιας συνδικαλιστικής ηγεσίας που είναι ποιοτικά διαφορετική από τα άλλα τμήματα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Ο ρόλος της βάσης στο να μετατρέψει ένα κάλεσμα για 24ωρη απεργία σε δυναμικό αγώνα διαρκείας ήταν καθοριστικός. Χιλιάδες εργαζόμενοι οργάνωσαν καταλήψεις στα γκαράζ των Δήμων και έκαναν το απεργιακό συλλαλητήριο της Πέμπτης 22 Ιούνη τόσο μαζικό και δυναμικό ώστε η κυβέρνηση να αρχίσει να τρέχει να βρει συμβιβαστκές προτάσεις.

Η κεντρική διεκδίκηση των 15 χιλιάδων συμβασιούχων στους ΟΤΑ είναι να γίνουν μόνιμοι και να μην χάσει κανένας τη δουλειά του. Το αίτημα για μονιμοποιήσεις και για προσλήψεις είναι μια από τις βασικές μάχες ανάμεσα στην Τρόϊκα, την κυβέρνηση και τους εργαζόμενους. Είναι κεντρική σε όλο το δημόσιο, και έχει γίνει κρίσιμη και στις μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Όλο το προηγούμενο διάστημα οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία έχουν πρωτοστατήσει σε κινητοποιήσεις με αίτημα μαζικές μόνιμες προσλήψεις. Το "Καραβάνι της Υγείας" που βάδισε στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, στην Πάτρα, στη Λάρισα, στα Γιάννενα και στην Αμαλιάδα, έχει αυτό σαν κεντρικό σύνθημα. Να σταματήσουν τα κλεισίματα και οι συνενώσεις νοσοκομειακών μονάδων και κλινικών, να σταματήσουν οι περικοπές στο ΕΣΥ και να προσληφθούν τουλάχιστον 20 χιλιάδες νέοι εργαζόμενοι. Αυτός είναι ένας αριθμός απαραίτητος για να συνεχίζει να λειτουργεί η δημόσια υγεία, σύμφωνα με την ΠΟΕΔΗΝ.

Στο χώρο της Παιδείας, η μάχη ενάντια στη αξιολόγηση ήταν κεντρική σε

όλο το προηγούμενο διάστημα. Η απειλή της "αξιολόγησης" - αντί για προσλήψεις στα σχολεία (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) δεν λειτουργεί μόνο σαν εργαλείο πειθαρχίας και εντατικοποίησης των εργαζομένων, αλλά ανοίγει το δρόμο για κλεισίματα σχολείων και απολύσεις.

Η σύγκρουση για να μην περάσει η επίθεση έχει φέρει στο προσκήνιο τις πιο ισχυρές συνδικαλιστικές ταξιαρχίες της εργατικής τάξης που στην ηγεσία τους δεν βρίσκεται η αριστερά ούτε πολύ περισσότερο η αντικαπιταλιστική αριστερά, αλλά μια συμμαχία παρατάξεων που σε "κανονικές συνθήκες" δεν αποφασίζουν και δεν στηρίζουν απεργίες. Και όμως, αναγκάζονται να το κάνουν, κάτω από την πίεση της βάσης του εργατικού κινήματος, κάτω από απεργιακές κινητοποιήσεις που ξεσπάνε αυθόρμητα, αλλά και χάρη στη δύναμη που έχει αρχίσει να έχει η αριστερά πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ, και μέσα στα συνδικάτα και μέσα στους χώρους.

Οι απεργίες του τελευταίου διαστήματος έχουν κοινά χαρακτηριστικά: κινητοποιήσεις αναπληρωτών και ωρομίσθιων στα σχολεία, δήμοι, νοσοκομεία, απεργία στην ΠΝΟ, στην Ιντρακόμ, στον ΔΟΛ, στον Πήγασο και σε μια σειρά από ΜΜΕ, απεργίες στις συγκοινωνίες και ιδιαίτερα των εργαζομένων στον ΟΑΣΘ στη Θεσσαλονίκη ενάντια στα σχέδια για περικοπή των μισθών, συλλαλητήρια στη ΔΕΗ ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και απεργία διαρκείας στην Εθνική Ασφαλιστική ενάντια στο ξεπούλημα.

Καμιά απ' αυτές δεν ήταν απεργία ντουφεκιά, καμιά απ' αυτές τις μάχες δεν έχει τελειώσει. Αυτό το κίνημα ανάγκασε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ να προκηρύξουν 24ωρη γενική απεργία στις 17 Μάη, μια Πανεργατική που κατέγραψε την ανοδική πορεία της εργατικής αντίστασης με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Αυτή η πορεία σηματοδοτεί την προοπτική ότι οι εργαζόμενοι που απεργούν και πρωτοστατούν στις μάχες μπορούν να ανατρέψουν τη συμφωνία.

Απεργίες και αντιρατσιστικό κίνημα

Η μάχη ενάντια στον ρατσισμό βοηθάει στην ανάπτυξη του εργατικού κινήματος. Αυτή είναι μια διάσταση που έρχεται δυνατά στο προσκήνιο και διεθνώς και στην Ελλάδα.

Το πιο ισχυρό μήνυμα ήταν ίσως αυτό που ήρθε από τη Βρετανία. Η "κοινή λογική" θα έλεγε ότι δυο τρομοκρατικές επιθέσεις στη μέση προεκλογικής εκστρατείας θα ευνοούσαν τους Συντηρητικούς. Κι όμως, η τοποθέτηση του Κόρμπυν ενάντια στην ισλαμοφοβία ενίσχυσε το εκλογικό του ρεύμα. Αντίστοιχα στη Γαλλία, οι προβλέψεις ότι η Λεπέν θα σάρωνε χάρη στα ρατσιστικά κηρύγματα του Εθνικού Μετώπου σκόνταψαν σε μια εργατική ριζοσπαστικοποίηση που συνδυάζει τις κινητοποιήσεις ενάντια στην ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων με την γελοιοποίηση των απαγορεύσεων του "μπουργκίνι".

Στην Ελλάδα, η εικόνα ότι η οργή ενάντια στα μνημόνια δεν στρέφεται προς τη ρατσιστική ακροδεξιά, αντίθετα την απομονώνει χέρι-χέρι με το αντιρατσιστικό κίνημα είναι ανάγλυφη. Ενώ η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ αφήνει τον Καμμένο να τριγυρνάει τους βουλευτές της Χρυσής Αυγής σε "πατριωτικές" φιέστες, ο κόσμος απομονώνει τους "αγανακτισμένους" και στηρίζει τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που παλεύουν.

Αυτή είναι η εμπειρία από την απεργία που ξεκίνησε σε εργοστάσιο πλαστικών στα Οινόφυτα, μια από τις πιο πυκνές εργατικές περιοχές, με καινούργια και παλιά εργοστάσια, και πόλεις και κωμοπόλεις που στην δεκαετία του '60 ήταν αγροτικές περιοχές και μετά την Μεταπολίτευση έχουν γίνει μεγάλες εργατουπόλεις. Η απεργία ξεκίνησε από μια ομάδα μεταναστών εργατών από το Πακιστάν όταν ο εργοδότης και ο γιος του επιτέθηκαν σε έναν συνάδελφο τους. Η απόφαση που πήραν ήταν απεργία διαρκείας μέχρι ο εργοδότης να πάρει πίσω τους απολυμένους, και ταυτόχρονα αλλαγή στις συνθήκες. Από πόσιμο νερό και τουαλέτες, μέχρι χώρο για να τρώνε, και παράλληλα, συγκεκριμένο ωράριο και πληρωμή των υπερωριών. Οι εργάτες προχώρησαν αμέσως στη δημιουργία εργοστασιακής επιτροπής και παράλληλα ειδοποίησαν την Πακιστανική Κοινότητα.

Από την πρώτη μέρα της απεργίας η ΚΕΕΡΦΑ κάλεσε σε συγκέντρωση συμπαράστασης έξω από το εργοστάσιο. Σε συγκέντρωση που κάλεσε η Πρωτοβουλία συμπαράστασης που δημιουργήθηκε από την τρίτη μέρα, πήγαν πάνω από 150 άτομα, οι περισσότεροι μετανάστες εργάτες από τα γύρω εργοστάσια, μαζί με αντιρατσιστές που είχαν πάρει μέρος στο συλλαλητήριο στις 18 Μάρτη μαζί με τους πρόσφυγες του στρατοπέδου της Μαλακάσας και παράλληλα είχαν πρωτοστατήσει στην καμπάνια για ανοιχτά σχολεία και στην υποδοχή των προσφυγόπουλων στα σχολεία της περιοχής.

Η απεργία έκλεισε με νίκη. Όλη αυτή η μάχη είχε σαν αποτέλεσμα όχι μόνο να δυναμώσει η συνδικαλιστική οργάνωση μέσα στο εργοστάσιο, αλλά και να απλωθεί το μήνυμα στα γύρω εργοστάσια. Μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, μάχες ενάντια στις απολύσεις και σύγκρουση με τον ρατσισμό. Στο συλλαλητήριο που έγινε στον Ασπρόπυργο ενάντια στις φασιστικές επιθέσεις στις 17 Ιούνη, πήραν μέρος και εργάτες του Γεωργίου με το πανό τους.

Σε όλη την Ευρώπη, οι κυρίαρχες τάξεις προσπαθούν να ανακόψουν τη δυναμική των αγώνων και της εργατικής αντίστασης με τον ρατσισμό και την ισλαμοφοβία. Και απέναντι σε όλους αυτούς η απάντηση έρχεται από το εργατικό κίνημα και την αριστερά. Η μάχη δεν έχει τελειώσει, αλλά κάθε νίκη μας είναι και μια ήττα τους. Είναι η απόδειξη ότι το εργατικό κίνημα σήμερα είναι πιο δυνατό καθώς ενώνει ντόπιους και μετανάστες. Οι μετανάστες και μετανάστριες δεν ρίχνουν τα μεροκάματα και παίρνουν τις δουλειές μας, όπως λέει η ρατσιστική προπαγάνδα, αλλά δυναμώνουν τη δική μας μεριά με τις μάχες τους και τα παραδείγματα που μας δίνουν.

Στροφή αριστερά

Ζούμε σε ιστορικές στιγμές γιατί σε όλη την Ευρώπη υπάρχει αναβίωση της Αριστεράς. Το "φαινόμενο Κόρμπυν" που έστριψε αριστερά και ανέβασε τα ποσοστά του Εργατικού κόμματος στη Βρετανία δεν είναι η εξαίρεση. Στη Γαλλία, ο Μελανσόν είχε εντυπωσιακή άνοδο στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών φτάνοντας να ξεπεράσει κατά χιλιάδες ψήφους τον υποψήφιο της δεξιάς Φιγιόν.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα οι σχολιαστές στα κυρίαρχα ΜΜΕ ήθελαν να δίνουν την εικόνα μιας επέλασης της ακροδεξιάς και ανέφεραν την Αριστερά μόνο για να την τσουβαλιάσουν στο "κύμα του λαϊκισμού". Σήμερα οι εξελίξεις τους υποχρεώνουν να ανακαλύψουν τον "αριστερό λαϊκισμό". Ο Μάρτιν Γουλφ των Φαϊνάνσιαλ Τάιμς βλέπει άνοδο της Αριστεράς και περιγράφει ως εξής τις ιδεολογικές της αναφορές: "Ο αριστερός λαϊκισμός αναφέρεται στους εργάτες ως λαϊκές δυνάμεις και στους πλούσιους ως εχθρό. Παράλληλα υποστηρίζει την κρατική ιδιοκτησία (στα μέσα

παραγωγής) και όχι την ιδιωτική".[8] Σαν παραδείγματα χωρών όπου συμβαίνουν αυτές οι μετατοπίσεις δίνει την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ισπανία και τη Βρετανία.

Το κοινό χαρακτηριστικό σε όλες αυτές τις χώρες είναι η κατάρρευση της "σοσιαλδημοκρατικής συναίνεσης", η οικονομική κρίση και οι πιέσεις πάνω στην εργατική τάξη για θυσίες ώστε να ανακάμψουν τα κέρδη. Δεν είναι, όμως, μόνο οι αντικειμενικές συνθήκες που υπονόμευσαν τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα καθώς προσαρμόζονται στις επιταγές και τις ανάγκες του κεφαλαίου. Είναι και οι μάχες που έδωσε και δίνει η εργατική τάξη. Αλλιώς δεν μπορεί να εξηγηθεί πώς η μετακίνηση σε όλες αυτές τις χώρες -σε άλλες περισσότερο και σε άλλες λιγότερο- πήγε μαζικά προς τα αριστερά.

Αυτή η διαδικασία στην Ελλάδα πήρε τη μορφή χιονοστιβάδας που αρχικά καταγράφηκε στις εκλογές του 2012 και έφτασε το 2015 να στείλει τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Αλλά δεν έχουμε φτάσει στο τέλος αυτής της μετακίνησης.

Βρισκόμαστε στο σημείο όπου υπάρχει μαζικά η διαπίστωση ότι είναι άλλο πράγμα μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία και ο σχηματισμός κυβέρνησης και άλλο η αντιμετώπιση της "εξωκοινοβουλευτικής" δύναμης του καπιταλισμού που διατηρεί τον έλεγχο της οικονομίας απ' άκρη σε άκρη, τον έλεγχο της πολιτικής με τους κρατικούς μηχανισμούς και τον έλεγχο των κυρίαρχων ιδεών με τα ΜΜΕ. Ίσως να είναι απλουστευτική αυτή η περιγραφή της λειτουργίας του καπιταλισμού, αλλά είναι πολύ πραγματική η διχάλα που αντιμετωπίζει η Αριστερά αν φτάσει στην κυβέρνηση. Θα υποκύψει στις πιέσεις ή θα συγκρουστεί μαζί τους;

Αυτό είναι που κάνει σήμερα τη διάκριση ανάμεσα στη ρεφορμιστική αριστερά και την επαναστατική αριστερά πιο επίκαιρη από ποτέ. Δεν είναι θέμα τόσο θεωρητικών και ιδεολογικών διαφοροποιήσεων (αν και αυτό είναι σίγουρα το υπόβαθρο), όσο είναι θέμα ζωής ή θανάτου για την πλειοψηφία της κοινωνίας, για μια εργατική τάξη που είναι τόσο μεγάλη και δυνατή ώστε να προκαλεί ανατροπές στο πολιτικό σκηνικό. Αυτή η τάξη έχει δύναμη όχι μόνο στις εκλογές αλλά πολύ περισσότερο πέρα από αυτές, γιατί μπορεί να τσακίσει τον έλεγχο των καπιταλιστών παντού επειδή όλα περνάνε από τα χέρια της.

Ο ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση πολύ γρήγορα εγκατέλειψε κάθε προοπτική σύγκρουσης και από εκεί ξεκινάει ο κατήφορος και η κρίση του. Στο δημοψήφισμα ταλαντεύτηκε, αλλά αμέσως μετά υπόγραψε το τρίτο Μνημόνιο με τη δικαιολογία της ΤΙΝΑ ("δεν υπάρχει εναλλακτική λύση"). Τώρα, με την υπογραφή της Συμφωνίας-τέταρτο μνημόνιο, η ηγεσία του έχει φτάσει να λέει ότι "αυτό είναι το σωστό".

Γι' αυτό βρισκόμαστε στο σημείο όπου ένα τεράστιο τμήμα του κόσμου που μετακινήθηκε προς τα αριστερά όχι μόνο δίνει μάχες ενάντια στα μέτρα της κυβέρνησης αλλά ψάχνει να οργανώσει την αριστερά που θα επιμείνει ότι υπάρχει εναλλακτική λύση. Ακόμα και οι δημοσκοπήσεις δείχνουν αναζήτηση προς την πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ αριστερά. Στην ίδια έρευνα της Prorata που δημοσίευσε η Εφημερίδα των Συντακτών το άθροισμα των ποσοστών όσων δηλώνουν πάνω από 50% πιθανότητα να ψηφίσουν ΚΚΕ, ΛΑΕ ή ΑΝΤΑΡΣΥΑ φτάνει στο 23%!

Εναλλακτική λύση σημαίνει δυνατή αντικαπιταλιστική αριστερά που παλεύει για διαγραφή του χρέους, κρατικοποίηση των τραπεζών κάτω από εργατικό έλεγχο, έξοδο από το Ευρώ και σύγκρουση με την ΕΕ, ανοιχτά σύνορα και ανοιχτές πόλεις για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες και όχι πολεμικές εμπλοκές αγκαλιά με τον Τραμπ και το Ισραήλ. Μια Αριστερά που ανοίγει το δρόμο για την εργατική εξουσία και τον σοσιαλισμό. ■

Σημειώσεις

1. Έκθεση από τον Οίκο "Pricewaterhouse Coopers" που αναφέρεται από την Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1277, σελ.3, άρθρο "Ο Τσίπρας στο έλεος της κρίσης" http://ergatiki.gr/article.php?id=15967&issue=1277
2. "Ο Τσίπρας στις αγορές", Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1279, http://ergatiki.gr/article.php?id=16075&issue=1279
3. "Πώς απαντάμε στον κατήφορο του ΣΥΡΙΖΑ;", Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο122, Μάης-Ιούνης 2017, http://www.socialismfrombelow.gr/article.php?id=959
4. Βόλφκανγκ Μύνχαου, "Η Ελλάδα προσφέρει διδάγματα για την διαπραγμάτευση του Brexit". Φαϊνάνσιαλ Τάϊμς, Δευτέρα 26/6, σελ. 9, https://www.ft.com/content/9763be78-5832-11e7-9fed-c19e2700005f?mhq5j=e3
5. βλέπε πίνακα 1 "δείκτης δικομματισμού" στο βιβλίο "2012 ο διπλός εκλογικός σεισμός", των Γιάννη Βούλγαρη και Ηλία Νικολακόπουλου, εκδ. Θεμέλιο, 2014
6. Πίνακας 2, σελ.65, όπως και παραπάνω
7. Εφημερίδα των Συντακτών, Παρασκευή 23 Ιουνίου 2017, έρευνα της Prorata.
8. Μάρτιν Γουλφ, "Οι οικονομικές αφετηρίες της ανόδου του λαϊκισμού", Φαϊνάνσιαλ Τάιμς 28 Ιούνη, https://www.ft.com/content/5557f806-5a75-11e7-9bc8-8055f264aa8b?mhq5j=e2

25 Ιούνη, Γιορτή για τα 25 χρόνια του περιοδικού Σοσιαλισμός από τα κάτω.

Από τα απεργιακά συλλαλητήρια ενάντια στο νόμο ελ-Κομρί που διαλύει τις εργασιακές σχέσεις.

Η Γαλλία μετά τις εκλογές
Μακρόν, ο σωτήρας;

Ο Νίκος Λούντος εξηγεί γιατί η πολιτική και κοινωνική κρίση δεν τελείωσε με τις εκλογές.

Το περιοδικό Εκόνομιστ λίγο πριν το δεύτερο γύρο των βουλευτικών εκλογών στη Γαλλία κυκλοφόρησε με εξώφυλλο τον νέο πρόεδρο, Εμανουέλ Μακρόν, να περπατάει στην επιφάνεια της θάλασσας με τίτλο "Ο σωτήρας της Ευρώπης;" Δεν έφτασαν όλοι να παρομοιάζουν τον Γάλλο πρόεδρο με τον Ιησού Χριστό που νικάει και όλα τα κακά σκορπάει, αλλά αν αποκαλύπτει κάτι όλο αυτό το διεθνές σπρώξιμο στον Μακρόν είναι η τεράστια απόγνωση για το αν κάποιος μπορεί να ξαναστήσει τα πόδια του το διαλυμένο πολιτικό σύστημα της Γαλλίας.

Η αγωνία τους έχει να κάνει με το μέλλον ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης. Η Γαλλία δεν είναι μόνο ο ένας από τους δύο πυλώνες του παραδοσιακού κέντρου της ΕΕ, είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης, δεύτερη σε εξαγωγές και εισαγωγές, σε άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό και πρώτη σε πυρηνικό οπλοστάσιο. Όταν σε μια μικρή φάση της προεκλογικής περιόδου εμφανιζόταν (ψευδώς όπως φάνηκε) η πιθανότητα η Λεπέν να μπει στο Μέγαρο των Ηλυσίων, τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια τραντάχτηκαν, μόνο και μόνο επειδή η λέξη Φρέξιτ (το γαλλικό αντίστοιχο του Μπρέξιτ και του Γκρέξιτ) ήρθε στο προσκήνιο. Στη συνέχεια άρχισαν όλοι μαζί να πιέζουνε τα πνευμόνια τους για να φυσήξουν αέρα στα πανιά του Μακρόν, και φυσικά πανηγύρισαν δεόντως όταν κέρδισε με 66%. Ο ενθουσιασμός των αγορών και των φίλων τους εντεινόταν καθώς φαινόταν ότι στις βουλευτικές εκλογές θα σάρωνε (χάρη στον εκλογικό νόμο που κατακυρώνει τις έδρες στο πρώτο κόμμα με πλειοψηφικό και όχι με αναλογικό σύστημα) και θα είχε μια Βουλή στην απόλυτη διάθεσή του.

Όμως, ακόμη και οι πλέον ενθουσιώδεις αναγκάστηκαν να χαμηλώσουν αρκετά τους τόνους μετά το αποτέλεσμα του δεύτερου γύρου των βουλευτικών στις 18 Ιούνη. Η αλήθεια είναι πως η 18 Ιούνη δεν σηματοδοτεί κάποια έκπληξη, απλώς επανέφερε πίσω στην πραγματικότητα αυτούς που περίμεναν θαύματα. Ο Μακρόν έχει όλες τις προοπτικές να είναι ο πιο αδύναμος πρόεδρος όλων των τελευταίων δεκαετιών.

Η περιβόητη ανανέωση του πολιτικού σκηνικού μετά τις εκλογές έρχεται πάνω σε ερείπια. Η αποχή στο 2ο γύρο των προεδρικών εκλογών ήταν η μεγαλύτερη από το 1969, ένα χρόνο μετά το Μάη του '68. Η συμμετοχή στο 2ο γύρο των κοινοβουλευτικών εκλογών είναι η μικρότερη στην ιστορία. Στις κάλπες έπεσαν κάτι παραπάνω από 18 εκατομμύρια ψηφοδέλτια, με ένα εκλογικό σώμα που ξεπερνάει τα 47 εκατομμύρια. Αυτό που εξελίχθηκε προεκλογικά είναι αντί η "εναλλακτική" για το σύστημα που αποτελεί ο Μακρόν να λειτουργήσει σταθεροποιητικά, στην πραγματικότητα επιτάχυνε μέχρι αποσάθρωσης την κατρακύλα των παραδοσιακά μεγάλων κομμάτων.

Όμως, πριν προχωρήσουμε στο τι ακριβώς συνέβη σε αυτές τις εκλογές, χρειάζεται να θυμηθούμε πόσο γρήγορα διαλύθηκαν αντίστοιχες ελπίδες ότι οι γαλλικές προεδρικές εκλογές θα γίνονταν το εφαλτήριο για το τέλους του πο-

λιτικό αδιέξοδο σε ολόκληρη την ΕΕ πριν από πέντε χρόνια, όταν κέρδιζε ο Ολάντ. Τα ΝΕΑ εκείνες τις μέρες κυκλοφορούσαν με πρωτοσέλιδο "Γαλλικό κλειδί κατά του μνημονίου". Υποτίθεται ότι ο Ολάντ διαμόρφωνε ένα εναλλακτικό παράδειγμα απέναντι στο μονόδρομο της λιτότητας. Οι νόμοι για την φορολόγηση της μεγάλης περιουσίας παρουσιάστηκαν λίγο πολύ ως σοβιετικές απαλλοτριώσεις. Τα γαλλικά συνδικάτα κήρυξαν μορατόριουμ αφήνοντας την κυβέρνηση να "κάνει τη δουλειά της". Ακόμη και όσοι έβλεπαν ότι σε οικονομικό επίπεδο ο Ολάντ δεν ξέφευγε από τα όρια του νεοφιλελευθερισμού, αποδέχονταν την καλή του πρόθεση να έρθει σε ρήξη με την πενταετία Σαρκοζί που στηριζόταν στον νόμο, την τάξη και το ρατσισμό. Η υπόσχεση για νομιμοποίηση των γάμων μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου ήταν κομμάτι αυτών των ελπίδων.

Πολύ γρήγορα ο Ολάντ όχι μόνο έτρεξε να μπει επικεφαλής της εισβολής στο Μαλί στη Δυτική Αφρική, να πρωτοστατήσει στις απειλές κατά της Συρίας, να κλιμακώσει την ισλαμοφοβική εκστρατεία ξεπερνώντας τον Σαρκοζί, αλλά τελικά και να εξαπολύσει μια τεράστια επίθεση στα εργασιακά δικαιώματα με τον νόμο ελ-Κομρί. Συμπλήρωμα ήταν η κήρυξη μιας διαρκούς κατάστασης έκτακτης ανάγκης και αστυνομοκρατίας που ξεπέρασε τον Σαρκοζί. Η δημοσκοπική κατάρρευση του Ολάντ δεν είχε προηγούμενο. Έγινε ο πιο μισητός πρόεδρος τουλάχιστον της 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας, με 4% αποδοχή. Ο πρώτος και μοναδικός πρόεδρος της ίδιας περιόδου που ούτε καν τόλμησε να ξαναβάλει υποψηφιότητα για να ανανεώσει τη θητεία του. Μαζί του στον πάτο πήρε ολόκληρο το Σοσιαλιστικό Κόμμα. Ο υποψήφιος του ΣΚ, Μπενουά Αμόν, δεν πέρασε στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών, και οι βουλευτικές εκλογές τους έδωσαν 45 έδρες από 331 που είχαν στην προηγούμενη Βουλή. Ο μέχρι τώρα γραμματέας του κόμματος, Ζαν-Κριστόφ Καμπαντελίς δεν βγήκε ούτε καν βουλευτής, παίρνοντας λιγότερους ψήφους όχι μόνο από τον υποψήφιο του Μακρόν αλλά και από την Αριστερά και τους Οικολόγους, και παραιτήθηκε απ' τή θέση του.

Το μεγάλο φιάσκο ήταν όμως της Δεξιάς που κατάφερε να γίνει χίλια κομμάτια την ώρα ακριβώς που το ΣΚ κατέρρεε ως κυβέρνηση. Έτσι φτάσαμε στο ιστορικό φαινόμενο να μην περάσει στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών κανένας από τους υποψήφιους των δύο "μεγάλων κομμάτων". Σε απόλυτους αριθμούς η σύγκριση είναι ακόμη πιο εντυπωσιακή. Από πάνω από 20 εκατομμύρια ψήφους στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών το 2012, τώρα τα δυο μεγάλα κόμματα έπεσαν στα 9,5 εκατομμύρια.

Ο Μακρόν και ένα κομμάτι της άρχουσας τάξης έβλεπαν αυτή τη συντριβή να έρχεται, και μπήκαν στην προσπάθεια να σώσουν ό,τι μπορεί να σωθεί, φτιάχνοντας το La Republique En Marche (Γαλλική Δημοκρατία σε Κίνηση, LRM). Αυτό το συνονθύλευμα κατάφερε να τους δώσει την Προεδρία και την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή, 350 έδρες από τις 577, αλλά δεν τους προσφέρει καμιά σταθερότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τη στιγμή που γράφεται αυτό το άρθρο, μόλις λίγες μέρες μετά το 2ο γύρο των βουλευτικών, βρίσκονται σε εξέλιξη συζητήσεις για εναλλακτικές κοινοβουλευτικές ομάδες που μπορούν να ξεπηδήσουν από τη Δεξιά ή το Κέντρο για να στηρίξουν τον Μακρόν αν χρειαστεί.

Πολιτικά μπάζα

Ο Μακρόν ακόμη κι αν κέρδισε τις εκλογές δεν κατάφερε να φτιάξει κόμμα. Μέχρι δυο βδομάδες πριν από τις κάλπες δεν είχε ούτε καν επίσημο πρόγραμμα. Οι υποψήφιοί του για το κοινοβούλιο δεν πέρασαν από καμιά διαδικασία πολιτικής συζήτησης. Είναι ένα μείγμα από πρώην στελέχη της Δεξιάς, δεξιούς Σοσιαλιστές που εγκατέλειψαν την καμπάνια του Αμόν και αποτυχημένους ή επίδοξους πολιτευτές κάθε προέλευσης που είδαν ευκαιρία να γίνουν βουλευτές κάτω από τη σημαία του Μακρόν. Ισχυρίζονται ότι είναι υλικά ανανέωσης αλλά μοιάζουν περισσότερο με μπάζα από κατεδάφιση.

Όσο κι αν επιμένουν να ελπίζουν διάφοροι στη "μετα-πολιτική", τα κόμματα είναι μηχανισμοί που για την καπιταλιστική δημοκρατία έχουν έναν αναντικατάστατο ρόλο. Είναι οι μηχανισμοί που ευθυγραμμίζουν τις πολιτικές επιλογές με τα συμφέροντα της τάξης που υπηρετούν, ακόμη κι όταν είναι "πολυσυλλεκτικά" πειθαρχούν τις μειοψηφίες στο εσωτερικό τους, ενώ ταυτόχρονα

19 Μάρτη 2017, συλλαλητήριο στο Παρίσι στα πλαίσια της μέρας δράσης ενάντια στο ρατσισμό.

λειτουργούν και ως ιμάντες ιδεολογικής εναρμόνισης και στην κοινωνία, μέσα από τους δεσμούς των βουλευτών με τους ψηφοφόρους και με τους υπόλοιπους κοινωνικούς θεσμούς, τα συνδικάτα, τους συλλόγους κλπ. Ένα ασκέρι 350 καιροσκόπων που μπήκαν στο Κοινοβούλιο δεν μπορούν να κάνουν εύκολα αυτή τη δουλειά.

Ο Λικ Ρουμπάν, διευθυντής του μεγαλύτερου εκλογολογικού ινστιτούτου της Γαλλίας, CNRS-Cevipof εξηγεί πως οι υποψήφιοι του Μακρόν είναι οι πιο αποσυνδεμένοι από την κοινωνία. Ο μέσος βουλευτής "*έχει ανώτατες σπουδές, έχει δουλέψει στον ιδιωτικό τομέα 6-10 χρόνια και έχει υπάρξει στέλεχος μιας μικρής ή μεσαίας επιχείρησης [...]. 90% ανήκει στην στατιστική κατηγορία CSP+ (αφεντικά, στελέχη κλπ)*". Η έλλειψη κόμματος δεν είναι άσχετη με το κοινωνικό προφίλ του LRM. Υποψήφιοι ήταν όσοι είχαν τα λεφτά και τις γνωριμίες για να στηρίξουν μόνοι τους μια προεκλογική εκστρατεία.

Σε πολιτικό επίπεδο αντίθετα με την εικόνα των νέων και άφθαρτων "*μόνο το ένα τρίτο των υποψήφιων ήταν χωρίς πολιτική δραστηριότητα. Υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό που υπήρξαν συνεργάτες πολιτικών, σύμβουλοι βουλευτών και στελέχη των μηχανισμών. Κάποιοι υπήρξαν και μέλη υπουργικών συμβουλίων. Πολλοί ήταν υποψήφιοι στις βουλευτικές του 2014 και τις περιφερειακές του 2015 και δεν κατάφεραν να εκλεγούν.*"[1]

Ο ίδιος ο Μακρόν είναι η πιο καλογυαλισμένη εκδοχή αυτού του είδους πολιτικού. Όπως γράφαμε στην Εργατική Αλληλεγγύη, παρότι που δεν είχε ξανακατέβει σε εκλογές στη ζωή του ούτε για βουλευτής, υπήρξε "*υφυπουργός και μετέπειτα υπουργός Οικονομίας διορισμένος από τον Ολάντ. Στο Υπουργείο πήγε "δανεικός", αν και δεν ήταν μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Ήταν η στιγμή που ο Ολάντ θέλησε να κάνει ανοιχτή στροφή δεξιά και έστησε μια κυβέρνηση με αδίστακτους νεοφιλελεύθερους βάζοντας επικεφαλής τον Βαλς. Προηγουμένως ο Μακρόν είχε περάσει από μια από τις πιο υψηλόβαθμες θέσεις στο γαλλικό δημόσιο, αλλά παράτησε τη δουλειά του γιατί στην Ρότσιλντ όπου έγινε τραπεζίτης- επενδυτής πληρώνανε καλύτερα*".

Αυτό που βλέπουν ακόμη και συντηρητικοί πολιτικοί αναλυτές είναι ότι μετά από πέντε χρόνια που προκάλεσαν την πιο ραγδαία αποξένωση του πληθυσμού από τα κόμματα και τους εκλεγμένους αντιπροσώπους, παρουσιάζεται σαν λύση μια κατασκευασμένη απόλυτη πλειοψηφία και ένα κοινοβούλιο γεμάτο πλούσιους και ακόμη πιο αποξενωμένους από την κοινωνία βουλευτές. Στην πρώτη σύγκρουση, στο πρώτο ζήτημα που θα διχάσει, η πλειοψηφία του Μακρόν μπορεί να γίνει κομμάτια.

Γι' αυτό, όσο απίστευτο κι αν ακούγεται, ο Μακρόν λέει ότι θα συνεχίσει να κυβερνάει με διατάγματα, προσπερνώντας το Κοινοβούλιο. Και παρά τα λόγια περί υπέρβασης αριστεράς-δεξιάς, πήρε τον Εντουάρ Φιλίπ από τη Δεξιά και τον έκανε πρωθυπουργό.

Το ότι θα υπάρξουν ζητήματα που πολύ γρήγορα θα ανοίξουν ρήξεις είναι δεδομένο. Ο νόμος ελ-Κομρί δεν ήταν παρά το τέλος της προσπάθειας της άρχουσας τάξης να ανακτήσει τη χαμένη της κερδοφορία τσακίζοντας τις εργατικές κατακτήσεις. Το προεκλογικό πρόγραμμα του Φιγιόν, του υποψήφιου της Δεξιάς, είναι αυτό που βρίσκεται πιο κοντά σε αυτό που έχει στο μυαλό της η νέα κυβέρνηση, μιας και ο Φιγιόν τουλάχιστον είχε πρόγραμμα. Μισό εκατομμύριο απολύσεις απ' το δημόσιο, αύξηση ωρών εργασίας, αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης, μείωση του επιδόματος ανεργίας, περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες για να ισοσκελιστεί ο προϋπολογισμός, μείωση φορολογίας στο μεγάλο κεφάλαιο και αύξηση του ΦΠΑ.

Πιο κομβική και άμεση για τον Μακρόν είναι η παραπέρα επίθεση στη δύναμη των συνδικάτων: "*Θέλω να παρουσιάσω ήδη από το καλοκαίρι ένα νομοσχέδιο που θα απλοποιήσει το δικαίωμα στην εργασία και θα αποκεντρώσει τις διαπραγματεύσεις. Σκοπός είναι να δοθεί περισσότερος χώρος σε πλειοψηφική συμφωνία σε επίπεδο επιχείρησης ή κλάδου [...] Όλα θα γίνουν με διατάγματα, για να προχωρήσουμε με τρόπο γρήγορο και αποτελεσματικό.*"[2] Στην ομιλία της ορκωμοσίας του έδωσε ξανά τον τόνο: "*η εργασία θα απελευθερωθεί, οι επιχειρήσεις θα στηριχθούν, η πρωτοβουλία θα ενθαρρυνθεί*".[3]

Αντίσταση στους δρόμους

Τα αφεντικά στη Γαλλία εδώ και τουλάχιστον δύο δεκαετίες προσπαθούν με αλλεπάλληλες επιθέσεις να διαλύσουν τη δύναμη των συνδικάτων, από την επίθεση Σιράκ-Ζιπέ το 1995-97 ως το νόμο για την απασχόληση του Σαρκοζί την Άνοιξη του 2006 και από εκεί στην ελ-Κομρί και τον Ολαντ. Όμως το συσσωρευμένο αποτέλεσμα είναι ότι η γαλλική οικονομία δεν παίρνει μπρος. Το 2016 έκλεισε με 1,1% "ανάπτυξη" σε σύγκριση με 1,9 στη Γερμανία ή 3,2 στην Ισπανία. Η ανεργία παραμένει 10% και 24% στη νεολαία. Όπως εξηγεί ο οικονομολόγος Μάικλ Ρόμπερτς, "*Από τότε που ξεκίνησε το ευρώ το 1999, η κερδοφορία του γαλλικού κεφάλαιου έχει βυθιστεί κατά 27% σε σχέση με 21% αύξηση στη Γερμανία. Η κερδοφορία βρίσκεται καρφωμένη 22% κάτω από την κορυφή που είχε πιάσει λίγο πριν το κραχ του 2007, πρόκειται για μια μείωση μεγαλύτερη από της Γερμανίας ή του μέσου όρου της ευρωζώνης.*"[4]

Αυτός είναι ο συνδυασμός που κάνει ακόμη και τους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς να επιλέγουν ως τίτλο του πρώτου μετεκλογικού άρθρου τους: "*Η αντιπολίτευση πιθανά θα έρθει από τους δρόμους καθώς ο Μακρόν παίρνει τον έλεγχο*".[5] Ο Εκόνομιστ χρησιμοποιεί την ίδια έκφραση, είναι πιο αναλυτικός και δίνει... συμβουλές: "*Ωστόσο, η αντίσταση θα εκφραστεί στους δρόμους. Ήδη, το 'παλιό καθεστώς' προειδοποιεί ότι μετά τις εκλογές ο κ. Μακρόν γίνεται επικίνδυνα ισχυρός, και πως η συμμετοχή κάτω από 50% του έχει στερήσει την εντολή διακυβέρνησης. Τα μαχητικά αριστερά συνδικάτα απειλούν να δώσουν τη μάχη ενάντια στις μεταρρυθμίσεις του στην αγορά εργασίας χωρίς σταματημό. Οφείλει να συγκρουστεί μαζί τους. [...] Θα υπάρξουν απεργίες και διαδηλώσεις. Καθώς ο πόνος θα γίνεται αισθητός, το γαλλικό κοινό θα χρειαστεί να ακούσει ξανά και ξανά γιατί οι μεταρρυθμίσεις θα ωφελήσουν το έθνος*".[6]

Μπροστά σε μια τέτοια προοπτική, είναι σημαντικό ότι η Αριστερά βγήκε δυναμωμένη από τις εκλογές. Χρειάζεται να επιμείνουμε σε αυτό γιατί ήταν κάτι που κρύφτηκε επιμελώς από τα ΜΜΕ. Δεν ήταν η Λεπέν αυτή που είχε τη μεγαλύτερη άνοδο στον πρώτο γύρο των εκλογών αλλά ο Μελανσόν της "Ανυπότακτης Γαλλίας". Η Λεπέν πήρε 1,2 εκατομμύρια ψήφους περισσότερες από το 2012. Ο Μελανσόν πήρε 3,1 εκατομμύρια περισσότερες. Όσοι είχαν προαποφασίσει ότι από την κρίση του γαλλικού πολιτικού συστήματος θα κέρδιζαν οι φασίστες ήθελαν να αγνοήσουμε αυτή τη στροφή, και φυσικά αφού πρώτα είχαν τσουβαλιάσει τους ψηφοφόρους της Αριστεράς με τους φασίστες κάτω από την κοινή ταμπέλα του "λαϊκισμού", στο δεύτερο γύρο ξελαρυγγιάστηκαν να

καλούν τον Αριστερό κόσμο να ψηφίσει το Μακρόν γιατί στο κάτω κάτω είμαστε όλοι "δημοκράτες". Στην πραγματικότητα αν αθροίσουμε τις ψήφους του Μελανσόν με τα δύο ψηφοδέλτια της επαναστατικής αριστεράς (Πουτού και Αρτό) ξεπερνάνε τις ψήφους της Λεπέν. Το αποτέλεσμα στην δεύτερη, τρίτη και τέταρτη θέση των προεδρικών (19,58% Μελανσόν, 20,01% Φιγιόν, 21,3% Λεπέν) ήταν τόσο κοντινό που η άρχουσα τάξη μπορεί να εκλάβει και ως καλή τύχη ότι δεν ήταν ο Μελανσόν που πέρασε στο δεύτερο γύρο.

Η πετυχημένη καμπάνια του Μελανσόν είναι μια υπενθύμιση ότι ο τρόπος με τον οποίο διαβάζει η Αριστερά την κατάσταση έχει καθοριστικές επιπτώσεις. Πριν ξεκινήσει την καμπάνια του, βρισκόταν σε στενή συμμαχία με το Κομμουνιστικό Κόμμα (ΓΚΚ), κάτω από την ομπρέλα του "Μετώπου της Αριστεράς". Όμως η ηγεσία του ΓΚΚ εκτιμούσε πως η πίεση από τους φασίστες θα ήταν συντριπτική και γι' αυτό η Αριστερά δεν θα έπρεπε να παρουσιάσει δικό της υποψήφιο αλλά να συμμετάσχει σε κοινή διαδικασία με το ΣΚ με σκοπό να εκλεγεί ένας κοινός "αντιφασίστας" υποψήφιος της Αριστεράς (στην οποία περιλαμβανόταν ο Ολάντ και οι υπουργοί του). Το Μέτωπο της Αριστεράς διαλύθηκε και τελικά το ΓΚΚ στήριξε χωρίς ιδιαίτερη θέρμη τον Μελανσόν στις προεδρικές εκλογές, και αυτό μόνο επειδή η βάση του κόμματος δεν αποδέχθηκε τη γραμμή που ήθελε να περάσει η ηγεσία.

Ο Μελανσόν κουβαλάει όλους τους περιορισμούς της γαλλικής ρεφορμιστικής Αριστεράς, αλλά όπως περιγράφει η Βανίνα Τζιουντισελί που ήταν ομιλήτρια στον Μαρξισμό 2017 στην Αθήνα: "*ο κόσμος δεν ψήφισε τον Μελανσόν λόγω του νήματος πατριωτισμού, εθνικισμού, ρεπουμπλικανισμού και κοσμικότητας που διέτρεχε την προεκλογική του εκστρατεία, αλλά παρόλα αυτά. Ο κόσμος τον ψήφισε γιατί οι προτάσεις του για κοινωνικά μέτρα είχαν δεσμούς με τις δυνάμεις της Αριστεράς και τις λαϊκές τάξεις, μιλούσαν στους ανθρώπους που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες, με χαμηλούς μισθούς, που δυσκολεύονται να πληρώσουν το νοίκι. Αυτός ο κόσμος δεν έχει εξαφανιστεί, το αντίθετο. Ο κόσμος δεν έχει σταματήσει να παλεύει, να πολιτικοποιείται και να ριζοσπαστικοποιείται εδώ και χρόνια*".[7]

Όλα αυτά δεν σημαίνουν πως η άνοδος των φασιστών που καταγράφηκε στον πρώτο και το δεύτερο γύρο των προεδρικών είναι ασήμαντη υπόθεση. Το αντίθετο, είναι μία από τις πολιτικές προτεραιότητες για το κίνημα και την Αριστερά. Το Εθνικό Μέτωπο, παρόλη τη διαφήμιση που απόλαυσε από τα ΜΜΕ, και το ρεκόρ των 10 εκατομμυρίων ψήφων που συγκέντρωσε η Λεπέν στο δεύτερο γύρο, βγαίνει τραυματισμένο από τις εκλογές. Πρώτον, γιατί παρότι είχαν για μια ακόμη φορά άνοδο, δεν έκαναν το άλμα που περίμεναν. Στις βουλευτικές εκλογές έφαγαν κι άλλο μαύρισμα και δεν μπόρεσαν να μετατρέψουν τις ψήφους των προεδρικών σε αρκετές βουλευτικές έδρες. Και πολιτικά βγαίνουν διασπασμένοι, με το ανερχόμενο αστέρι της δεξιάς πτέρυγας του κόμματος Μαριόν-Μαρεσάλ Λεπέν να παραιτείται, και τον "παππού" Λεπέν να κατηγορεί και τις δυο πτέρυγες για προδοσία. Ένα από τα προβλήματα του Εθνικού Μετώπου είναι ότι δεν έχουν καταφέρει να μετατρέψουν ένα μέρος από τα εκατομμύρια ψηφοφόρων σε οργανωμένους φασίστες.

Πάλη ενάντια στην ισλαμοφοβία

Η εξήγηση γι' αυτό βγάζει μάτια. Η μηχανή της εκλογικής τους ανόδου δεν είναι δική τους αλλά δανεική. Ολόκληρη η γαλλική ελίτ συσπειρώνεται γύρω από την ισλαμοφοβία, την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, το ρατσισμό κατά των μεταναστών. Ο Μακρόν βάφτηκε "αντιφασίστας" για να μαζέψει ψήφους στο δεύτερο γύρο, αλλά η προσπάθεια είχε πολύ μικρότερη επιτυχία από ό,τι ακόμη και ο Σιράκ το 2002 που είχε βρεθεί σε ανάλογη θέση. Η κυβέρνηση που έστησε στέλνει μήνυμα συνέχειας με όλες αυτές τις αντιδραστικές πολιτικές. Υπουργό Οικονομίας έχει πλέον το Λε Μερ που ήταν βασικός εκπρόσωπος του αντιμεταναστευτικού μηνύματος του Φιγιόν: "*Ενας πρόεδρος Φιγιόν δεν θα αποδεχόταν άλλους πρόσφυγες στις σημερινές τους διαστάσεις, γιατί η Γαλλία δεν είναι ούτε πολιτικά ούτε οικονομικά σε θέση να το κάνει*". Ο Μακρόν ο ίδιος δεν μπορεί να κρύψει το ρατσισμό του. Η Ευρώπης που οραματίζεται είναι... "*του περιβάλλοντος, της βιομηχανίας και της διαχείρισης της μετανάστευσης*" (!)[8] Στην ερώτηση αν θα κηρύξει λήξη στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης λέει: "*Είναι ευχή μου, όπως και κάθε δημοκράτη, να λήξει. Όμως, η ευρωπαϊκή κατάσταση μετά το Λονδίνο, την Πετρούπολη και τη Στοκχόλμη δεν μου φαίνεται ευμενής για άρση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης*".[9]

Η πρώτη του επίσκεψη στο εσωτερικό μετά την ορκωμοσία ήταν στην αστυνομία για να την ευχαριστήσει και στο εξωτερικό στο Μαλί για να στηρίξει το γαλλικό στρατό που επιχειρεί "κατά της τρομοκρατίας". Και είχε ξεκαθαρίσει ότι η Γαλλία θα παραμείνει στην πλευρά των "σκληρών" του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού που υποστηρίζουν τις γρήγορες επεμβάσεις από τη Μέση Ανατολή ως την Αφρική:

"*Η αποστολή της Γαλλίας στον κόσμο είναι πασίγνωστη. Θα τηρήσουμε όλες μας τις υπευθυνότητες, προσφέροντας κάθε φορά ό,τι είναι απαραίτητο σχετικά με τις μεγάλες σύγχρονες κρίσεις, που έχουν να κάνουν με την μεταναστευτική κρίση, την περιβαλλοντική πρόκληση, τις αυταρχικές παρεκκλίσεις, τις υπερβολές του παγκόσμιου καπιταλισμού και φυσικά της τρομοκρατίας [...] Η Γαλλία θα παραμείνει πάντα στο πλευρό της ελευθερίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά πάντα για την οικοδόμηση της ειρήνης σε μεγάλη διάρκεια*".[10] Όλες αυτές οι πολιτικές προκλήσεις είναι ταυτόχρονες και συνδυασμένες και γι'αυτό έχει σημασία η παρουσία μιας αντικαπιταλιστικής Αριστεράς που δεν αφήνει την κόκκινη σημαία για να πιάσει την γαλλική, όπως έκανε ο Μελανσόν προεκλογικά.

Ο Μακρόν φαίνεται πραγματικά να θέλει να περπατήσει πάνω στο νερό. Θέλει να συνεχίσει όλες τις πολιτικές της λιτότητας, του ρατσισμού και του πολέμου, που απορρύθμισαν τη γαλλική πολιτική τα τελευταία πέντε χρόνια, έχοντας μια εντολή διακυβέρνησης πιο αδύναμη από όλους τους προκατόχους του. Από τις μάχες στους εργατικούς χώρους και τους δρόμους που ήδη έχουν ξεκινήσει θα κριθεί πόσο γρήγορα θα γίνει μούσκεμα ο θαυματοποιός. ■

Σημειώσεις

1. "Μετά τις εκλογές στη Γαλλία: Αντίσταση με το καλημέρα", Εργατική Αλληλεγγύη 10 Μάη, tinyurl.com/ybw77uw8
2. Συνέντευξη στη Journal du Dimanche 9 Απρίλη, tinyurl.com/ycen32pg
3. tinyurl.com/y94gjehg
4. "France penned in", tinyurl.com/y8pv3t3s
5. "France opposition likely to come from streets as Macron takes control", FT 19 Ιούνη
6. "Electoral victory will make France's president a potent force", Economist 17 Ιούνη, tinyurl.com/ychwuxy3
7. "The meaning of Macron", International Socialism Journal 155, καλοκαίρι 2017, tinyurl.com/yamso7v5
8. Journal de Dimanche, ό.π.
9. Στο ίδιο.
10. tinyurl.com/y94gjehg

Το Λονδίνο στους δρόμους μετά τη φονική πυρκαγιά στον Πύργο Γκρένφελ.

Που βάδιζε η Βρετανία μετά το δημοψήφισμα για το Brexit – δεξιά ή αριστερά; Ο Κώστας Βλασόπουλος δείχνει ότι τώρα ξέρουμε την απάντηση.

Οι εκλογές στη Βρετανία
Αριστερό σοκ

Στις αρχές Ιουλίου του 2015 μοιράζαμε προκηρύξεις στη λαϊκή των Εξαρχείων προπαγανδίζοντας το Όχι στο δημοψήφισμα. Βρέθηκα να κουβεντιάζω με δυο Άγγλους δημοσιογράφους. Θα γύριζαν άμεσα στην Αγγλία μου είπαν, για να καλύψουν την προεκλογική εκστρατεία για την ηγεσία του Εργατικού κόμματος που είχε μόλις ξεκινήσει. Είχε αρχίσει να διαφαίνεται ότι ο Τζέρεμι Κόρμπυν, εμβληματικό στέλεχος της αριστεράς των Εργατικών, θα μπορούσε μέχρι και να κερδίσει. Μας ευχήθηκαν καλή τύχη στο δημοψήφισμα, τους ευχηθήκαμε να κερδίσει ο Κόρμπυν. Λίγες μέρες μετά, το δημοψήφισμα κατέγραφε την πιο βαθιά ταξική πόλωση που έχει γνωρίσει η Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες, και μια τεράστια νίκη για την Αριστερά. Λίγες βδομάδες μετά, συνέβαινε το αδιανόητο: ο Κόρμπυν εκλεγόταν πανηγυρικά στην ηγεσία των Εργατικών.

Τα δυο αυτά γεγονότα μπορεί να είχαν διαφορετική μορφή σε κάθε χώρα, αλλά αποτελούν ένα ενιαίο φαινόμενο: είναι αποτέλεσμα της βαθιάς οικονομικής και πολιτικής κρίσης του καπιταλισμού και αντανάκλαση της πόλωσης και της ριζοσπαστικοποίησης των εργατών και της νεολαίας. Κι όμως, στα δύο χρόνια που μεσολάβησαν από το καλοκαίρι του 2015, οι Κασσάνδρες έβλεπαν μόνο ήττες και απογοήτευση. Έξι μήνες πριν, η εκλογή του Τραμπ και η διαφαινόμενη πρωτιά της Λεπέν στη Γαλλία χρησιμοποιούνταν για να σχεδιάσουν ένα ζοφερό σκηνικό παγκόσμιας ακροδεξιάς κυριαρχίας. Τα 13 εκατομμύρια που ψήφισαν τον Σάντερς στις ΗΠΑ και οι μαζικές διαδηλώσεις στην ορκωμοσία του Τραμπ ήταν ήδη ενδείξεις ότι η πραγματικότητα ήταν διαφορετική. Το 20% που απέσπασε ο Μελανσόν στην Γαλλία και άλλαξε τη φορά των Γαλλικών εκλογών ήταν ένα δεύτερο σημάδι. Αλλά το αποτέλεσμα των εκλογών του Ιούνη στη Βρετανία είναι μια τεράστια επιτυχία, που επιβεβαιώνει οριστικά ότι η στροφή στα αριστερά αγγίζει πια την καρδιά του καπιταλισμού και κάνει μια από τις σημαντικότερες και σταθερότερες άρχουσες τάξεις, όπως αυτή της Βρετανίας, να βλέπει εφιάλτες.[1]

Βρετανικές ιδιομορφίες

Για να καταλάβουμε τη σημασία των βρετανικών εκλογών, χρειάζεται να σταθούμε σε κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Βρετανίας. Το πρώτο ήταν η τεράστια ήττα που υπέστη το εργατικό κίνημα από τη Θάτσερ. Η ήττα της απεργίας των ανθρακωρύχων το 1984-5 σήμαινε μια αντεργατική επίθεση άνευ προηγουμένου. Οι πιο δυνατοί και συνδικαλισμένοι κλάδοι, όπως οι ανθρακωρύχοι, διαλύθηκαν μέσα από τα μαζικά κλεισίματα εργοστασίων, που εξαφάνισαν ολόκληρους κλάδους παραγωγής

και έριξαν μεγάλες περιοχές σε μακρόχρονη και βαθιά ανεργία. Οι απεργίες συμπαράστασης απαγορεύτηκαν, ενώ η κήρυξη απεργίας απαιτούσε τόσες προϋποθέσεις και άφηνε τόσα παραθυράκια για να τη βγάλουν παράνομη τα αφεντικά στα δικαστήρια, που οι περισσότεροι κλάδοι δεν γνώρισαν ούτε καν στάση εργασίας για δεκαετίες. Όταν μετά το 2010 η βρετανική ΓΣΕΕ άρχισε να συζητάει το ενδεχόμενο κήρυξης γενικής απεργίας, διαπίστωσε ότι αυτό είναι νομικά αδύνατο! Με λίγα λόγια, η Αγγλία έγινε ότι θα είχε γίνει η Ελλάδα, αν ο Μητσοτάκης είχε καταφέρει να τσακίσει την απεργία της ΕΑΣ το 1992-3.

Η δεύτερη βρετανική ιδιομορφία είχε να κάνει με την Αριστερά. Σε αντίθεση με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στη Βρετανία μετά τη δεκαετία του 1950 δεν υπήρχαν μαζικά κόμματα στα αριστερά της σοσιαλδημοκρατίας. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλοί. Ένας βασικός είναι η οργανική σχέση των Εργατικών με τα συνδικάτα: οι Εργατικοί ιδρύθηκαν ως πολιτική εκπροσώπηση των συνδικάτων και τα μέλη των συνδικάτων ήταν μέχρι πρόσφατα αυτόματα και μέλη των Εργατικών. Ο άλλος λόγος είναι το εκλογικό σύστημα. Το βρετανικό κοινοβούλιο αποτελείται από βουλευτές που εκλέγονται σε 650 μονοεδρικές περιφέρειες με πλειοψηφικό σύστημα. Με άλλα λόγια, αν ένα αριστερό κόμμα πάρει 15% των ψήφων πανεθνικά, αλλά δεν έρθει πρώτο ούτε σε μία μονοεδρική περιφέρεια, τότε δεν θα εκλέξει κανένα βουλευτή, παρά το ποσοστό του. Αυτό λοιπόν δημιουργούσε μια τεράστια πίεση στη ρεφορμιστική αριστερά να μην έχει ανεξάρτητη οργάνωση, αλλά να ενταχτεί στους Εργατικούς ως αριστερή πτέρυγα, και με αυτό τον τρόπο να εκπροσωπείται πολιτικά στη βουλή. Πολιτικοί όπως ο Κόρμπυν αυτοπροσδιορίζονται ως μαρξιστές, έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στο εργατικό, αντιπολεμικό και αντιρατσιστικό κίνημα, και συνεργάζονται σταθερά με τους αντικαπιταλιστές: στην υπόλοιπη Ευρώπη θα ηγούνταν κάποιου αριστερού κόμματος όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, αλλά στη Βρετανία για ιστορικούς λόγους αποτελούσαν την αριστερή πτέρυγα των Εργατικών.

Η αριστερή πτέρυγα αντιπροσώπευε κάποτε μια σημαντική μειοψηφία των Εργατικών. Με τη νεοφιλελεύθερη στροφή της σοσιαλδημοκρατίας από τη δεκαετία του 1990 και μετά, και την ανάρρηση του Τόνι Μπλαιρ στην ηγεσία των Εργατικών, η αριστερή πτέρυγα περιθωριοποιήθηκε. Στα χρόνια των κυβερνήσεων των Μπλαιρ και Μπράουν (1997-2010) οι Εργατικοί αποδέχτηκαν πλήρως το νεοφιλελευθερισμό και τις αγορές. Απελευθέρωσαν τη σπέκουλα στα χρηματιστήρια και τις αγορές ακινήτων, διατήρησαν τους αντεργατικούς νόμους της Θάτσερ, ξεκίνησαν την ιδιωτικοποίηση των νοσοκομείων και των σχολείων. Η συμμετοχή του Μπλαιρ στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις στη Μέση Ανατολή βασίστηκε και δημιούργησε ένα κύμα ισλαμοφοβίας. Με την κρίση του 2008, οι Εργατικοί επέλεξαν να σώσουν τους τραπεζίτες και να βάλουν τους εργάτες να πληρώσουν το μάρμαρο με απολύσεις και περικοπές σε μισθούς και κοινωνικές δαπάνες. Το αποτέλεσμα ήταν να γεμίσουν τον κόσμο με απογοήτευση και να στρώσουν το δρόμο στους Τόρηδες, το κόμμα της δεξιάς, που επανήλθε στην εξουσία το 2010.

Αντιμέτωποι με την οικονομική κρίση, οι Τόρηδες και τα ΜΜΕ επιχείρησαν να ρίξουν την ευθύνη στις «υψηλές» κρατικές δαπάνες για τα προνοιακά επιδόματα και στους μετανάστες, που τάχα εγκληματούν και ρίχνουν τα μεροκάματα. Η προπαγάνδα της κυβέρνησης και των ΜΜΕ γέννησε με τη σειρά της το δικό της τέρας: την αύξηση της επιρροής του UKIP, ενός ακροδεξιού κόμματος που εμφανιζόταν ως αντισυστημικό, με αιχμές το ρατσισμό, τον εθνικισμό και την έξοδο της Βρετανίας από την ΕΕ. Στις φτωχές περιοχές που είχαν τσακιστεί από την αποβιομηχάνιση της Θάτσερ και τα χαμηλά μεροκάματα, η νεοφιλελεύθερη στροφή των Εργατικών, που δεν είχαν καμία απάντηση στην κρίση, άφηνε το UKIP ελεύθερο να δημαγωγεί χωρίς αντίπαλο. Η κατάληξη ήταν η συντριβή των Εργατικών στις εκλογές του 2015, όπου έχασαν από τους Τόρηδες με έξι μονάδες διαφορά, ενώ ταυτόχρονα το UKIP έφτανε το εφιαλτικό ποσοστό του 12% και απειλούσε να υπερκεράσει τους Εργατικούς στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές.

Ο Κόρμπυν και η αριστερή στροφή

Τα ΜΜΕ και ο πολιτικός κόσμος απέδωσαν την ήττα των Εργατικών στο ότι το κόμμα δεν ήταν αρκετά δεξιό: έπρεπε να υιοθετήσει την ρατσιστική ρητορεία και να διεκδικήσει το διώξιμο των μεταναστών, να αποδεχτεί τη λιτότητα και τις περικοπές, να στηρίξει τις πολεμικές εξορμήσεις του βρετανικού ιμπεριαλισμού. Στις εσωκομματικές

εκλογές των Εργατικών για την ανάδειξη νέου αρχηγού όλοι περίμεναν μια έντονη στροφή ακόμα πιο δεξιά. Ο Κόρμπυν έθεσε υποψηφιότητα ελπίζοντας απλά ότι με την καμπάνια του θα ανάγκαζε τους άλλους υποψήφιους να τοποθετηθούν λίγο πιο αριστερά. Αλλά μέσα σε λίγες βδομάδες έγινε το αδιανόητο. Εκατοντάδες χιλιάδες έσπευσαν να γραφτούν μέλη των Εργατικών, προκειμένου να στηρίξουν την υποψηφιότητα του Κόρμπυν, που εξελέγη πανηγυρικά με απόλυτη πλειοψηφία. Ενώ τα άλλα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα στην Ελλάδα, την Ολλανδία και τη Γαλλία οδηγούνταν στη συντριβή, στην Αγγλία η ριζοσπαστικοποίηση πήρε τη μορφή της εκλογής μιας ηγεσίας που διεκδικούσε ριζική στροφή στα αριστερά και την ταυτόχρονη μαζική εγγραφή αριστερών μελών στους Εργατικούς, που με 650.000 μέλη έγιναν το μεγαλύτερο κόμμα πανευρωπαϊκά.

Η εκλογή του Κόρμπυν δεν ήρθε από το πουθενά. Η οικονομική κρίση και οι περικοπές χτύπησαν σκληρά το βιοτικό επίπεδο των εργατών, ενώ έκαναν τους πλούσιους πλουσιότερους. Οι ιδέες που έλεγαν ότι το σύστημα λειτουργεί για όλους άρχισαν να αμφισβητούνται μαζικά. Μπορεί η Θάτσερ να είχε καταφέρει σκληρά πλήγματα από τα οποία το βρετανικό εργατικό κίνημα δεν έχει ακόμα αναρρώσει πλήρως, αλλά μετά απο δεκαετίες άρχισαν να εμφανίζονται μαζικές και πετυχημένες απεργίες στα νοσοκομεία και στα σχολεία. Οι ταραχές στο Λονδίνο το καλοκαίρι του 2011 έδειξαν ότι μεγάλο κομμάτι της νεολαίας και των μειονοτήτων ασφυκτιούσε με τις συνθήκες ζωής τους. Και πάνω απ' όλα, η Βρετανία διέθετε το μαζικότερο αντιπολεμι-

Οι προεκλογικές συγκεντρώσεις του Κόρμπιν είχαν μεγάλα πλήθη. Στην ένθετη φωτό, η φωτιά στις εργατικές κατοικίες Γκρένφελ.

κό και αντιρατσιστικό κίνημα της Ευρώπης, από την εποχή της μεγαλειώδους πορείας των δύο εκατομμυρίων το Φλεβάρη του 2003 ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ. Η εμφάνιση μιας αριστερής εναλλακτικής στη λιτότητα και τον πόλεμο αγκαλιάστηκε μαζικά από τον κόσμο, που είχε νιώσει στο πετσί του τις συνέπειες τους τα προηγούμενα χρόνια.[2]

Η πολιτική κρίση του Μπρέξιτ

Η πολιτική κρίση του συστήματος που ξεκίνησε με την εκλογή Κόρμπυν συνεχίστηκε με τη προκήρυξη δημοψηφίσματος για την παραμονή της Αγγλίας στην ΕΕ. Η δεξιά κυβέρνηση του Κάμερον έλπιζε ότι προκηρύσσοντας το δημοψήφισμα θα αντιμετώπιζε την πίεση από την ακροδεξιά, και κερδίζοντάς το υπέρ της παραμονής θα ενοποιούσε τη δεξιά υπό τον έλεγχο της. Οι Τόρηδες έσπασαν όμως στα δύο, με τους μισούς υπέρ της παραμονής και τους άλλους ενάντια. Παρότι μακράν πολέμιος της ΕΕ, κάτω από την πίεση της δεξιάς πτέρυγας των Εργατικών ο Κόρμπυν αναγκάστηκε να ταχθεί υπέρ της παραμονής. Το αποτέλεσμα ήταν ότι η προεκλογική εκστρατεία κυριαρχήθηκε σε συντριπτικό βαθμό από τη δεξιά και την ακροδεξιά. Σε όποιο κανάλι άνοιγες έβλεπες ένα δεξιό να επιχειρηματολογεί υπέρ της παραμονής, διότι αυτό εξυπηρετεί τις επιχειρήσεις, και ένα δεξιό ή ακροδεξιό να χρησιμοποιεί το ρατσισμό για να στηρίξει το Μπρέξιτ.

Το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς πήρε θέση υπέρ της παραμονής, θεωρώντας ότι ήταν ψήφος κατά του ρατσισμού και του εθνικισμού και ότι η επικράτηση του Μπρέξιτ θα ήταν θρίαμβος της ρατσιστικής ακροδεξιάς, που θα οδηγούσε σε ένα όργιο αντίδρασης. Ένα μικρό τμήμα της αντικαπιταλιστικής αριστεράς υιοθέτησε τελείως διαφορετική στάση, στηρίζοντας την καμπάνια για το αριστερό Μπρέξιτ (Λέξιτ). Υποστήριζε ότι όχι μόνο δεν πρέπει να έχει κανείς αυταπάτες για την ΕΕ, αλλά κι ότι η ψήφος θα καθοριστεί από ταξικά και όχι ρατσιστικά κριτήρια, και το Μπρέξιτ θα σημάνει μια τεράστια κρίση για τη βρετανική άρχουσα τάξη που η αριστερά μπορεί να εκμεταλλευθεί. Για εκατομμύρια ανθρώπους που είχαν βρεθεί στο περιθώριο, το δημοψήφισμα θα ήταν μια μεγάλη ευκαιρία να εκφράσουν την οργή τους μαυρίζοντας το σύστημα και την άρχουσα τάξη. Μπορεί η καμπάνια για την έξοδο να μην κυριαρχούνταν από την αριστερά, αλλά το Μπρέξιτ θα άνοιγε τεράστιες ευκαιρίες.

Η νίκη του Μπρέξιτ στο δημοψήφισμα του Ιουνίου του 2016 επιβεβαίωσε περίτρανα αυτές τις απόψεις. Όσο πιο φτωχή ήταν μια περιοχή, τόσο πιο πιθανό να ψηφίσει υπέρ της εξόδου, όσο πιο πλούσια υπέρ της παραμονής.[3] Και το αποτέλεσμα ήταν μια βαθιά κρίση του συνόλου της άρχουσας τάξης. Αντί για ακροδεξιό θρίαμβο, ο Φάρατζ αναγκαζόταν να παραιτηθεί από αρχηγός του UKIP, που έμπαινε σε τροχιά ανεξέλεγκτης κρίσης, και ο Μπόρις Τζόνσον, επικεφαλής των Τόρηδων που ήταν υπέρ της εξόδου, ταπεινωνόταν στις εσωκομματικές εκλογές.

Το αποτέλεσμα έδωσε ταυτόχρονα την αφορμή στη δεξιά πτέρυγα των Εργατικών να διεκδικήσει την παραίτηση του Κόρμπυν, επειδή δεν ήταν αρκετά ένθερμος οπαδός της ΕΕ. 172 Εργατικοί βουλευτές υπέγραψαν πρόταση μομφής στον Κόρμπυν, θεωρώντας δεδομένο ότι δεν θα μπορούσε παρά να παραιτηθεί υπό αυτές τις συνθήκες. Η άρνηση του Κόρμπυν να παραιτηθεί έπαιξε κομβικό ρόλο: ανάγκασε τη δεξιά να πάει σε εσωκομματικές εκλογές, τις οποίες κέρδισε πανηγυρικά ο Κόρμπυν με ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό από το 2015.

Παρά τις δύο εσωκομματικές νίκες, ο Κόρμπυν αντιμετώπισε λυσσαλέα επίθεση από την κυβέρνηση, τα ΜΜΕ και τη δεξιά πτέρυγα των Εργατικών. Οι δεξιές φυλλάδες τον παρουσίαζαν ως παρανοϊκό μαρξιστή και φίλο των τζιχαντιστών: οι κονδυλοφόροι γράφανε ότι ο κόσμος δε θέλει σοσιαλιστικά πειράματα και ότι το αριστερό πρόγραμμα των Εργατικών θα είναι «το πιο μακροσκελές σημείωμα αυτοκτονίας στην ιστορία». Πιστεύοντας αυτή την ηλίθια προπαγάνδα, η Μέη προκήρυξε έκτακτες εκλογές θεωρώντας ότι θα θριαμβεύσει. Λίγες βδομάδες πριν τις εκλογές οι δημοσκοπήσεις προέβλεπαν πανωλεθρία για τους Εργατικούς, που υπολείπονταν μέχρι και 24% των Τόρηδων. Η δεξιά πτέρυγα των Εργατικών πόνταρε στη πανωλεθρία για να ξεφορτωθεί τον Κόρμπυν. Βουλευτές των Εργατικών δήλωναν ανοιχτά στην προεκλογική εκστρατεία ότι δε θα ψήφιζαν ποτέ τον Κόρμπυν για πρωθυπουργό, ή ότι οι ψηφοφόροι εμπιστεύονταν τη Μέη περισσότερο από τον Κόρμπυν.

Βασισμένος πάνω στις εκατοντάδες χιλιάδες που τον εξέλεξαν, ο Κόρμπυν αρνήθηκε να υποκύψει στις δεξιές πιέσεις. Το εκλογικό μανιφέστο του Κόρμπυν έκανε μια δραματική διαφορά στην αλλαγή κλίματος. Προέβλεπε την κρατικοποίηση των σιδηροδρόμων, τη βαριά φορολόγηση των πλουσίων, τη δωρεάν παιδεία με την κατάργηση των πανάκριβων πανεπιστημιακών διδάκτρων, το τέλος των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων.

Οι προτάσεις αυτές συνάντησαν τεράστια απήχηση: οι δημοσκοπήσεις άρχισαν να δείχνουν την ψαλίδα να κλείνει δραματικά. Η καμπάνια στηρίχτηκε σε ένα μαζικό ρεύμα εκατοντάδων χιλιάδων ακτιβιστών που εμπνέονταν από την ελπίδα για ριζική κοινωνική αλλαγή.

Στα τέλη Μάη οι τρομοκρατικές επιθέσεις στο Μάντσεστερ και το Λονδίνο έμοιαζαν η μεγάλη ευκαιρία για τους Τόρηδες να χρησιμοποιήσουν την ισλαμοφοβία για να διχάσουν τον κόσμο, φτάνοντας μέχρι του σημείου να δηλώνουν ότι θα καταργήσουν τη νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα προκειμένου να πιάσουν τους τρομοκράτες. Ο Κόρμπυν αντιστάθηκε στην τρομοϋστερία, δηλώνοντας ότι για την τρομοκρατία ευθύνονται οι ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις της Δύσης. Το 70% των Βρετανών συμφώνησαν μαζί του – μια απτή απόδειξη της σημασίας των μαχών που έδωσε το αντιπολεμικό κίνημα όλη την προηγούμενη δεκαπενταετία. Η ισλαμοφοβική απόπειρα των Τόρηδων έσπασε τα μούτρα της.

Το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν μια πανωλεθρία για τη Μέη και τους Τόρηδες. Αντί να συντρίψουν τον Κόρμπυν και να κερδίσουν τεράστιο αριθμό εδρών, έχασαν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Οι Εργατικοί ανέβηκαν από το 30% του 2015 στο 40%, και επικράτησαν για πρώτη φορά σε περιφέρειες που κέρδιζαν οι Τόρηδες για πάνω από αιώνα. Ένα πρόγραμμα που διεκδικούσε κρατικοποιήσεις και σταμάτημα των ιμπεριαλιστικών πολέμων έφτασε να πάρει 40% σε ένα μεγάλο καπιταλιστικό κράτος. Για πρώτη φορά ψήφισε ένα μεγάλο κομμάτι νέων κάτω των 30 ετών, που συνήθως απείχε: στήριξαν τον Κόρμπυν με ποσοστά πάνω από 60%. Ταυτόχρονα το ακροδεξιό UKIP συντριβόταν, πέφτοντας από το 12% στο 2%. Η αριστερή και αντιρατσιστική καμπάνια του Κόρμπυν πέτυχε να κερδίσει εκατοντάδες χιλιάδες εργατών που είχαν παλιότερα τσιμπήσει στην αντισυστημική δημαγωγία του UKIP. Ήταν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του πως η αριστερά που δε φοβάται να συγκρουστεί με τις κυρίαρχες ιδέες μπορεί να κερδίζει μαζικά ακροατήρια.

Μετά τις εκλογές

Ήδη στις πρώτες μέρες μετά τις εκλογές, η μια κρίση διαδέχεται την άλλη. Στους Τόρηδες έχουν βγει τα μαχαίρια, όχι μόνο για τη διαδοχή της Μέη, αλλά και για το τι πολιτική να ακολουθήσουν. Η επιλογή να στηριχτούν στους ακροδεξιούς, ρατσιστές και σεξιστές προτεστάντες του βόρειο-ιρλανδικού DUP για να αποκτήσουν κοινοβουλευτική πλειοψηφία απειλεί να τινάξει στον αέρα την εύθραυστη ισορροπία μεταξύ καθολικών και προτεσταντών στη Βόρεια Ιρλανδία και διακινδυνεύει να ενώσει το σύνολο του φεμινιστικού, αντιρατσισικού και εργατικού κινήματος σε ένα κοινό αντικυβερνητικό μέτωπο. Ακόμα και τμήματα του κατεστημένου, όπως ο δεξιός πρώην πρωθυπουργός Τζον Μέητζορ, προειδοποίησαν ότι η συμμαχία με το DUP απειλεί ακόμα και την ύπαρξη του βρετανικού κράτους. Η δεξιά είναι επίσης βαθιά διαιρεμένη σε σχέση με το Μπρέξιτ, ανάμεσα σε αυτούς που βάζουν προτεραιότητα την παραμονή στην κοινή αγορά για τα συμφέροντα των Βρετανικών επιχειρήσεων και σε όσους διεκδικούν το «σκληρό Μπρέξιτ» και το κλείσιμο των συνόρων για τους μετανάστες.

Και σαν να μην έφταναν αυτά, ήρθε η φωτιά που ξέσπασε στις 14 Ιούνη στο συγκρότημα εργατικών κατοικιών Γκρένφελ του Λονδίνου με πάνω από 100 νεκρούς, στην πλειοψηφία μαύρους και μουσουλμάνους. Πρόκειται για το προβλέψιμο αποτέλεσμα των περικοπών και απολύσεων που έχουν τσακίσει την πυροσβεστική, και της απόφασης του δεξιού δημοτικού συμβουλίου να χρησιμοποιήσει απαγορευμένα εύφλεκτα υλικά για να βελτιώσει την εξωτερική όψη των εργατικών κατοικιών, προκειμένου να μην ασχημαίνει η θέα των πανάκριβων επαύλεων που τις πλαισιώνουν: όλη η φρίκη και η βαρβαρότητα του καπιταλισμού συμπυκνωμένη σε ένα περιστατικό. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, η εργατική τάξη του Λονδίνου ξεχειλίζει από οργή για τη μαζική ταξική δολοφονία: το πότε και με ποιό τρόπο θα ξεσπάσει είναι ανοιχτό ζήτημα. Η κατάρρευση της κυβέρνησης Μέη είναι απλά θέμα χρόνου.

Για το βρετανικό εργατικό κίνημα και την Αριστερά πρόκειται για μια καθοριστική καμπή. Μετά απο δεκαετίες ηττοπάθειας, εκατομμύρια έχουν πια την ελπίδα ότι μπορούν να δίνουν μάχες και να νικάνε. Οι πρώτες μετεκλογικές δημοσκοπήσεις καταγράφουν αυτό τον ενθουσιασμό και εμφανίζουν τους Εργατικούς να προηγούνται: η ανάδειξη του Κόρμπυν στην πρωθυπουργία είναι πια ορατή στο άμεσο μέλλον. Αλλά θα έχει να λύσει όλα τα ζητήματα που έφερε στο προσκήνιο η εμπειρία του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα. Όχι μόνο θα αντιμετωπίσει το λυσσαλέο πόλεμο των καπιταλιστών, του κρατικού κατεστημένου και των ΜΜΕ, αλλά και το σαμποτάζ της μεγάλης πλειοψηφίας των Εργατικών βουλευτών που ανήκουν στη δεξιά πτέρυγα.

Ένα κομμάτι της αριστεράς στη Βρετανία ελπίζει ότι θα καταφέρει να διώξει τη δεξιά πτέρυγα και να μετατρέψει τους Εργατικούς σε ένα γνήσιο ριζοσπαστικό κόμμα. Παρόμοιες αυταπάτες μοιράστηκε ένα τμήμα της αριστεράς στην Ελλάδα, που συμμετείχε στη δημιουργία του ΣΥΡΙΖΑ με τη γνωστή κατάληξη. Αυτή είναι μια πολύτιμη εμπειρία για την αντικαπιταλιστική αριστερά στη Βρετανία. Η αυτοπεποίθηση των εργατών χρειάζεται να μετατραπεί σε κίνημα στους χώρους δουλειάς και τους δρόμους, που θα οργανώσει απεργίες για αυξήσεις και την αναστροφή της λιτότητας και των περικοπών. Η δημιουργία ενός τέτοιου μαζικού κινήματος είναι απαραίτητη, όχι μόνο για να ανατρέψει τους Τόρηδες και να φέρει τον Κόρμπυν στην κυβέρνηση, αλλά και για να επιβάλλει τις υποσχέσεις για κρατικοποιήσεις, δωρεάν παιδεία, βελτίωση των συνθηκών ζωής και τέλος στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους. Ο ρόλος οργανώσεων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς όπως το SWP, αδελφής οργάνωσης του ΣΕΚ στη Βρετανία, στο να στηρίξουν αυτές τις μάχες, αλλά και να χτίσουν μια μαζική οργάνωση ανεξάρτητη από τα όρια του ρεφορμισμού, θα είναι καθοριστικός στο επόμενο διάστημα.

Τα αποτελέσματα των βρετανικών εκλογών είναι ένα τεράστιο μήνυμα ελπίδας σε παγκόσμιο επίπεδο. Ένα από τα πιο ισχυρά καπιταλιστικά κράτη μπαίνει σε πολύ βαθιά κρίση, με την άρχουσα τάξη του διαιρεμένη και τη δεξιά να έχει υποστεί ταπεινωτική ήττα. Για πρώτη φορά μετά απο δεκαετίες οι εργάτες και η Αριστερά στη Βρετανία επιστρέφουν στο προσκήνιο ορμητικά. Χαρμόσυνα νέα για όσους οραματίζονται ένα κόσμο χωρίς καπιταλισμό και πόλεμο, και ένας πολύτιμος σύμμαχος για το κίνημα στην Ελλάδα. ■

Σημειώσεις

1. A. Callinicos, ‘Corbyn justified–May humbled: the Left advances’, International Socialism, 155, 2017, http://isj.org.uk/corbyn-justified-may-humbled/.
2. M. Thomas, ‘A house divided: Jeremy Corbyn and the Labour Party’, International Socialism, 154, 2016, http://isj.org.uk/a-house-divided-jeremy-corbyn-and-the-labour-party/
3. C. Kimber, ‘Why did Britain vote Leave?’, International Socialism, 152, 2016, http://isj.org.uk/why-did-britain-vote-leave/

Ο Νετανιάχου δείχνει το δρόμο στον Τσίπρα!

Η Ελλάδα στη Μέση Ανατολή

"Παράγοντας σταθερότητας" ή εμπλοκή στους ανταγωνισμούς; Ο Γιώργος Πίττας αναλύει την πολιτική Τσίπρα – Καμμένου.

Την Κυριακή 7 Μαΐου στην πύλη της Δαμασκού, στην Ιερουσαλήμ μια 16χρονη Παλαιστίνια έπεφτε νεκρή από τις σφαίρες πάνοπλων Ισραηλινών στρατιωτών γιατί σύμφωνα με τη δική τους μαρτυρία επιχείρησε να κινηθεί εναντίον τους με...μαχαίρι. Ήταν, σύμφωνα με το Ρόιτερς η 244η νεκρή από σφαίρες ισραηλινών στρατιωτών, μετρώντας από τον Οκτώβρη του 2015, μια δολοφονία Παλαιστίνιου κάθε δεύτερη μέρα.

Στις 15 Ιούνη ο Τσίπρας συναντήθηκε με τον Νετανιάχου, τον πρωθυπουργό του κράτους-δολοφόνου του Ισραήλ στα πλαίσια μιας ακόμη τριμερούς συνάντησης Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Στο τέλος της συνάντησης ο πρόεδρος της Κύπρου Αναστασιάδης τόνισε ότι ήταν «*ένα ακόμα βήμα προς το όραμα μας για διαμόρφωση μιας Ανατολικής Μεσογείου ασφαλούς και σταθερής, μιας περιοχής ανάπτυξης, διάδρασης και συνεργιών*». Ο Τσίπρας τόνισε ότι οι συμφωνίες θα δημιουργήσουν μία «*νέα προοπτική συνανάπτυξης στην Ανατολική Μεσόγειο*». (Αυγή 15/6).

Πρόκειται για την απόλυτη αντιστροφή της αλήθειας. Η εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, ούτε «ανάπτυξη», ούτε σταθερότητα, ούτε ειρήνη πρόκειται να δημιουργήσει. Όσο και να στολίζεται με κλάδους ελαίας, το βάθεμα των συμμαχιών με το κράτος του Ισραήλ και την Αίγυπτο, τον τέταρτο εταίρο του άξονα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ-Αιγύπτου, είναι μια επικίνδυνη εξέλιξη.

Το Ισραήλ είναι ο σφαγέας των Παλαιστινίων και η πιο φιλοπόλεμη περιφερειακή δύναμη της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, ενώ στην Αίγυπτο κυβερνά η στυγνή δικτατορία του Σίσι, του δήμιου της Αραβικής Άνοιξης. Οι δύο χώρες είναι βασικά στηρίγματα του Τραμπ στην πολιτική που θα εφαρμόσουν οι ΗΠΑ στην περιοχή. Στην ουσία, δίπλα στον περιφερειακό άξονα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ-Αιγύπτου, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ διευρύνει τη συμμετοχή του ελληνικού κράτους στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς του προέδρου Τραμπ. Και ταυτόχρονα οξύνει επικίνδυνα τους ανταγωνισμούς του με το τουρκικό κράτος.

Σε μια περίοδο που ολόκληρη η περιοχή από τη Λιβύη μέχρι τον Περσικό Κόλπο σπαράσσεται από τις συγκρούσεις και τους ανταγωνισμούς, τα «βήματα σταθερότητας» του Τσίπρα και του Αναστασιάδη στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή το μόνο που πετυχαίνουν είναι να μας φέρνουν πιο κοντά σε θερμά επεισόδια και πολεμικές συρράξεις.

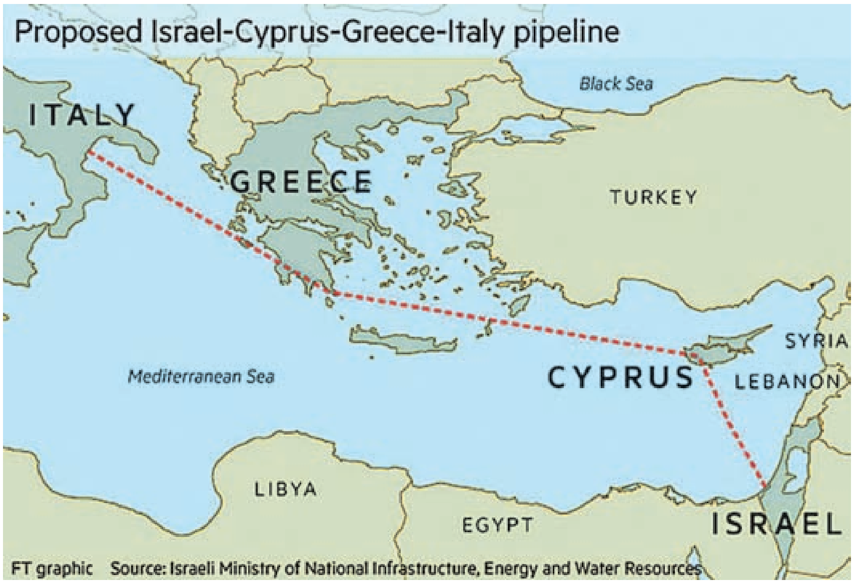
Η συνεργασία με το κράτος του Ισραήλ δεν είναι μόνο οικονομική, εξελίσσεται σε όλα τα επίπεδα. Στο στρατιωτικό, με συνεχείς όλο και πιο μεγάλης κλίμακας ασκήσεις σαν και αυτές που είδαμε πάνω από το Αιγαίο και την Αθήνα την άνοιξη και πάνω από την Κύπρο στις αρχές του Ιούνη. Στο διπλωματικό, με την καταψήφιση, τον Μάιο, στην UNESCO του ψηφίσματος καταδίκης της πολιτικής του Ισραήλ στην Παλαιστίνη εκ μέρους της ελληνικής διπλωματίας. Και στο οικονομικό, με την υπογραφή μιας διακρατικής συμφωνίας για την κατασκευή του αγωγού East Med (θα την αναλάβει ελληνο-ιταλο-αμερικάνικη σύμπραξη), που

θα μεταφέρει αέριο από το Ισραήλ μέσω Ελλάδας και Κύπρου και σχεδιάζεται να υπογραφεί στην Κύπρο στα τέλη του 2017 (ταυτόχρονα το Ισραήλ συζητάει και με την Τουρκία για ένα δεύτερο αγωγό). Και με την αναβάθμιση των εμπορικών συναλλαγών Ελλάδας-Ισραήλ στο 1 δις ευρώ και το προχώρημα του EuroAsia Interconnector, του καλώδιου προϋπολογισμού 3 δις ευρώ που πρόκειται να διασυνδέσει τα ηλεκτρικά συστήματα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ. Ταυτόχρονα, ενδεικτική της συνεργασίας που υπάρχει με τη δικτατορία του Σίσι είναι η πρόσφατη ανάληψη εκ μέρους της ελληνικής πρεσβείας της εκπροσώπησης της Αιγύπτου στο Κατάρ μετά την διακοπή των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ τους.

Πρόκειται για μια περιφερειακή συμμαχία ενταγμένη στους σχεδιασμούς του προέδρου Τραμπ στην ευρύτερη περιοχή. Ο Νετανιάχου ήταν από τους πρώτους που έσπευσαν να χαιρετήσουν την εκλογή του σαν μια θετική εξέλιξη για το κράτους του Ισραήλ. Όχι μόνο γιατί αμέσως μετά την πρώτη τους συνάντηση τον Φλεβάρη έθεσε σε εφαρμογή νέο πρόγραμμα οικοδόμησης 2.500 κατοικιών εποίκων στην Δυτική Όχθη, αλλά και για ένα ακόμη λόγο: Όπως δήλωσε σε συνέντευξή του στον Παπαχελά (22/6) ο πρωθυπουργός του Ισραήλ: «*Νομίζω ότι το σημαντικότερο που συμβαίνει είναι η αλλαγή της στάσης απέναντι στο Ιράν. Πιστεύω υπάρχει μια εκτίμηση τώρα ότι το Ιράν δεν είναι η λύση, αλλά η πηγή πολλών προβλημάτων της περιοχής και την καλωσορίζω...*».

Η αλλαγή στάσης των ΗΠΑ απέναντι στο Ιράν φάνηκε μερικές βδομάδες νωρίτερα στη Σύνοδο των Αραβικών χωρών στο Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας. Μετά το κάλεσμα του Τραμπ για δράση ενάντια στην τρομοκρατία, μια σειρά από Αραβικά κράτη κατήγγειλαν το Κατάρ για υπόθαλψη τρομοκρατίας και προχώρησαν σε αποκλεισμό του. Πραγματική αιτία ήταν οι καλές σχέσεις που έχει το Κατάρ με το Ιράν και την Μουσουλμανική Αδελφότητα.

Βασικός πυλώνας της συμμαχίας ενάντια στο Κατάρ (στην ουσία ενάντια στο Ιράν) δίπλα στη Σαουδική Αραβία ήταν η Αίγυπτος. Στις διμερείς συναντήσεις που είχε ο Τραμπ στα πλαίσια της ομιλίας του στη Σύνοδο του Ριάντ, ο Τραμπ συναντήθηκε για δεύτερη φορά με τον Σίσι που χαρακτήρισε «*Φίλο, άνθρωπο με μοναδική προσωπικότητα,*

Το σχέδιο για τον αγωγό φυσικού αερίου από το Ισραήλ και την Κύπρο στην Ελλάδα και την Ιταλία.

που μπορεί να κάνει τα αδύνατα». Ο Σίσι τον βεβαίωσε ότι «*η Αίγυπτος τα πηγαίνει πολύ καλά με τη συνεργασία των Ηνωμένων Πολιτειών*».

Βαθύτερη εμπλοκή στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις

Σήμερα, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ τα δίνει όλα για να αναβαθμίσει το ρόλο του ελληνικού κράτους, ανάμεσα στον κύκλο των «προθύμων» του νέου αμερικάνου προέδρου. Η ομιλία του υπουργού Άμυνας Καμμένου σε εκδήλωση για τα 70 χρόνια λειτουργίας του «Γραφείου Αμυντικής Συνεργασίας Ελλάδας- ΗΠΑ» στις αρχές του Ιούνη δεν αφήνει περιθώρια για παρεξηγήσεις:

«*Ο μόνος πραγματικός σύμμαχος της Ελλάδας ήταν οι ΗΠΑ... Ήμασταν πάντα στην ίδια πλευρά, στους δύο παγκοσμίους πολέμους, στον Ψυχρό Πόλεμο, στην Κορέα, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στα Βαλκάνια... Μετά από τα τελευταία γεγονότα στο Κόλπο, αναμένουμε τον χαρακτηρισμό των Αδελφών Μουσουλμάνων ως τρομοκρατικής οργάνωσης... Η υποστήριξη της κυβέρνησης Τραμπ είναι σημαντική όχι μόνο για την οικονομία αλλά και για την ασφάλεια ολόκληρης της περιοχής... Χρειαζόμαστε τη βοήθεια των ΗΠΑ για να επεκτείνουμε τις δυνατότητές μας για το Ναυτικό, ώστε να μπορεί να επιχειρεί από την Κρήτη ως το Σουέζ*».

Σε συνέντευξή του στην Καθημερινή (22/5) ο πρώην ανώτατος στρατιωτικός διοικητής του ΝΑΤΟ, στρατηγός Γουέσλεϊ Κλαρκ περιγράφει τι έχει σημάνει στην πράξη για τις ΗΠΑ η πολιτική του Καμμένου και της κυβέρνησης: «*Η βάση της Σούδας στην Κρήτη είναι απόλυτα καθοριστική για μας. Τη χρησιμοποιούμε περισσότερο από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν. Η Βορειοατλαντική Συμμαχία χρωστά μεγάλη ευγνωμοσύνη για όλα όσα έχει κάνει η ελληνική κυβέρνηση τα τελευταία δύο χρόνια...*».

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ συζητάει η σύμβαση της βάσης της Σούδας, από την οποία ξεκίνησαν τα αμερικάνικα πλοία που βομβάρδισαν με 68 πυραύλους τη Συρία στις αρχές του Απρίλη, να ανανεώνεται όχι κάθε ένα χρόνο αλλά κάθε πέντε ή δέκα χρόνια. Σύμφωνα με την Καθημερινή (12/6) οι Αμερικάνοι έχουν καταλήξει «*στη δημιουργία μόνιμης βάσης βατραχανθρώπων στις εγκαταστάσεις της Σούδας... οι πεζοναύτες που αναπτύσσονται στη Συρία προέρχονται ολοένα και λιγότερο από το Ιντσιρλίκ... Οι Αμερικανοί ζητούν επίσης πρόσβαση στην αεροπορική βάση του Καστελλίου κυρίως για τη στάθμευση μοίρας Drones και Μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών (UAV). Αυτή τη στιγμή, κυρίως σε επίπεδο ΓΕΕΘΑ, γίνεται μια προσπάθεια σύνδεσης αυτού του αιτήματος με την παραχώρηση (με leasing) UAV... Η Αθήνα ζητεί από τις ΗΠΑ την προμήθεια δύο πλοίων, φρεγατών ή κορβετών, που θα μπορούν να επιχειρούν στην Ανατολική Μεσόγειο*».

Η αναβάθμιση του ρόλου της Ελλάδας στους πολεμικούς σχεδιασμούς των

ΗΠΑ έρχεται, επιπλέον, σε μια χρονική περίοδο που οξύνεται ο ανταγωνισμός ΗΠΑ-Ρωσίας στο έδαφος της διαβλεπόμενης κατάρρευσης του Ισλαμικού Κράτους στη Συρία. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, ο Καμμένος (15/6) κάλεσε το νατοϊκό στόλο (για να συνεχίσουν «να εμποδίζονται οι μεταναστευτικές ροές» και η «επιθετικότητα» της Τουρκίας) να συνεχίσει να περιπολεί στο Αιγαίο, τη μοναδική δηλαδή έξοδο του ρωσικού στόλου στην Ανατολική Μεσόγειο.

Το άλμα της συμμετοχής στους νατοϊκούς σχεδιασμούς που επιχειρεί η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, σημαίνει μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης στο ιμπεριαλιστικό έγκλημα που συντελείται στη Συρία, το Ιράκ, τη Λιβύη και ολόκληρη την Μέση Ανατολή. Μαζί του σέρνει τις αναμενόμενες συνέπειές: μεγαλύτερη εμπλοκή του ελληνικού κράτους στα γρανάζια των ανταγωνισμών των μεγάλων δυνάμεων. Αλλά οι «φιλοδοξίες» της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ δεν σταματάνε εκεί.

Ανταγωνισμοί

Πατώντας πάνω σε αυτούς τους δύο πυλώνες, της αναβαθμισης του ρόλου του ελληνικού κράτους στους σχεδιασμούς του ΝΑΤΟ και της ενίσχυσης του άξονα με το Ισραήλ και την Αίγυπτο - αλλά και σε ένα τρίτο αυτόν της συμμετοχής της στην ΕΕ- η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ επιδιώκει να αποκτήσει το πάνω χέρι στην ευρύτερη περιοχή απέναντι στον βασικό του ανταγωνιστή, δηλαδή το τουρκικό κράτος.

Αυτό συμβαίνει σε μια περίοδο που οι σχέσεις του τουρκικού κράτους με τις ΗΠΑ βρίσκονται σε βαθιά κρίση ιδιαίτερα μετά την απόφαση του Τραμπ για αξοπλισμό των Κουρδων της Συρίας. Η άρχουσα τάξη της Τουρκίας ανησυχεί ότι αυτό θα ανοίξει το δρόμο για τη δημιουργία ενός κουρδικού κράτους στα σύνορα της Τουρκίας με τη Συρία και το Ιράκ. Ήδη ο πρόεδρος του Ιρακινού Κουρδιστάν Μπαρζανί ανακοίνωσε ότι θα προχωρήσει σε δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία του στις 26 Σετπέμβρη.

Όπως χαρακτηριστικά υποστήριξε η Μελτέμ Οράλ από το αριστερό κόμμα DSiP στην Τουρκία μιλώντας το Μάιο στα πλαίσια του Μαρξισμού 2017 στην Αθήνα (μαζί με αγωνιστές και από τις τρεις πλευρές στη συζήτηση με θέμα «Τουρκία-Κύπρος-Ελλάδα διεθνιστική αλληλεγγύη των εργατών»): «*Ο Ερντογάν μπορεί να συγκρούεται με την Ολλανδία και άλλες χώρες της ΕΕ, να στέλνει πολεμικά αεροπλάνα στο Αιγαίο - αλλά συγκρινόμενες με τις εξελίξεις στη Συρία και το Κουρδικό, η Κύπρος και το Αιγαίο είναι σε δεύτερη μοίρα για την εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης. Όλα τα κόμματα της κυρίαρχης τάξης συμφωνούν ότι πρέπει να αποτραπεί η δημιουργία ενός Κουρδικού Κράτους στα βόρεια της Συρίας με τη στήριξη της δύσης. Είναι ο εφιάλτης τους, και αυτή τη στιγμή, αποτελεί βασική επιδίωξη των ΗΠΑ*».

Αυτή τη συγκυρία τρέχουν να εκμεταλλευτούν ο Κοτζιάς, ο Τσίπρας και ο Καμμένος και από κοντά ο Αναστασιάδης με όλους τους τρόπους. Παριστάνοντας τα «καλά παιδιά» του Τραμπ, κάνοντας τους «γεφυροποιούς» με την ΕΕ με την υπογραφή και ακόμη χειρότερα την εφαρμογή της Συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας για τους πρόσφυγες, πιέζοντας ώστε να κερδίσουν όσα περισσότερα γίνεται για τον ελληνικό καπιταλισμό στην Ανατολική Μεσόγειο και συγκεκριμένα στα μέτωπα των ΑΟΖ και του Κυπριακού.

Όσον αφορά στο Κυπριακό, στις 28 Ιουνίου επανασυγκαλείται η Διάσκεψη της Γενεύης για το κυπριακό, υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, με συμμετοχή του Αναστασιάδη, του Ακιντζί και των τριών εγγυητριών δυνάμεων Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ ως παρατηρητή. Ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ για το Κυπριακό την χαρακτήρισε ως «τέλος παιχνιδιού».

Πρόκειται για πολύ αισιόδοξη εκτίμηση. Μπορεί οι μεγάλες δυνάμεις να πιέζουν για γρήγορη επίλυση του κυπριακού προκειμένου να επιβάλλουν ότι το νησί και οι βάσεις του θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν απρόσκοπτα στις επεμβάσεις τους, αλλά με αυτόν τον τρόπο τελικά οξύνουν τις αντιθέσεις, καθώς όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές τρέχουν να εξασφαλίσουν όσο περισσότερα γίνεται για τον εαυτό τους.

Έτσι συνέβη και τον Γενάρη όταν η Διάσκεψη είχε διακοπεί με όλες τις πλευρές να αλληλοκατηγορούνται για το ποιος αποχώρησε πρώτος. Τις αρχικές δηλώσεις περί «καλού κλίματος» είχαν αντικαταστήσει οι «κόκκινες γραμμές» όσον αφορά στα ζητήματα του εδαφικού, των εγγυήσεων, της ασφάλειας και των ανταλλαγμάτων – κόκκινες γραμμές που εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να υφίστανται.

«*Ακόμη και οι πιο αισιόδοξοι έχουν καταλήξει πια ότι είναι δύσκολο να υπάρξει μια συμφωνία στο κυπριακό και αν υπάρξει θα είναι πολύ εύθραυστη. Και δεν διαπραγματεύονται 2 αλλά 53 χρόνια. Τι πάει στραβά;*» ήταν το ερώτημα που έθεσε ο Ντίνος Αγιομαμίτης από την οργάνωση Εργατική Δημοκρατία στην Κύπρο στην ίδια συζήτηση του Μαρξισμού 2017.

«*Αυτοί που διαπραγματεύονται είναι οι εκπρόσωποι των αρχουσών τάξεων στην Κύπρο προκειμένου να εξασφαλίσουν τα συμφέροντά τους η καθεμία*» τόνισε απαντώντας ο ίδιος στο ερώτημα. «*Οι άρχουσες τάξεις είναι μέρος του προβλήματος και όχι της επίλυσης. Το ίδιο και οι 'μητέρες' πατρίδες που μπαίνουν να εξασφαλίσουν τα δικά*

Ο Τραμπ υποκλίνεται για να πάρει παράσημο από τον βασιλιά της Σαουδικής Αραβίας.

τους συμφέροντα, το ρόλο τους σαν περιφερειακές δυνάμεις για τον οποίο συγκρούονται εδώ και πολλά χρόνια. Και βέβαια, ο ΟΗΕ, οι ΗΠΑ, η ΕΕ, η Βρετανία, η Ρωσία. Κανείς από αυτούς δεν δίνει δεκάρα για τους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους. Η Κύπρος είναι το αβύθιστο αεροπλανοφόρο της Μεσογείου γι' αυτό και τα ζητήματα των βάσεων και οι διευκολύνσεις για τους ιμπεριαλιστές θα είναι το μόνο σίγουρο μέρος της οποιασδήποτε συμφωνίας».

Όσον αφορά στις ΑΟΖ, δύο εβδομάδες μετά την Διάσκεψη της Γενεύης, στις 13 Ιουλίου, είναι προγραμματισμένη ερευνητική γεώτρηση του γαλλικού κολοσσού Total στο λεγόμενο «οικόπεδο 11» της Κυπριακής ΑΟΖ. Η Total μαζί με την ιταλική ΕΝΙ έχουν κλείσει συμφωνίες για να ξεκινήσουν γεωτρήσεις σε διάφορα «οικόπεδα», ανάμεσα στα οποία και το «οικόπεδο 6» εντός του 2018. Η Τουρκία έχει θέσει ένα άτυπο casus belli (αιτία πολέμου) στα Ηνωμένα Έθνη διεκδικώντας το «οικόπεδο 6» ως μέρος της δικής της υφαλοκρηπίδας. «*Το ερώτημα των πολλών εκατομμυρίων είναι κατά πόσον η Τουρκία μπορεί να προχωρήσει σε ένα θερμό επεισόδιο κατά τη διάρκεια της ερευνητικής γεώτρησης της TOTAL στον «Ονησίφορο» (το «οικόπεδο 11» δηλαδή) ή με τις κινήσεις της θα οδηγήσει τη γαλλική εταιρεία σε μια ακόμη παράταση των διεργασιών της στην κυπριακή ΑΟΖ*» αναφέρει σε πρόσφατο άρθρο η κυπριακή εφημερίδα Πολίτης κάτω από τον τίτλο «*ένας καυτός Ιούλιος αναμένεται στην κυπριακή ΑΟΖ*».

Προς το παρόν η όξυνση των ανταγωνισμών με την Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο μεταφράζεται σε κλιμακούμενη ένταση στο Αιγαίο. Από την Προποντίδα μέχρι το Καστελόριζο, οι «ασκήσεις», οι επιφυλακές και οι αναχαιτήσεις εκατέρωθεν διαδέχονται η μια την άλλη.

Για ένα διεθνιστικό αντιπολεμικό κίνημα

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες το πότε θα συμβεί το λεγόμενο «ατύχημα» είναι θέμα χρόνου. Όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο Γουέσλεϊ Κλαρκ (Καθημερινή 22/5): «*Θα θέλαμε να επιλυθούν οι διαφορές, αλλά όσο δεν είναι εφικτό, να κάνουμε ό, τι μπορούμε για να αποφευχθεί κάποιο ατύχημα ή ακόμη και σύρραξη*». Το «ατύχημα» και η «σύρραξη» είναι στην ημερήσια διάταξη και φυσικά δεν πρόκειται να αποτραπεί από το γεγονός ότι και οι δύο χώρες ανήκουν στο ΝΑΤΟ, όπως δεν αποτράπηκε το 1974 με τον πόλεμο στην Κύπρο.

Σήμερα, τα σπασμένα μιας ενδεχόμενης σύρραξης που θα γίνει προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα των Λάτσηδων και των Βαρδινογιάννηδων (και των ανταγωνιστών τους στην Τουρκία), καθώς και τα συμφέροντα των πολυεθνικών του πετρελαίου και των κατασκευών, θα κληθεί να πληρώσει ξανά η εργατική τάξη και ο φτωχός κόσμος.

Και για να είμαστε ακριβείς αυτό ήδη συμβαίνει όσον αφορά στον οικονομικό τομέα: Για να στηρίξει τις πολεμικές επιχειρήσεις του ΝΑΤΟ και να προασπίσει τα συμφέροντα του ελληνικού καπιταλισμού στην περιοχή, για να μπορεί το πολεμικό Ναυτικό του Καμμένου «να επιχειρεί από την Κρήτη ως το Σουέζ», το ελληνικό κράτος, μέσα στις συνθήκες της πιο άγριας λιτότητας των τελευταίων 8 χρόνων, εξακολουθεί να δαπανά το 2% του ΑΕΠ της, δηλαδή περίπου 4 δις δολάρια το χρόνο, σε εξοπλισμούς!

Είναι επιτακτική ανάγκη απέναντι σε όλον αυτόν τον παραλογισμό των ανταγωνισμών και των «κόκκινων γραμμών» που χαράζουν οι ιμπεριαλιστές και οι άρχουσες τάξεις της περιοχής οι εργαζόμενοι σε όλες τις πλευρές να υψώσουν τις δικές τους κόκκινες γραμμές. Οι δυνατότητες υπάρχουν.

«*Στην Κύπρο, μπορεί τα απορριπτικά κομμάτια, αυτά που ζητάνε 'ελληνική' ή 'τουρκική' λύση και στις δύο πλευρές να είναι πολύ φωνακλάδες αλλά είναι μειοψηφίες. Υπάρχει μια μεγάλη πλειοψηφία και στις δύο πλευρές που θέλει διευθέτηση*» είπε ο Ντίνος Αγιομαμίτης μιλώντας στο Μαρξισμό για τη σημασία της κοινής δικοινοτικής δράσης που κλιμακώνεται από τα κάτω στην Κύπρο. «Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ένα τεράστιο ρεύμα δικοινοτικότητας. Έχουν γίνει μεγάλες κοινές διαδηλώσεις τις Πρωτομαγιές. Μεγάλα κοινά συλλαλητήρια από τα συνδικάτα ενάντια στο σταμάτημα των διαπραγματεύσεων. Στις Πορείες Περηφάνιας στο βορρά και στο νότο το Μάιο συμμετείχε κόσμος και από τις δύο πλευρές. Τον ίδιο μήνα έγινε στη Λευκωσία δικοινοτικό συνέδριο κάτω από τον τίτλο Κυπριακό και Αριστερά. Τα συνδικάτα των εκπαιδευτικών χθες έκαναν κοινή περιήγηση στις δύο πλευρές της Λευκωσίας.

Αυτά δεν μπορούν από μόνα τους να φέρουν την επανένωση, χρειάζεται και η Αριστερά να έχει σωστή πολιτική. Στο δικοινοτικό συνέδριο ο γγ του ΑΚΕΛ άφησε αιχμές για τουρκική αδιαλλαξία και στην απάντηση ο γγ του τουρκοκυπριακού αντίστοιχου του ΑΚΕΛ μίλησε για ελληνική αδιαλλαξία. Πρέπει να βρούμε μια άλλη γλώσσα να μιλάμε, διεθνιστική. Διεθνισμός δεν είναι απλά να εκφράζουμε την αλληλεγγύη μας στους συντρόφους στο βορρά ή στην Τουρκία. Είναι να παλεύουμε ενάντια στις αιχμές του δικού μας καπιταλισμού».

«*Στην Τουρκία μετά το δημοψήφισμα αισθανόμαστε μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση ότι μπορούμε να παλέψουμε ενάντια στην κυβέρνηση. Φάνηκε αυτό στις διαδηλώσεις της Πρωτομαγιάς σε διάφορες πόλεις της Τουρκίας όπου διαδήλωσε πολύς κόσμος*» τόνισε η Μελτέμ Οράλ. «*Και οι Τουρκοκύπριοι διαδηλώνουν σήμερα ενάντια στην κυβέρνηση της Τουρκίας –και αυτή απειλεί να τους κόψει το νερό! Για να σταματήσουμε τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και την πολιτική πολέμου και λιτότητας που έχει η τουρκική άρχουσα τάξη θα πρέπει να οργανώσουμε την ενότητα της εργατικής τάξης μέσα στην Τουρκία. Η δουλειά μας είναι δύσκολη αλλά έχουμε ευκαιρίες. Συνολικά, οι εργατικές τάξεις στην Ελλάδα, την Κύπρο, την Τουρκία πρέπει να παλέψουμε ενωμένες κόντρα στις άρχουσες τάξεις μας η κάθε μια*».

"*Είναι εξαιρετικά σημαντικό ότι μέσα στο τετραήμερο του Μαρξισμού και μέσα σε μια εικόνα αυξανόμενης έντασης φιλοξενούμε συντρόφους-ισσες από την Κύπρο και την Τουρκία*» τόνισε ο Κώστας Πίττας από το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα. «*Δεν έχουμε να ελπίσουμε τίποτα από τις τάχα 'φιλειρηνικές' προσπάθειες των αρχουσών τάξεων γιατί είναι υποκριτικές. Χρειάζεται σε όλες τις πλευρές των συνόρων, και για εμάς εδώ στην Ελλάδα, να χτίσουμε ένα αντιπολεμικό κίνημα που να λέει καθαρά: Καμιά συμμετοχή στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, να κλείσουν τώρα όλες οι βάσεις, να παγώσουν άμεσα οι εξοπλισμοί και να δοθούν τα χρήματα για τις ανάγκες των εργαζομένων, να σταματήσουν τώρα οι μονομερείς διεκδικήσεις και όλα τα πολεμικά παιχνίδια στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. 'Αγκυρα-Αθήνα-Λευκωσία, εχθρός μας το κεφάλαιο και η στρατοκρατία'*». ■

Ενάντια στο ρατσισμό και τους φασίστες

Μπορούμε να νικάμε

Η Κατερίνα Θωίδου παρουσιάζει τις εξελίξεις στο αντιρατσιστικό κίνημα.

Στις αρχές του φετινού καλοκαιριού ξεδιπλώθηκαν μία σειρά μάχες κόντρα στις ρατσιστικές επιθέσεις και τις προκλήσεις των ναζί της Χρυσής Αυγής, που άνοιξαν νέους δρόμους για το αντιρατσιστικό και αντιφασιστικό κίνημα, στέλνοντας το μήνυμα ότι όταν ντόπιοι και μετανάστες κινούνται οργανωμένα μπορούν να νικάνε.

Σε μία περίοδο που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ –ΑΝΕΛ ψήφισε το τέταρτο μνημόνιο, διαιωνίζοντας τη βαρβαρότητα των περικοπών και της ανεργίας και ταυτόχρονα είχαμε την εκλογική καταγραφή των ομογάλακτών φασιστών της Λεπέν στις προεδρικές εκλογές της Γαλλίας, οι ναζί της Χρυσής Αυγής προσπάθησαν να αξιοποιήσουν το πολιτικό κλίμα και να ξαναβγάλουν στους δρόμους τα τάγματα εφόδου, φορώντας ξανά το μανδύα του "αγανακτισμένου πολίτη".

Αυτή η απόπειρα δεν πέρασε. Πρώτον γιατί οι αποκαλύψεις, δυο χρόνια από την έναρξη της δίκης της Χρυσής Αυγής, έχουν αναδείξει σε πλατιά ακροατήρια ότι πρόκειται για μια εγκληματική οργάνωση που σχεδίασε κεντρικά τις επιθέσεις της, με την καθοδήγηση της ηγεσίας της, με την εκτέλεση των διαταγών από τους πυρήνες και με στρατιωτικού τύπου διεξαγωγή των επιχειρήσεων και των επιθέσεων. Και δεύτερον γιατί η Χρυσή Αυγή βρήκε απέναντί της την οργάνωση της αντιφασιστικής αντίστασης από τα κάτω.

Ίσως η κορυφαία μάχη αυτής της περιόδου είναι η πάλη ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις σε βάρος των Πακιστανών εργατών γης στην Γκορυτσά στον Ασπρόπυργο. Με το συλλαλητήριο στις 17 Ιούνη, Πακιστανοί μετανάστες και ντόπιοι αντιφασίστες ένωσαν τις φωνές τους και παρά τη δυνατή βροχή, έδειξαν ότι οι δρόμοι του Ασπροπύργου ανήκουν στο αντιφασιστικό κίνημα και όχι στις φασιστικές συμμορίες. Το συλλαλητήριο έστειλε το μήνυμα ότι η οργανωμένη αλληλεγγύη των συνδικάτων και της αριστεράς στους μετανάστες μπορεί να τσακίσει τις φασιστικές συμμορίες όσες πλάτες και να διαθέτουν μέσα στα αστυνομικά τμήματα και στην ΕΛΑΣ.

Μετά τη συγκέντρωση που ξεκίνησε από την πλατεία Δημαρχείου, με χαιρετισμούς εκπροσώπων της Πακιστανικής Κοινότητας, της ΚΕΕΡΦΑ, των συνδικάτων και της αριστεράς, πάνω από χίλιοι πεντακόσιοι αντιφασίστες, βάδισαν με πορεία προς το ΑΤ Ασπροπύργου με επικεφαλής το πανό των Εργατών γης της Γκορυτσάς Ασπροπύργου, απαιτώντας να σταματήσει η ασυλία της χρυσαυγίτικης συμμορίας που για 8 μήνες εξαπέλυε ανενόχλητη ρατσιστικά πογκρόμ. Αυτή η οργανωμένη δύναμη ανάγκασε, για πρώτη φορά, την αστυνομία να προχωρήσει σε συλλήψεις εφτά φασιστών, που προσπάθησαν να παρενοχλήσουν τη διαδήλωση και δύο μέρες αργότερα την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να προχωρήσει κεντρικά τη διερεύνηση μηνυτήριας αναφοράς αντιπροσωπείας δικηγόρων, με την οποία καταγγέλλεται η δράση ταγμάτων εφόδου, με επαναλαμβανόμενες και οργανωμένες ρατσιστικές επιθέσεις στην περιοχή Γκορυτσάς Ασπροπύργου.

Ασπρόπυργος, 17 Ιούνη.

Το επόμενο διάστημα διεκδικούμε την έναρξη μίας δεύτερης δίκης που αφορά τη δράση φασιστικών συμμοριών, πέρα από τη μεγάλη δίκη της Χρυσής Αυγής.

Η καμπάνια ενάντια στις φασιστικές επιθέσειςσε βάρος των μεταναστών εργατών γης της περιοχής ξεκίνησε με ένα δυναμικό συλλαλητήριο μέσα στη Γκορυτσά στις 13 Μάη. Τότε η Αστυνομία είχε διευκολύνει την τοπική φασιστική συμμορία να επιτίθεται στους διαδηλωτές. Ένα μήνα αργότερα, η ασυλία έσπασε. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στο ξεδίπλωμα μίας ολόκληρης καμπάνιας, με μεικτά κλιμάκια μελών της ΚΕΕΡΦΑ και της Πακιστανικής κοινότητας που εξόρμησαν μαζικά στις γειτονιές του Ασπρόπυργου και της Ελευσίνας, και στους εργατικούς χώρους της περιοχής. Έγινε απεύθυνση συα συνδικάτα και έβαλε μεγάλες πιέσεις στην κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ να πάψει να συγκαλύπτει τον φασιστικό πυρήνα μέσα στο ΑΤ Ασπροπύργου.

Απεργία

Η απεργία διαρκείας στο εργοστάσιο «εταιρία πλαστικών Κ. Γεωργίου ΑΕ» στον Αυλώνα που ξεκίνησε στις 30 Μάη και μέσα σε 19 ημέρες κατάφερε να νικήσει, αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές εργατικές μάχες ενάντια στη ρατσιστική τρομοκρατία της εργοδοσίας και την καταστρατήγηση των στοιχειωδών εργατικών δικαιωμάτων. Οι απεργοί, όλοι τους Πακιστανοί μετανάστες, γύρισαν στη δουλειά νικητές, αφού ανάγκασαν την εργοδοσία να πάρει πίσω τις απολύσεις, να βελτιώσει τις υποδομές μέσα στο εργοστάσιο και να ξεκινήσουν διαδικασίες για τη συγκρότηση εργοστασιακού σωματείου.

Η απεργία ξεκίνησε όταν ο εργοδότης της εταιρείας παρέα με το γιο του, απάντησαν στο αίτημα απολυμένου εργάτη να πάρει πιστοποιητικό υγείας, με άγριο ξυλοδαρμό και τον παράτησαν αιμόφυρτο στην είσοδο του εργοστασίου. Αμέσως οι εργάτες επικοινώνησαν με την Πακιστανική Κοινότητα και την Ένωση Μεταναστών Εργατών και οργάνωσαν συνέλευση έξω από την πύλη του εργοστασίου. Από τότε με καθημερινή παρουσία έξω από το εργοστάσιο περιφρουρούσαν την απεργία τους, ενώ κάθε φορά συνεδρίαζαν επιβεβαιώνοντας την απόφασή τους για συνέχισή της μέχρι να κάνει πίσω η εργοδοσία.

Στις 5/6 έγινε συγκέντρωση συμπαράστασης στην πύλη του εργοστασίου που κάλεσαν η Πακιστανική Κοινότητα,η ΚΕΕΡΦΑ, η Ένωση Μεταναστών Εργατών, ο Συντονισμός Ενάντια στα Μνημόνια, το Συνδικάτο Χημικής Βιομηχανίας που πρόσκειται στο ΠΑΜΕ, ενώ το παρών έδωσε και ο πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Αθήνας, Γιώργος Μυλωνάς. Οι απεργοί συνέχισαν με συγκέντρωση στα δικαστήρια όπου διεξαγόταν η δίκη του εργοδότη Γεωργίου και του γιου του, ενώ πραγματοποίησαν και ανοιχτή εκδήλωση για συμπαράσταση στον αγώνα τους, στο Πνευματικό Κέντρο Αυλώνα. Παράλληλα η τοπική ΚΕΕΡΦΑ ξεκίνησε καμπάνια με μεγάλες εξορμήσεις σε Αυλώνα και Οινόφυτα για την ενημέρωση των εκατοντάδων μεταναστών που ζουν και εργάζονται στην περιοχή όσο και των ντόπιων κατοίκων, εργαζόμενων και νεολαίας. Στην τριμερή συνάντηση που έγινε στο υπουργείο Εργασίας, η εργοδοσία αναγκάστηκε να υποχωρήσει και οι απεργοί επέστρεψαν νικητές στη δουλειά, στέλνοντας το μήνυμα στους χιλιάδες εργαζόμενους στη βιομηχανική ζώνη στον Αυλώνα και στα Οινόφυτα, ότι η οργάνωση ντόπιων και μεταναστών στους χώρους δουλειάς, δυναμώνει τους αγώνες κόντρα στα πιο ασύδοτα αφεντικά.

Παράλληλα με αυτές τις μάχες παραμένει ανοιχτό το μέτωπο για την απονομιμοποίηση της Χρυσής Αυγής. Μπορεί η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να επιμένει στο ξέπλυμα στους νεοναζί δίνοντας τη δυνατότητα στον υπόδικο νεοναζί της Χρυσής Αυγής Κασιδιάρη, να φιγουράρει δίπλα στον πρόεδρο της Βουλής, Νίκο Βούτση κατά τη διάρκεια της τελετής παραλαβής των λειψάνων των στρατιωτών της ΕΛΔΥΚ, που έχασαν την ζωής τους τον Ιούλη του 1974, όμως οι μάχες από τα κάτω ενάντια στη νομιμοποίηση των φασιστών συνεχίζονται αδιάκοπα στις γειτονιές και στα συνδικάτα.

Κορυφαία εργατική αντιφασιστική μάχη που αναδεικνύει τη δύναμη τα εργατικής τάξης να κόψει το δρόμο στους ναζί είναι η πρωτοβουλία της ΠΟΣΠΕΡΤ, μετά από πρόταση της ΚΕΕΡΦΑ, να κατεβαίνει σε στάση εργασίας κάθε φορά που η ΕΡΤ προβάλλει χρυσαυγίτικη ομιλία από τη Βουλή. Ο φύρερ Μιχαλολιάκος τόλμησε να καταθέσει μήνυση κατά της ΠΟΣΠΕΡΤ και του προέδρου της Καλφαγιάννη, ενάντια σε αυτή την απόφαση. «*Αυτή η αγωγή είναι τιμή για την ΠΟΣΠΕΡΤ και για όλους όσους υπερασπιζόμαστε τα δημοκρατικά δικαιώματα σε αυτόν τον τόπο*», ήταν η απάντηση του πρόεδρου της ΠΟΣΠΕΡΤ κατά την διάρκεια της συγκέντρωσης που έγινε έξω από τη δίκη, με τη συμμετοχή συνδικαλιστών και εργαζόμενων από όλα τα σωματεία της ΠΟΣΠΕΡΤ αλλά και από πολλούς άλλους εργασιακούς χώρους. Η κινητοποίηση των εργαζομένων ανάγκασε ακόμα και τον πρόεδρο της ΕΡΤ να καταθέσει υπέρ της ΠΟΣΠΕΡΤ και τελικά και τα δικαστήρια να βγάλουν αθωωτική απόφαση.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν μια σειρά συνδικάτα σε κάθε απόπειρα της Χρυσής Αυγής να κάνει επίσημη και οργανωμένη παρουσία. Οι εργαζόμενοι στο Δήμο Θεσσαλονίκης πήραν απόφαση στη γενική τους συνέλευσή, ενάντια στη συμμετοχή του χρυσαυγίτικου ψηφοδελτίου με το όνομα «Εθνικιστική Λαϊκή Δύναμη Εργαζομένων» στις εκλογές του Συλλόγου. Την ίδια απόφαση πήρε η Ένωση Προσωπικού Πρακτορείων Εφημερίδων Αθηνών. Καταγγελία ενάντια στη Χρυσή Αυγή έκανε και το Συνδικάτο ΙΓΜΕ, αφού η ναζιστική συμμορία τόλμησε να κάνει επερώτηση στη Βουλή για τη δράση του συνδικάτου.

Ταυτόχρονα μία σειρά τοπικές πρωτοβουλίες σε πόλεις και γειτονιές συνεχίζουν να μπλοκάρουν τις φασιστικές συνάξεις των τους ναζί. Από την Κερατέα (όπου προσπάθησε να εμφανιστεί ο Κασιδιάρης) μέχρι τα Χανιά (όπου προσπάθησαν να εγκαινιάσουν νέα γραφεία) και την Καλλιθέα (όπου ο Δήμαρχος τους έδωσε την άδεια να καταθέσουν στεφάνι την 25η Μαρτίου) καθώς και τη Λειβαδιά όπου το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα ότι οι νεοναζί είναι ανεπιθύμητα πρόσωπα στην πόλη. Στον Πειραιά οι χρυσαυγίτες αναγκάστηκαν για πολλοστή φορά να ακυρώσουν σύναξη μίσους κατά των προσφύγων στην πλατεία Κοραή, μετά από κάλεσμα αντιφασιστικής συγκέντρωσης και παρά το γεγονός ότι η δημοτική αρχή του Μώραλη δέχθηκε να συναντηθεί με τους υπόδικους ναζί βουλευτές Λαγό και Κούζηλο.

Κλείστε τα Γραφεία

Μέσα από τις αντιφασιστικές μάχες και τις αποκαλύψεις της δίκης της Χρυσής Αυγής, η θέση της ΚΕΕΡΦΑ ότι οι φασίστες δεν πρέπει να απολαμβάνουν προνόμια “πολιτικού κόμματος” έχει κερδίσει τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων και της νεολαίας. Έχει ωριμάσει πλέον στη συνείδηση του κόσμου το αίτημα για να κλείσουν και τα κεντρικά γραφεία της Χρυσής Αυγής στη Μεσογείων. Η επίθεση στο φοιτητή Αλέξη Λάζαρη, που έγινε από τάγμα εφόδου που φρουρούσε την είσοδο των κεντρικών τους Γραφείων με επικεφαλής μετακλητό υπάλληλο της Βουλής, ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι.

Η πρώτη απάντηση μετά την επίθεση στον Αλέξη Λάζαρη, ήταν το μαζικό

"Δικαιωματική αμεριμνησία σε βάρος των προσφύγων"

Η κυβέρνηση δε σταματά να δίνει στον εαυτό της παράσημα για τη διαχείριση του προσφυγικού, όμως οι τραγικές επιπτώσεις της συμφωνία Ελλάδας – ΕΕ – Τουρκίας δεν μπορούν πλέον να κρυφτούν. Η προοπτική χορήγησης ασύλου περιορίζεται σε έναν απειροελάχιστο αριθμό, οι απελάσεις πολλαπλασιάζονται και ο Μουζάλας υπογράφει συμφωνία με τη Γερμανία για να μειώσει τις μετεγκαταστάσεις για συνένωση οικογενειών στις 70 κάθε μήνα. Το αίτημα για «ανοιχτές πόλεις» που ανέδειξε το αντιρατσιστικό κίνημα μαζί με τους πρόσφυγες παραμένει επιτακτικό. Η κυβέρνηση αντί να εξασφαλίσει ανθρώπινες συνθήκες για τους πρόσφυγες, προχώρησε σε βίαιη εκκένωση του στρατοπέδου του Ελληνικού και τη μεταφορά των προσφύγων σε συνθήκες που θυμίζουν στρατώνα, στη Θήβα, μόνο και μόνο για να ανοίξει ο δρόμος για τη Lamda Development, τη στιγμή μάλιστα που πάγια θέση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η μετατροπή του Ελληνικού σε Μητροπολιτικό πάρκο. Οι αντιδράσεις που έχει δημιουργήσει αυτή η πολιτική έφτασαν μέχρι και το Συνήγορο του Πολίτη, που έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα μια έκθεση, που αποτελεί καταπέλτη για την πολιτική της κυβέρνησης στο προσφυγικό. Ακολουθεί συνέντευξη του Συνηγόρου του Πολίτη Αντρέα Ποττάκη:

Με βάση την Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη "Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων", ποια είναι η εικόνα που σχηματίσατε για τον τρόπο διαχείρισης του προσφυγικού από τους κρατικούς θεσμούς;

Υπήρξαν και υπάρχουν σοβαρά προβλήματα για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι η άρνηση των πολιτικών ηγεσιών των κρατών-μελών της ΕΕ να αναγνωρίσουν έγκαιρα το πρόβλημα. Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με τον τρόπο που τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και η Ελλάδα, αλλά και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη διαχειρίστηκαν το ζήτημα. Χωρίς σχέδιο, χωρίς όραμα, χωρίς στόχους και προτεραιότητες. Ακόμη και σήμερα. Σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και χωρίς σχέδιο ήταν αναπόφευκτο να υπάρξει αυτό που περιγράψαμε στην έκθεση ως «δικαιωματική αμεριμνησία». Δηλαδή, μια δυσοίωνη υποχώρηση από τις κατακτήσεις του νομικού μας πολιτισμού όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες προσφύγων και μεταναστών. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, δεν νομίζω να υπάρχει κανείς σήμερα που να μην αναγνωρίζει πως η γκετοποίηση αναπαράγει παλαιά και δημιουργεί νέα προβλήματα. Στην Ευρώπη του 21ου αιώνα, πρακτικές γκετοποίησης θα έπρεπε να απασχολούν μόνο μελετητές της ιστορίας, ως εφιαλτικές αναμνήσεις από τις χειρότερες περιόδους της ανθρώπινης πορείας. Όχι να λειτουργούν ως εργαλεία πολιτικής ή έστω διαχείρισης διοικητικών αδυναμιών. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται είναι ένα σχέδιο που θα οδηγήσει σε λειτουργικές συναινέσεις για την ενσωμάτωση όσων μείνουν στην Ελλάδα.

Τι ρόλο μπορεί να παίξει ο Συνήγορος του Πολίτη στην καταπολέμηση του ρατσισμού;

Τον ρόλο που του δίνει το νομικό και θεσμικό πλαίσιο της λειτουργίας του. Ο Συνήγορος του Πολίτη με τις ευρείες αρμοδιότητες που έχει στον συγκεκριμένο τομέα μπορεί, το κάνει , και οφείλει να το κάνει, να ελέγχει την Κεντρική Διοίκηση σε όλο της το εύρος, να προειδοποιεί, να προτείνει και να προωθεί λύσεις. Και σε συγκεκριμένα περιστατικά δυσλειτουργιών αλλά και γενικότερα ως ο πιο ακριβής και ευαίσθητος δείκτης της Πολιτείας μας σε φαινόμενα αμφισβήτησης ή καταπάτησης δικαιωμάτων. Στην ειδική έκθεση του ΣτΠ αναφέρονται ενδεικτικά αρκετά περιστατικά που δείχνουν τον ρόλο μας στην αποτελεσματική προστασία, εξατομικευμένα αλλά και συνολικά όσων βρίσκονται χωρίς την προστασία που δικαιούνται.

Τι ρόλο πιστεύετε ότι μπορεί να παίξει το αντιρατσιστικό κίνημα σήμερα;

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι πρόσφυγες δεν έφυγαν από τις χώρες τους από καπρίτσιο. Έφυγαν από τον πόλεμο. Για να πάρει κανείς το μωρό του στην αγκαλιά και να διασχίσει χιλιάδες χιλιόμετρα, να αναλάβει το ρίσκο ακόμη και του θανάτου σ αυτή την Οδύσσεια σημαίνει ότι δεν είχε άλλη, καλύτερη, επιλογή. Αυτό ισχύει και για μετανάστες, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες ανάμεσά τους. Πολλές φορές η μόνη τους παρηγοριά και ελπίδα προήλθε από το ισχυρό αντιρατσιστικό κίνημα και στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Κάπου να απευθυνθείς, κάποιος να βοηθήσει εσένα ή τα παιδιά σου.

Αλλά και ως μοχλός πίεσης προς τις πολιτικές ηγεσίες, η συνεισφορά του αντιρατσιστικού κινήματος υπήρξε και είναι σημαντική. Οι χιλιάδες αλληλέγγυοι πολίτες που διαδηλώνουν σε πόλεις της Ευρώπης, από την Βαρκελώνη και το Λονδίνο ως την Αθήνα, κατά του ρατσισμού και του αποκλεισμού των προσφύγων και μεταναστών, θέτουν και κρίσιμα ερωτήματα προς τις κυβερνήσεις τους, σε ό,τι αφορά, λ.χ. την υλοποίηση των δεσμεύσεων για υποδοχή και φιλοξενία αλλοδαπών. Ο πρόσφυγας χρειάζεται ασφάλεια, εργασία, περίθαλψη, εκπαίδευση, προστασία γι' αυτόν και την οικογένειά του. Ακόμη και αν είναι γεγονός, ότι η οικονομική κρίση πλήττει μεγάλα κοινωνικά στρώματα στις χώρες υποδοχής, δεν θα πρέπει να επιτρέψουμε να αποτελέσει την δικαιολογητική βάση για την αποδοχή μιας ακόμη μεγαλύτερης και σπουδαιότερης κρίσης. Κρίσης ανθρωπιστικής, κρίσης του πολιτισμού μας.

συλλαλητήριο στις 8/4 που κατέληξε με πορεία κοντά στα κεντρικά γραφεία, που προστατεύονταν για άλλη μία φορά από αστυνομικό κλοιό. Οι γονείς του Αλέξη Λάζαρη, αντιφασιστικές κινήσεις μαζί με τα συνδικάτα της περιοχής, αποφάσισαν να συνεχίσουν την καμπάνια, συγκροτώντας την «Πρωτοβουλία για το κλείσιμο των γραφείων των νεοναζί της Χρυσής Αυγής» που απαιτεί να κλείσουν τα ορμητήρια των επιθέσεων των ταγμάτων εφόδου, να προφυλακιστούν ξανά οι νεοναζί της Χρυσής Αυγής μέχρι να τελειώσει η δίκη, οπότε και θα φυλακιστούν πλέον οριστικά. Στις 15 Ιούνη σε σύσκεψη της Πρωτοβουλίας, αποφασίστηκε ανοιχτή εκδήλωση στις 5 Ιούλη στην πλατεία στο Μετρό Πανόρμου, κατάθεση ψηφισμάτων σε περισσότερα σωματεία και συλλόγους και κλιμάκωση με νέο συλλαλητήριο μέσα στο Σεπτέμβρη. ■

Οι ιδιωτικοποιήσεις κίνδυνος για την Υγεία
Κρατικοποιήσεις των Κλινικών

Γράφει ο Κώστας Πολύδωρος, μέλος Δ.Σ. Σωματείου Προσωπικού Ιδιωτικών Κλινικών και Διαγνωστικών Κέντρων Αθήνας.

Η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ πραγματοποίησε έναν αγώνα δρόμου για να ψηφίσει στην βουλή το 4ο Μνημόνιο και περηφανεύεται γι'αυτό. Πίσω από το success story του Τσίπρα βρίσκεται η ολοένα και πιο εμφανής προσκόλληση του ΣΥΡΙΖΑ στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της λιτότητας. Το ιδιαίτερα φιλόδοξο πρόγραμμα των αντιμεταρρυθμίσεων που επιδιώκει να εφαρμόσει η κυβέρνηση εμπεριέχει την επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και ακόμα μεγαλύτερο άνοιγμα για το κεφάλαιο στις δημόσιες υπηρεσίες και αγαθά.

Πρωτομαγια 2017

Στην υγεία η μείωση της δημόσιας δαπάνης στο πλαίσιο της «δημοσιονομικής προσαρμογής της οικονομίας» ώθησε μία μεγάλη μερίδα ασθενών στις Ιδιωτικές Κλινικές και Διαγνωστικά Κέντρα με αποτέλεσμα να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους και να εκτινάξουν τον τζίρο τους. Σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών[1] (ΙΟΒΕ) την περίοδο 2010-2015 αύξηση 30% παρουσίασαν οι ιδιωτικές δαπάνες για την υγεία, καθώς τα νοικοκυριά υποχρεώθηκαν να καλύψουν από την τσέπη τους το κενό που άφησε πίσω της η μείωση της δημόσιας δαπάνης που στο ίδιο διάστημα άγγιξε το 13%.

Τον προσανατολισμό των πολιτικών που ενθαρρύνουν τους ιδιώτες να εισβάλλουν στον τομέα της υγείας ανέδειξε το διεθνές συνέδριο για τον Ιατρικό Τουρισμό που πραγματοποιήθηκε στην Ιθάκη στις 26 και 27 Μαΐου 2017. Το συνέδριο οργανώθηκε από την ΚΕΔΕ και τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών σε συνεργασία με τον δήμο Ιθάκης με σκοπό να αναδείξει τον κρίσιμο ρόλο που υποτίθεται ότι μπορεί να παίξει ο Τουρισμός Υγείας σαν μοχλός ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας και του ελληνικού τουρισμού. Δίπλα στον Παναγιώτη Κουρουμπλή, υπουργό Νησιωτικής Πολιτικής που εκπροσώπησε την κυβέρνηση, την Φώφη Γεννηματά και επιχειρηματίες του κλάδου, βρέθηκε ο Πατούλης για να προσδιορίσει τους λόγους για τους οποίους πρέπει να δοθούν κίνητρα από το κράτος για την ενίσχυση του ιατρικού τουρισμού. Είναι ωμή πρόκληση στα νησιά που υποφέρουν από ελλείψεις σε υποδομές στα Κέντρα Υγείας και σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό λόγω των περικοπών να πραγματοποιείται ένα συνέδριο που αναδεικνύει την υγεία ως εμπόρευμα με σκοπό την αφαίμαξη των δημόσιων ταμείων για τους επιχειρηματίες. Ο ιατρικός τουρισμός κινείται κυρίως στους τομείς της αιμοκάθαρσης, της πλαστικής-αισθητικής χειρουργικής, της εξωσωματικής και υποβοηθούμενης γονιμοποίησης και η διαμονή των ασθενών πραγματοποιείται σε πολυτελή ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων.

Η μεγαλύτερη επιχείρηση στον κλάδο της ιδιωτικής υγείας, η Euromedica, όπου εργάζονται περισσότεροι από 2.500 εργαζόμενοι, αναπτύσσει τις δραστηριότητές της και σε αυτόν τον τομέα. Αυτό δεν μεταφράστηκε σε ανάλογη ανάπτυξη για τους εργαζόμενους. Σε πολλά από τα υποκαταστήματα και τις κλινικές τους οφείλονται δεδουλευμένα που ξεπερνάνε τους 6 μήνες. Η εταιρεία αναζητά για μήνες λύση στις κεφαλαιακές ανάγκες που προέκυψαν από το κλείσιμο της στρόφιγγας της χρηματοδότησης από τις τράπεζες. Το ψαλίδισμα των κόκκινων επιχειρηματικών δανείων που βαρύνουν το τραπεζικό σύστημα ήταν βασικός όρος για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Το business plan που εφαρμόζει για την ώρα η διοίκηση της επιχείρησης περιορίζει τις περικοπές στο λειτουργικό κόστος, στους μισθούς δηλαδή των εργαζομένων. Αυτό δεν στάθηκε εμπόδιο για τον Σπύρο Κοτρώτσιο, Διευθύνοντα Σύμβουλο της Euromedica να βρεί μία θέση ανάμεσα στην αποστολή των επιχειρηματιών που συνόδευσαν τον Τσίπρα στην επίσκεψή του στο Πεκίνο και την πρωτοβουλία Enterprise Greece. Πρόεδρος της εταιρείας παραμένει ο Θωμάς Λιακουνάκος, ο οποίος πλέον κυκλοφορεί ελεύθερος με την καταβολή εγγύησης ενός εκατομμυρίου ευρώ, και αφού του αφαιρέθηκε το «ηλεκτρονικό βραχιολάκι». Ο Λιακουνάκος είναι κατηγορούμενος για υποθέσεις εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα της «ανάπτυξης» που έφεραν στον κλάδο της υγείας οι μνημονιακές πολιτικές είναι η περίπτωση του ξεπουλήματος του Ερρίκος Ντυνάν. Ο Ανδρέας Μαρτίνης, πρώην πρόεδρος του ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και του νοσηλευτηρίου, με την κατάθεση του στην Εξεταστική Επιτροπή για την Υγεία αποκάλυψε μία πλευρά της έκτασης του σκανδάλου. Ο Λοβέρδος τον οποίο χαρακτήρισε "λαίλαπα", ο Άδωνις Γεωργιάδης και ο Βορίδης, όλοι μνημονιακοί Υπουργοί Υγείας εργάστηκαν με τον ίδιο σκοπό για τις κυβερνήσεις ΓΑΠ, Παπαδήμου και Σαμαρά, έτσι ώστε το νοσοκομείο να περάσει στα χέρια του

Βγενόπουλου και της Τράπεζας Πειραιώς. Μετά τον εκπλειστηριασμό του νοσοκομείου το 2014 η τράπεζα Πειραιώς προχώρησε μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού «Ημιθέα Α.Ε.» στην εξαγορά του Ερρίκος Ντυνάν.

Το νοσηλευτήριο βρέθηκε στο χείλος της χρεωκοπίας με συσσωρευμένα χρέη 300 εκατομμύρια ευρώ, μεγάλο μέρος εκ των οποίων προς το προσωπικό ιατρικό και νοσηλευτικό (δεδουλευμένα 10 μηνών), προς ασφαλιστικά ταμεία ΙΚΑ και ΤΣΑΥ, προς την εφορία και την ΔΕΗ. Η ζημιά για το ελληνικό δημόσιο θα αγγίξει τα 22 εκατομμύρια ευρώ μόνο από τα κερασμένα νοσήλια σε δικαστικούς και πολιτικούς και από τις υπερκοστολογήσεις προμήθειας εξοπλισμού για το νοσοκομείο από την εταιρεία Hospitalia International.

Το βάθος και η έκταση της οικονομικής κρίσης άγγιξε τον κλάδο της Ιδιωτικής Υγείας με κλεισίματα και λουκέτα που έσπρωξαν εκατοντάδες εργαζόμενους στην ανεργία. Στις αρχές Ιούνη βάρεσε «κανόνι» η εταιρεία Stem Health Hellas, που συνεργαζόταν με τα ιδιωτικά μαιευτήρια Λητώ και Μητέρα του ομίλου Υγεία. Η εταιρεία δραστηριοποιούνταν στην συλλογή, επεξεργασία και φύλαξη βλαστοκυττάρων. Τα βλαστοκύτταρα αποκτούν όλο και σπουδαιότερο ρόλο τόσο στο επίπεδο της έρευνας όσο και την ιατρικής πράξης, για τη θεραπεία μεγάλης γκάμας ασθενειών, σε διαφορετικές ειδικότητες, όπως αιματολογία, χειρουργική, γεροντολογία, αναγεννητική ιατρική. Το γεγονός αυτό τα καθιστά περιζήτητα για τους επιχειρηματίες καθώς εκμεταλλεύονται την αναιμική χρηματοδότηση στον τομέα της δημόσιας έρευνας προκειμένου να δημιουργήσουν ένα νέο πεδίο κερδοφορίας.

Όπως έγινε γνωστό η Stem Health ενημέρωσε τις οικογένειες που είχαν εμπιστευθεί τη φύλαξη των βλαστοκυττάρων για ενδεχόμενη αξιοποίηση στο μέλλον, ότι είναι ορατός ο κίνδυνος της άμεσης καταστροφής τους. Περισσότεροι από 30.000 γονείς εμπιστεύθηκαν το γενετικό υλικό των παιδιών τους στην Stem Health και το οποίο βρίσκεται σε χώρους του νοσηλευτηρίου Υγεία. Ο λόγος για τον οποίο η επιχείρηση χρεωκόπησε όπως διευκρίνισε με περίσσιο κυνισμό σε ανακοίνωσή της[3] ήταν ότι δεν ήταν δυνατό να επιτευχθεί το προσδοκώμενο από τους μετόχους επίπεδο κέρδους λόγω του πολύ υψηλού ανταγωνισμού στην συγκεκριμένη αγορά.

Το κανόνι αυτό προστέθηκε σε αυτά της κλινικής Νέον Αθήναιον και Κυανούς Σταυρός στην Αθήνα. Οι εργοδότες έβαλαν λουκέτο στις κλινικές χωρίς καν να εξοφλήσουν τα οφειλόμενα δεδουλευμένα. Η επιμονή των εργαζομένων στο Νέον Αθήναιον που συνεχίζουν να βρίσκονται σε κινητοποιήσεις και μετά το κλείσιμο της κλινικής αποκάλυψε το μέγεθος του σκανδάλου. Η επιχείρηση δεν απέδωσε ασφαλιστικές εισφορές για ολόκληρο το 2016 ενώ είχε την δυνατότητα να εισπράττει από το ΕΤΑΑ χωρίς ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα!

Μύθος

Ο νεοφιλελεύθερος μύθος ότι η απελευθέρωση των αγορών από τα «δεσμά» του κράτους φέρνει την ανάπτυξη διαψεύδεται από την ίδια την εμπειρία των εργατών στις ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες που βιώνουν από πρώτο χέρι την εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης. Ταυτόχρονα αναδεικνύονται τα όρια που υπάρχουν στον τομέα της διάλυσης του κράτους πρόνοιας. Όπως έγραφε ο Πάνος Γκαργκάνας πρίν λίγους μήνες[2] σε αυτό το περιοδικό: "*Οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις αυξάνουν τα βάρη πάνω στην εργατική οικογένεια (π.χ ακριβότερη νοσηλεία στον ιδιωτικό τομέα) αλλά δεν μπορούν να εξαφανίσουν τα κομμάτια της εργατικής τάξης που εργάζονται για την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Οι εκπαιδευτικοί, οι νοσηλευτές, οι εργαζόμενοι στην καθαριότητα και τόσοι άλλοι κλάδοι παραμένουν ισχυρά τμήματα της σύγχρονης εργατικής τάξης σε πείσμα των νοσταλγών της Θάτσερ ή ακόμα και του Πινοτσέτ*". Τα ισχυρά αυτά τμήματα μπορούν να αναδείξουν και να υλοποιήσουν την κρατικοποίηση χωρίς αποζημίωση των υπηρεσιών και επιχειρήσεων που ιδιωτικοποιήθηκαν σαν αντίδοτο στην σπατάλη και την απάτη των ιδιωτικοποιήσεων, αλλά και σαν μέτρο για την ανακούφιση των αναγκών της εργατικής τάξης.

Η κλαδική απεργία που πραγματοποιήθηκε στην Ιδιωτική Υγεία στις 25 Απρίλη[4] ένωσε όλα αυτά τα κομμάτια και ταυτόχρονα ανέδειξε το αίτημα για υπογραφή κλαδικής σύμβασης με αυξήσεις που να ικανοποιούν τις ανάγκες των εργαζομένων του κλάδου. Πλάι στους εργαζόμενους από τους μεγάλους ομίλους όπως το Ιατρικό Αθηνών, το Υγεία και το ΙΑΣΩ βρέθηκε η πρωτοβουλία εργαζομένων από το Νέον Αθήναιον και οι απολυμένοι συνδικαλιστές της Ευρωκλινικής που διεκδικούν την επαναπρόσληψή τους.

Το κριτήριο του κέρδους σε αγαθά όπως η υγεία γεννάει περιστατικά διαφθοράς, μίζες, σκάνδαλα και λουκέτα που εκβάλλουν και στην δημόσια υγεία. Η εφαρμογή της νεοφιλελεύθερης ατζέντας μεταφράζεται στην λειτουργία των δημόσιων νοσοκομείων με οικονομοτεχνικά κριτήρια, στο πάγωμα των προσλήψεων, στην ελαστικοποίηση των σχέσεων εργασίας μέσω της αξιολόγησης και του σχεδίου νόμου για την ρύθμιση του χρόνου εργασίας των νοσοκομειακών ιατρών.

Οι αγώνες που έχουν δώσει οι εργαζόμενοι στα δημόσια νοσοκομεία έχουν φέρει αποτελέσματα. Από τις απεργίες που απέτρεψαν τις απολύσεις των επικουρικών ιατρών, το μπλοκάρισμα της αξιολόγησης και τα μαζικά "Καραβάνια για τη σωτηρία του ΕΣΥ" που διεκδικούν μαζικές προσλήψεις. Επιπλέον η νίκη εγγραφής εργολαβικών σε μία σειρά σωματεία όπως και το ανοιχτό ζήτημα να φύγουν οι εργολάβοι από τα νοσοκομεία. Οι μάχες αυτές έπαιξαν ρόλο στην ριζοσπαστικοποίηση των εργαζόμενων στα νοσοκομεία, στα ιδεολογικά και τα πολιτικά προχωρήματα που έκαναν και είναι αναγκαίες εμπειρίες για τους συναδέλφους στην ιδιωτική υγεία.

Η απάντηση στα κλεισίματα και τα λουκέτα των ιδιωτικών κλινικών είναι η κρατικοποίηση και το πέρασμα τους στο Εθνικό Σύστημα Υγείας και η καμπάνια για την υλοποίηση αυτού του αιτήματος περνάει από εργαζόμενους στα δημόσια νοσοκομεία. Δεν υπάρχει άλλος ρεαλιστικός δρόμος για να πάρουν πίσω οι απολυμένοι τις δουλειές τους και να ενισχυθεί το ΕΣΥ σε κτίρια και ιατρο-τεχνολογικό εξοπλισμό, για να αντιστραφεί η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων και του παγώματος των προσλήψεων, για να τερματιστούν οι εκβιασμοί των επιχειρηματιών. Στα σκάνδαλα, στην σπατάλη και την λεηλασία των ασφαλιστικών ταμείων δεν μπορεί να βάλει τάξη καμία εξεταστική επιτροπή αλλά, μονάχα η δράση των ίδιων των εργατών. ■

Σημειώσεις

1. Παρατηρητήριο Οικονομικών της Υγείας Η Φαρμακευτική Αγορά στην Ελλάδα, Γεγονότα και στοιχεία 2015-2016 http://iobe.gr/docs/research/RES_05_A_15032017_REP_GR.pdf
2. Πάνος Γκαργκάνας Η πολλαπλή αποτυχία του νεοφιλελευθερισμού, Σοσιαλισμός Από τα Κάτω 117, Ιούλης Αύγουστος 2016, http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=883
3. Επιστολή του προέδρου της Stem-Health Ν. Νικολαΐδη στην «Εφ.Συν.», Εφημερίδα των Συντακτών 06/06/2017, https://www.efsyn.gr/arthro/mpalaki-oi-goneis-gia-ta-vlastokyttara
4. Κώστας Πολύδωρος, 24ωρη Απεργία στην Ιδιωτική Υγεία, Εργατική Αλληλεγγύη 1272, 03-05-2017

18 Μάρτη Αντιρατσιστικό συλλαλητήριο στην Αθήνα

Μια εργαζόμενη σε "Camp" γράφει για την κοινή πάλη με πρόσφυγες και συνδικάτα.

Ο αγώνας των εργαζόμενων σε ΜΚΟ

Τα ρατσιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης προσφύγων είναι το φρικιαστικό σύμπτωμα μιας Ευρώπης-Φρούριο που γεννά λιτότητα, εξαθλίωση και αποκλεισμό. Με τον ρατσισμό στον σύγχρονο καπιταλισμό να αναπτύσσεται με σκοπό τη διάσπαση της εργατικής τάξης και τη νομιμοποίηση του αποκλεισμού κομματιών της, η εργατική τάξη των στρατοπέδων ανοίγει και ενώνει τους αγώνες της με τέτοιο τρόπο που να ξεκαθαρίζει οτι «*ο σκοπός της αντιρατσιστικής πάλης πρέπει να είναι η απελευθέρωση των καταπιεσμένων, σαν μέρος μια ευρύτερης μάχης ενάντια στον ίδιο τον καπιταλισμο*».[1] Η αντίσταση που έχει καταγράψει η εργατική τάξη των στρατοπέδων και κυρίως οι αγώνες που έχει μπροστά, αποκρυσταλλώνουν με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο οτι η πάλη ενάντια στο ρατσισμό και η πάλη ενάντια στην οικονομική εξαθλίωση των μνημονίων είναι άρρηκτα συνδεδεμένες.

Η σημερινή συγκυρία

Το τέλος αυτής της χρονιάς βρίσκει τους εργαζόμενους σε ΜΚΟ πιο ανασφαλείς απο ποτέ -με τις μεγάλες ΜΚΟ να έχουν αναγγείλει το τέλος των προγραμμάτων τους και να ετοιμάζονται για μαζικές συρρικνώσεις- αλλά παράλληλα και πιο μαζικούς και δυναμικούς απο ποτέ, με πολλές χιλιάδες εργαζόμενους πια πανελλαδικά να κουβαλούν τις πολύτιμες εμπειρίες των στρατοπέδων συγκέντρωσης και μιας γεμάτης χρονιάς αντιρατσιστικών κινητοποιήσεων και εργατικής αντίστασης που αναπόφευκτα άγγιξε και διαμόρφωσε και το κομμάτι των ΜΚΟ.

Αυτή η αντιφατική εικόνα ενός μαζικοποιημένου χώρου που ωστόσο μαστίζεται απο ανασφάλεια είναι είναι τόσο το κίνητρο για κλιμάκωση των αγώνων όσο και η χειροπιαστή εμπειρία που συνδέει το κομμάτι των ΜΚΟ με το ευρύτερο εργατικό κίνημα που χτυπιέται απο τη μνημονιακή λιτότητα σήμερα.

Η διαδεδομένη εικόνα για τις ΜΚΟ είναι οτι έχουν αναλάβει σχεδόν αποκλειστικά τη φιλοξενία και παροχή υπηρεσιών (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ψυχολογική υποστήριξη, μη τυπική εκπαίδευση, σίτιση, καθαριότητα, υπηρεσίες ασύλου) σε πρόσφυγες και μετανάστες μέσα σε ένα κλίμα απολίτικης ουδετερότητας, αδιάφορου ανθρωπισμού και υποκριτικών ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Η εικόνα αυτή είναι σωστή όταν κοιτάει κανείς ευρύτερα το τι σημαίνουν οι ΜΚΟ, αλλά χάνει μια άλλη διάσταση που αφορά ολόκληρο το εργατικό κίνημα σήμερα- το τι συμβαίνει δηλαδή στα από κάτω, με τους χιλιάδες των εργαζομένων στα στρατόπεδα συγκέντωσης, στις συνεντεύξεις ασύλου και στις δομές προσφύγων και ασυνόδευτων ανηλίκων.

Μάχες

Το μαζικό πια κομμάτι των εργαζομένων σε ΜΚΟ και στρατόπεδα (προσθέτοντας εδώ και τους χιλιάδες συμβασιούχους των προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας των Δήμων) έχει ήδη ξεκινημένες μάχες και δείχνει οτι μπορεί να τις κλιμακώσει όσο η ρατσιστική γκετοποίηση συνεχίζεται με ακόμα πιο κατασταλτικούς όρους (π.χ. εκκένωση Ελληνικού) και όσο η κρίση βαθαίνει και αφήνει πίσω της ανασφάλεια και εξαθλίωση. Αν και οι εργαζόμενοι σε ΜΚΟ χαρακτηρίζονται γενικά «εθελοντές», «ασυνδικάλιστοι» και «αδιάφοροι» για το φαγοπότι των κονδυλίων εις βάρος των αναγκών των προσφύγων, καταγράφουν με γοργούς ρυθμούς συσπείρωση και διττή αντίσταση: αφενός στις αυθαιρεσίες των εργοδοσιών τους και στην γενικότερη εργασιακή επισφάλεια που άφησαν πίσω τους τα μνημόνια, και αφετέρου στις ρατσιστικές πολιτικές της Ε.Ε.

Στο μέτωπο των εργασιακών διεκδικήσεων, κομμάτι των εργαζομένων έχει κοντράρει στα ίσια την ομηρία των ολιγόμηνων συμβάσεων αλλά και έχει σπάσει ορισμένες εργοδοτικές αυθαιρεσίες όπως εκδικητικές απολύσεις, στοχοποιήσεις συνδικαλιστών και εκβιασμούς στα πλαίσια μιας «έννομης» πολιτικής ουδετερότητας. Ήδη το ΣΒΕΜΚΟ (Σωματείο Βάσης Εργαζομένων σε ΜΚΟ) μετράει τα τελευταία χρόνια πολλά νέα μέλη και μπορεί πια δυναμικά να κάνει παρεμβάσεις σε χώρους εργασίας καταγγέλοντας τους εκφοβισμούς και τις αυθαιρεσίες, πολλές φορές καταγράφοντας σημαντικές νίκες. Κομμάτια των εργαζομένων όμως έχουν περάσει και στο μέτωπο των μεγάλων πολιτικών και οικονομικών μαχών, όπως εκείνες ενάντια στις μνημονιακές πολιτικές και τον ρατσιμό τον οποίο εκείνες εκτρέφουν και νομιμοποιούν, οδηγώντας έτσι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τους πνιγμούς στη Μεσόγειο.

Περίτρανη επιβεβαίωση στάθηκε η συμμετοχή και η οργάνωση της κινητοποίησης στις 18 Μάρτη. Με πρωτοβουλία του Συντονισμού Ενάντια στα Μνημόνια, ομάδα εργαζόμενων σε ΜΚΟ και στρατόπεδα μπήκαν μπροστά και οργάνωσαν τον χώρο τους «κοντέινερ-κοντέινερ» μιλώντας τόσο σε συναδέλφους όσο και στους ίδιους τους πρόσφυγες για τη τεράστια δύναμη του κινήματος αλληλεγγύης. Μοιράζοντας υλικό που καλούσε στην πορεία εντός και εκτός στρατοπέδου, οι εργαζόμενοι ενώθηκαν με τις τοπικές ΚΕΕΡΦΑ, τους εργαζόμενους της περιοχής, τα σχολεία και τις ομάδες αλληλεγγύης και κατάφεραν έτσι να ξεσηκώσουν ολόκληρες τις γειτονιές των στρατοπέδων, με τους πρόσφυγες να κατεβαίνουν μαζικά στο μεγάλο συλλαλητήριο της Ομόνοιας γεμίζοντας το ένα λεωφορείο μετά το άλλο. Όπως χαρακτηριστηκά ανέφερε ένας πρόσφυγας, στη 18Μ ήταν παρών «τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος απο κάθε οικογένεια». Κάπως έτσι φτάσαμε στις μεγαλειώδεις εικόνες της 18Μ, σπάζοντας τους εκφοβισμούς ΜΚΟ και Υπουργείου που απαγόρευαν σε εργαζόμενους και πρόσφυγες να συμμετάσχουν στη διαδήλωση.

Οι εργαζόμενοι ΜΚΟ μετράνε πια χιλιάδες, πράγμα που σημαίνει οτι μπορούν μαζικά να διεκδικήσουν καλύτερες συνθήκες εργασίας αλλά, κυρίως, σταθερές σχέσεις εργασίας και κατ'επέκταση σταθερή παροχή υπηρεσιών σε πρόσφυγες και μετανάστες. Οι ανάγκες των προσφύγων είναι πάγιες και σημαντικότατες, άρα και η εργασία των γιατρών, εκπαιδευτικών, ψυχολόγων, κοινωνιολόγων των ΜΚΟ δεν μπορει να είναι εποχιακή. Προσφυγική «κρίση» δεν σημαίνει οτι ξαφνικά εκατομμύρια άνθρωποι φτάνουν στην Ευρώπη και έτσι ξαφνικά θα φύγουν.[2] Οι ροές αυτές υπήρχαν και θα υπάρχουν όσο θα υπάρχουν πόλεμοι και ιμπεριαλιστική βία. Ούτε η προσφυγιά ειναι εποχιακή, ούτε η ανάγκη για αξιοπρεπή στέγαση, σίτιση, υγεία και παιδεία. Πρόσφυγες και ντόποιοι χρειάζονται συνεχή και άνευ όρων πρόσβαση στις υπηρεσίες που παρέχονται περιορισμένα από τις ΜΚΟ (τόσο γεωγραφικα, στα γκέττο των στρατοπέδων, όσο και χρονικά, για λίγους μήνες). Αντί λοιπόν για τα επισφαλή τρίμηνα, τα αιτήματα των εργαζομένων ΜΚΟ μπορούν και πρέπει να αρχίσουν να προσανατολίζονται σε μαζικές προσλήψεις σε κρατικές και δημόσιες υπηρεσίες, ώστε να μπορούν να παρέχουν τις σημαντικότατες αυτές υπηρεσίες καθημερινά, όχι πίσω από τα συρματοπλέγματα των στρατοπέδων, αλλά στις πόλεις, στα δημόσια σχολεία και στα νοσοκομεία.

Με άλλα λόγια, ο αγώνας για τα εργασιακά στις ΜΚΟ ειναι και ένας αγώνας βαθύτατα πολιτικός, καθώς διεκδικώντας σταθερές σχέσεις εργασίας και - γιατί όχι- και μαζικές προσλήψεις σε δημόσιες δομές εκπαίδευσης, περίθαλψης, καθαριότητας, υπηρεσιών ασύλου, οι εργαζόμενοι διεκδικούν οτι θα μπορούν να παρέχουν ανθρώπινες υπηρεσίες σε μόνιμη και πάγια βάση στις πόλεις και στις γειτονιές. Και, παράλληλα, διεκδικώντας το δικαίωμα στον συνδικαλισμό και την πολιτική οργάνωση του χώρου σπάζοντας την εργοδοτική τρομοκράτηση, εξασφαλίζουν οτι δεν είναι απλά ουδέτεροι τοποπαρατηρητές της ανθρώπινης μιζέριας, αλλά ενεργοί πολιτικοί καταλύτες μέσα στα στρατόπεδα και εν γένει στο εργατικό κίνημα.

Είναι επομένως πολύ κρίσιμο το πώς οι εργαζόμενοι ΜΚΟ θα ενωθούν με δυνατά εργατικά κομμάτια που ήδη κοντράρονται με παλιά και νέα μνημόνια ζητώντας μαζικές προσλήψεις και αύξηση χρηματοδοτήσεων σε παιδεία, υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες— όπως οι νοσοκομειακοί, οι εκπαιδευτικοί και πιο πρόσφατα οι συμβασιούχοι των δημοτικών παιδικών σταθμών. Εν προκειμένω, δεδομένης της ιδιαίτερα ανεπαρκούς κάλυψης των αναγκών των παιδιών προνηπιακής ηλικίας στα περισσότερα στρατόπεδα αυτή τη στιγμή (ενώ ουσιαστικά μιλάμε για τα πιο ευάλωτα παιδιά με τις μεγαλύτερες ανάγκες) εργαζόμενοι ΜΚΟ και συμβασιούχοι ΟΤΑ στους παιδικούς σταθμούς συμβαδίζουν πλήρως στο αίτημα για αύξηση χρηματοδοτήσεων και προσλήψεων, ωστε όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς παιδικούς σταθμούς. Χαρακτηριστικά, ο παιδικός σταθμός που λειτουργούσε ΜΚΟ στην Μαλακάσα έχει εδώ και καιρό κλείσει με το πλάνο οτι το Υπουργείο θα κάλυπτε το κενό. Αρκετούς μήνες μετά, τα παιδιά παραμένουν παραμελημένα και οι εργαζόμενοι ανύπαρκτοι λόγω του παγώματος των προσλήψεων. Να τι σημαίνει πάγιες ανάγκες που δεν καλύπτονται με εποχιακή εργασία. Και να τι μπορεί να σημαίνει κοινή δράση της εργατικής τάξης που παλεύει το ρατσιστικό αποκλεισμό παλεύοντας συγχρόνως τα μνημόνια και τανάπαλιν.

Οι συμβασιούχοι των προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας είναι ένα άλλο κομμάτι εργαζομένων με το οποίο οι ΜΚΟ διάγουν βίο παράλληλο και συνδέονται στις διεκδικήσεις και στην επισφάλεια. Η λήξη των συμβάσεων τους άφησε τεράστια κενά στα στρατόπεδα. Η κυβέρνηση επανήλθε με νέο κύκλο επισφαλών προσλήψεων και τις ίδιες συνθήκες: εργασία χωρίς καθηκοντολόγιο, έλλειψη στεγασμένου χώρου, μισθούς πείνας—δηλαδή ανακύκλωση της ανεργίας με τους χειρότερους όρους για εργαζόμενους και πρόσφυγες. Η απάντηση των συμβασιούχων «απλώθηκε σαν έκρηξη» συμφωνα με εργαζόμενη στο στρατόπεδο των Διαβατών. Πρώτα στη Σάμο με στάση εργασίας ενόψει απολύσεων και στη συνέχεια πανελλαδικά, γύρω στους 2.000 εργαζόμενους έφτασαν να συζητάνε για το πώς οργανώνουν το επόμενο βήμα. Το πώς θα το παλέψουν αυτά τα κομμάτια, θα καθορίσει και τι θα μπορέσουν να κάνουν οι εργαζόμενοι των ΜΚΟ όταν οι μεγάλες ΜΚΟ βαρέσουν το μεγάλο κανόνι και πετάξουν χιλιάδες κόσμο μαζικά στην ανεργία. Το ίδιο ισχύει και θα ισχύσει και με τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα, τους οποίους το τέταρτο Μνημόνιο βάλλει με απελευθέρωση των απολύσεων και νέες ελαστικοποιήσεις των σχέσεων εργασίας. Το πώς όλα αυτα τα κομμάτια θα ενωθούν στη μάχη εναντίον των Μνημονίων και του ρατσισμού είναι το κρίσιμο επόμενο βήμα, που πλέον όμως έχει μια πραγματικά εκρηκτική δυναμική. Όταν κομμάτια τα οποία θεωρούνταν «ασυνδικάλιστα» παρουσιάζουν τέτοια εικόνα, καταλαβαίνουμε οτι οι διαστάσεις που παίρνει σήμερα η εργατική αντίσταση στη μνημονιακή λιτότητα και το ρατσισμό είναι τεράστιες.

Πρόσφυγες

Μιλώντας, όμως, για εργατικό κίνημα αυτό που λείπει ακόμα και σήμερα σαν ξεκαθάρισμα είναι η επιμονή οτι οι πρόσφυγες των στρατοπέδων, των καταλήψεων και των εφιαλτικών κέντρων κράτησης στα νησιά δεν είναι απλά «της γης οι κολασμένοι» αλλά αναπόσπαστο κομμάτι της τάξης μας, που κουβαλάει πολύτιμες εμπειρίες αντίστασης, επαναστάσεων και ριζοσπαστικοποίησης. Κόντρα στα μίντια και τις ελίτ που θέλουν τους πρόσφυγες είτε αόρατα θύματα είτε περίσσιες φιγούρες που απλώς «δεν χωρούν» στις αγκομαχούσες οικονομίες της Ευρώπης, οι ίδιοι οι πρόσφυγες αποδεικνύουν οτι παρόλες τις αντιξοότητες έχουν το σθένος να οργανωθούν απο τα κάτω και να συγκρουστούν με τις ρατσιστικές πολιτικές της Ε.Ε. Οι εικόνες στα στρατόπεδα είναι ενδεικτικές.

Στην Μαλακάσα, οι πρόσφυγες σχημάτισαν επιτροπές αγώνα, εξέλεξαν αντιπροσώπους και προέβησαν σε κινητοποιήσεις ολόκληρο το χειμώνα με αυτοσχέδια πανό, πορείες εντός και εκτός των στρατοπέδων και μαζικά αιτήματα για αξιοπρεπή στέγαση, σίτιση, περίθαλψη και εκπαίδευση. Μόνο σε λίγους μήνες κατάφεραν να αποκλείσουν πολλαπλές φορές τις ΜΚΟ εκτός του στρατοπέδου και να ασκήσουν πίεση στη διοίκηση και το Υπουργείο, που τελικά δεν μπόρεσαν παρά να δεχθούν τα αιτήματα. Οι εργαζόμενοι ΜΚΟ εκδήλωσαν μαζικά την συμπαρασταση τους στον αγώνα των προσφύγων, θέτοντας και αυτοί πιέσεις τόσο στις εργοδοσίες τους όσο και στη διοίκηση του Υπουργείου. Όσο για τις συγκλονιστικές εικόνες της 18Μ, το πάθος και η ζωντάνια που πλημμύρισαν την Ομόνοια την ημέρα του τεράστιου συλλαλητηρίου διέψευσαν τα σενάρια περί εξαθλίωσης και κοινωνικής παραίτησης των προσφύγων. Οι εικόνες των γυναικών που κουβαλώντας τα παιδιά τους για χιλιόμετρα βροντοφώναζαν Αζαντί πλάι στο υπόλοιπο εργατικό κίνημα ήταν συγκλονιστικές. Στην πρώτη γραμμή και τα παιδιά και οι νέοι. Παιδιά και νέοι που έχουν βιώσει τον ξεριζωμό και τον εγκλεισμό, αλλά καθημερινά διδάσκουν τι θα πει επιμονή, μαχητικότητα και ελπίδα. Σε εφημερίδα που συνέταξαν και κυκλοφόρησαν νεαροί πρόσφυγες,[3] μια έφηβη αρθρογράφος από το Αφγανιστάν εξηγεί τα προβλήματα και τις διεκδικήσεις των προσφύγων. Γράφει:

‘Εχουμε ακούσει ενα εκατομύριο εκρήξεις, έχουμε δει τον θάνατο του πατέρα μας, της μάνας μας, των παιδιών μας. ΄Ετσι οι γονείς μου επέλεξαν να γίνουν πρόσφυγες αντί να πεθάνουν εδώ και να ξεχαστούν. Νομίζεις οτι το να είσαι πρόσφυγας είναι επιλογή; Δεν είναι. Ζούμε κάθε λεπτό στα βάρβαρα στρατόπεδα προσφύγων, χωρίς δουλειές και σπίτια... θεωρούμαστε το κατώτερο στρώμα της κοινωνιας. Μπορεί κάποιος αδαής να μου πει «γυρνα σπίτι σου». Μακαρι, αλλά δεν μπορώ. Όταν η πατρίδα μου είναι ασφαλής θα επιστρέψω για να ξαναχτίσω το σπίτι μου, το σχολείο μου, την πόλη μου. Μέχρι τότε όμως, θα χτίσω εδώ.

Κίνημα ενάντια σε ρατσισμό και Μνημόνια

Η εργασία σε ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης -«στο πεδίο»- διαλύει κάθε αυταπάτη οτι ο αντιρατσισμός και η μάχη ενάντια στα μνημόνια είναι δυο διαφορετικές ιστορίες. Τα μνημόνια γεννούν ρατσισμό και -αντίστροφα- ο ρατσισμός εξυπηρετεί την κρίση των απο πάνω διασπώντας την εργατική τάξη σε πόλεις και στρατόπεδα. Η συμβιωτική σχέση ρατσισμού και καπιταλιστικής εκμετάλλευσης σημαίνει οτι «δυο ομάδες εργατών με πρακτικά τα ίδια συμφέροντα μένουν διασπασμένοι, έτσι που οι μισθοί και των δυο να διατηρούνται χαμηλά».[4] Η εξαθλίωση των προσφύγων στα στρατόπεδα αλλά και των εργαζομένων στις πόλεις επιβεβαιώνει οτι το μεγάλο στοίχημα είναι η ένωση όλων των κομματιών της εργατικής τάξης στη μάχη ενάντια στα μνημόνια και τον ρατσισμό.

Η ένωση όλων αυτών κομματιών μέσα και έξω απο τα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήρθε στους μεγάλους σταθμούς αυτής της χρονιάς, όπως η 18Μ και η Πρωτομαγιά οπου πρόσφυγες, εργαζόμενοι ΜΚΟ, νοσοκομειακοί, εκπαιδευτικοί και όλο το υπόλοιπο εργατικό κίνημα διαδήλωσαν κόντρα στη μνημονιακή εξαθλίωση και το ρατσισμό. Οι εικόνες από τα στρατόπεδα ήταν τρομερές: οι πρόσφυγες ανα εκατοντάδες ενταγμένοι μέσα στα εργατικά μπλοκ με πανό για ανοιχτές πόλεις και οι εργαζόμενοι ΜΚΟ με αιτήματα για «ανθρώπινες συνθήκες για τους πρόσφυγες με δημόσιες υπηρεσίες και δομές». Μεγάλος σταθμός υπήρξε φυσικά και η χειμαρρώδης πανεργατική απεργία στις 17 Μάη, οπου χιλιάδες διαδήλωσαν εναντίον των περικοπών και της λιτότητας. Παρά το κλίμα επισφάλειας και τρομοκράτησης που επικράτησε στις ΜΚΟ -ιδίως σε μια περίοδο ανανεώσεων των συμβάσεων και με νέες αξιολογήσεις στον ορίζοντα- κομμάτια των εργαζομένων κατέβηκαν μαζικά. Η επόμενη μέρα βρήκε αυτό το κομμάτι πιο συσπειρωμένο απέναντι στις μειώσεις προσωπικού τις οποίες έχουν ήδη εξαναγγείλει οι διοικήσεις των ΜΚΟ και πλήρως ξεκαθαρισμένο στο οτι οι πρόσφυγες - που για εκείνους δεν είναι αριθμοί, αλλά άνθρωποι με ονοματεπώνυμο και αξιοπρέπεια- έχουν θέσεις στις πόλεις και στο εργατικό κίνημα.

Μονο ενα τέτοιο κίνημα, δηλαδή ενιαίο και συσπειρωμένο, μπορει να γκρεμίσει τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αρχίζοντας, πρώτα, με το αίτημα για μαζικές προσλήψεις ωστέ υπηρεσίες όπως υγεία, παιδεία, καθαριότητα να παρέχονται δημόσια και δωρεάν για όλους, σπάζοντας έτσι την αφήγηση των καπιταλιστών οτι για να σωθούν οι τράπεζες και το κεφάλαιο κάποιοι δεν θα χωρέσουν. Αφου δεν χωράμε εμείς, λένε, δεν χωράνε ουτε οι πρόσφυγες. Αν δεν χωρέσουν οι πρόσφυγες, δεν θα χωρέσουμε ουτε εμείς, γιατί ειμαστε κομμάτια της ίδιας τάξης, απαντά το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα. ΄Ετσι παύει να υπάρχει και ο διαχωρισμός «εμείς-αυτοί» και η μάχη εναντίον του ρατσισμού και των Μνημονίων αποκτά μια εκρηκτική παρακαταθήκη όπου δυνατά και «αδύνατα» κομμάτια δείχνουν οτι μπορούν να ενωθούν και να γίνουν χείμαρρος που θα διαλύσει παλιά και νέα μνημόνια, το ρατσισμό, το φασισμό και τους πολέμους- πάντα με φάρο την οικοδόμηση μιας κοινωνίας όπου κανένα παιδί δεν θα μεγαλώνει πίσω απο τα συρματοπλέγματα, αλλά αντίθετα όπου κάθε Αφγανή έφηβη θα γκρεμίζει σύνορα και στρατόπεδα και θα χτίζει πόλεις ανοιχτές, με σχολεία, νοσοκομεία και γειτονιές για όλους. ■

Σημειώσεις

1. Ρατσισμός- Τί είναι και πώς παλεύεται, ‘Αλεξ Καλλίνικος, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 1999, σελ. 17.
2. Αντίθετα με τις μέχρι και σήμερα θατσερικές περιγραφές περί «βάλτωσης» της κυρίαρχης κουλτούρας και οικονομίας από «σμήνη» μεταναστών και προσφύγων, οι ροές που φτάνουν στην Ευρώπη είναι πολύ πιο λίγες συγκριτικά με τα εκατομμύρια προσφύγων και μεταναστών που φτάνουν σε χώρες της Αφρικής και της Μ. Ανατολής. Σύμφωνα με στοιχεία της ΄Υπατης Αρμοστείας το 2015 οι προσφυγικές ροές έφτασαν τα 65 εκατ. παγκοσμίως, ενώ στην Ευρώπη μέσω Ελλάδας και Ιταλίας έφτασε περίπου μισό εκατομμύριο. Τα σενάρια λοιπόν που επικαλούνται οι κρατικοί και ευρωπαϊκοί κατασταλτικοί μηχανισμοί για ανεξέλεγκτες ροές που δεν χωράνε, είναι πλήρως αβάσιμα. Βλ. Global Trends: Forced Displacement in 2015, UNHCR.
3. Η εφημερίδα “Through Refugee Eyes” συντάχθηκε και κυκλοφόρησε απο έφηβους πρόσφυγες της Μαλακάσας και του Ελληνικού. Οι έφηβοι έγραψαν άρθρα για την ιστορία του πολέμου στο Αφγανιστάν αλλά και για την Ευρώπη-Φρούριο.
4. WEB Du Bois στο Ρατσισμός- Τί είναι και πώς παλεύεται, σελ. 39.

Διαδήλωση φαντάρων στην Πετρούπολη το 1917.

Το ΚΚΕ και τα 100χρονα του Οκτώβρη

Πότε και πώς προκύπτει επαναστατική περίοδος; Τι σημαίνει παρέμβαση της αριστεράς για μετάβαση από τον καπιταλισμό στην εργατική εξουσία και το σοσιαλισμό; Γιατί και πότε χάθηκε η νικηφόρα επανάσταση των εργατών στη Ρωσία; Αυτά και άλλα πολλά κρίσιμα ερωτήματα ανοίγουν από αφορμή την επέτειο των 100 χρόνων από την Οκτωβριανή επανάσταση. Ο Πάνος Γκαργκάνας παρεμβαίνει στη συζήτηση απαντώντας στη σχετική Διακήρυξη της ΚΕ του ΚΚΕ.

Την Κυριακή 21 Μάη, η Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ έδωσε στη δημοσιότητα με τη μορφή ειδικού ένθετου στον Ριζοσπάστη τη Διακήρυξή της "Για τα 100χρονα της Μεγάλης Οχτωβριανής Σοσιαλιστικής Επανάστασης".[1] Ήταν μια σημαντική συμβολή στη συζήτηση που έχει ανοίξει από αφορμή τη μεγάλη επέτειο από τη νικηφόρα εργατική επανάσταση στη Ρωσία το 1917. Η σημασία που αποδίδει η ηγεσία του ΚΚΕ σε αυτή τη Διακήρυξη υπογραμμίστηκε από τον ίδιο τον Γραμματέα της ΚΕ Δημήτρη Κουτσούμπα όταν στη συνάντησή του με τον Αλέξη Τσίπρα στις 20 Ιούνη του την πρόσφερε ως δώρο.[2] Ανεξάρτητα από το κατά πόσο αυτή η χειρονομία θα βοηθήσει περισσότερο κόσμο να μελετήσει τη Διακήρυξη, τα ζητήματα που ανοίγει είναι σοβαρά και χρειάζεται να σταθούμε σε αυτά.

Ένα πρώτο θετικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι η Διακήρυξη αφιερώνει μια ενότητα, με τίτλο "Η εμφάνιση ευνοϊκών συνθηκών για την επαναστατική ανατροπή", στο ζήτημα των επαναστατικών καταστάσεων. Κάθε ουσιαστική συζήτηση για την αλλαγή της κοινωνίας ξεκινάει υποχρεωτικά από αυτή την αφετηρία: υπάρχουν στιγμές όπου οι αντικειμενικές συνθήκες ευνοούν την ανατροπή του παλιού καθεστώτος και αν ναι, πότε και πώς εμφανίζονται; Αν αυτή η διάσταση χαθεί, τότε ανοίγει ο δρόμος για κάθε λογής τακτικισμούς, από την ρεφορμιστική προσαρμογή στα περιθώρια που αφήνουν οι σημερινοί θεσμοί για μικρές αλλαγές μέχρι την βο-

Ο Τρότσκι ήταν ηγέτης του Κόκκινου Στρατού.

λονταριστική δράση λίγων "φωτισμένων" που τρέχουν να υποκαταστήσουν την κίνηση των μαζών.

Η Διακήρυξη θυμίζει ότι:

"Ο Λένιν διατύπωσε την έννοια της επαναστατικής κατάστασης και προσδιόρισε τα κύρια αντικειμενικά και υποκειμενικά χαρακτηριστικά, που συσσωρεύονται στην κοινωνία την παραμονή της επανάστασης:

- Οι «πάνω» (η άρχουσα τάξη των καπιταλιστών) δεν μπορούν να κυβερνήσουν και να διευθύνουν όπως παλιά.
- Οι «κάτω» (η εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα) δεν θέλουν να ζουν όπως παλιά.
- Σημειώνεται μια ασυνήθιστη άνοδος της δραστηριότητας των μαζών".

Και παρακάτω φτάνει στο συμπέρασμα:

"για να εκδηλωθεί η εργατική επανάσταση, απαιτείται η παρουσία της επαναστατικής πολιτικής πρωτοπορίας, του Κομμουνιστικού Κόμματος, εξοπλισμένου με θεωρητική επεξεργασία και πρόβλεψη των εξελίξεων στηριγμένη στη μαρξιστική - λενινιστική κοσμοθεωρία και ικανού να ηγηθεί της επαναστατικής εξέγερσης της εργατικής τάξης".

Εδώ χρειάζεται να σταθούμε. Το ΚΚΕ (και η Διακήρυξη) στέκεται εχθρικά προς τον Τρότσκι και το ρόλο του τόσο στη Ρώσικη επανάσταση όσο και στη συνέχεια. Αν υπάρχει, όμως, κάποιος από τους ιστορικούς ηγέτες εκείνης της επανάστασης που στάθηκε με επιμονή στο ρόλο του επαναστατικού κόμματος για την εξέλιξη μιας επαναστατικής κατάστασης, αυτός είναι ο Τρότσκι. Τον Μάρτη του 1935, περίπου έναν χρόνο πριν από τα συγκλονιστικά γεγονότα στη Γαλλία το 1936, έγραφε:

"Αξίζει να παρατηρήσουμε ότι η Κομιντέρν, γραφειοκρατικοποιημένη ως το κόκκαλο, έχει αντικαταστήσει τη θεωρία της επαναστατικής δράσης με μια θρησκεία της μοιρολατρίας. Είναι αδύνατο να παλέψουμε γιατί δεν υπάρχει "επαναστατική κατάσταση". Αλλά μια επαναστατική κατάσταση δεν πέφτει από τον ουρανό. Ξεδιπλώνεται μέσα στην ταξική πάλη. Το κόμμα της εργατικής τάξης είναι ο πιο σημαντικός πολιτικός παράγοντας στην ανάπτυξη μιας επαναστατικής κατάστασης. Αν αυτό το κόμμα γυρίσει την πλάτη του στο επαναστατικό του καθήκον, αποκοιμίζοντας τους εργάτες και εξαπατώντας τους ώστε να παίζουν με αιτήσεις και να συναδελφώνονται με "Ριζοσπάστες Σοσιαλιστές", τότε η κατάσταση που θα προκύψει δεν θα είναι επαναστατική αλλά αντεπαναστατική".[3]

Στα εκατό χρόνια που έχουν περάσει από την επανάσταση στη Ρωσία, πολλά Κομμουνιστικά Κόμματα έχουν γυρίσει την πλάτη τους στο επαναστατικό τους καθήκον σε κρίσιμες στιγμές με τραγικές συνέπειες. Ήταν επαναστατική η κατάσταση στην Ελλάδα τον Οκτώβρη του 1944, ναι ή όχι, για να θυμηθούμε μόνο ένα παράδειγμα. Είναι θετικό το γεγονός ότι το ΚΚΕ επαναφέρει τη θέση του Λένιν (και του Τρότσκι, έστω και αν δεν το παραδέχεται).

Πολύτιμη βοήθεια στην προσπάθεια για μια Αριστερά που προσανατολίζεται στην αξιοποίηση επαναστατικών καταστάσεων μπορούμε να αντλήσουμε από την εμπειρία της επανάστασης στη Ρωσία, τον ρόλο των Μπολσεβίκων στο πώς νίκησε. Η Διακήρυξη της ΚΕ του ΚΚΕ αφιερώνει μια ενότητα με τίτλο "Η πορεία των Μπολσεβίκων προς τη νίκη τον Οχτώβρη του 1917". Εκεί υπάρχουν προχωρήματα αλλά και ολισθήματα.

Είναι προχώρημα το τμήμα της Διακήρυξης που μιλάει για την περίοδο της "διπλής εξουσίας" ανάμεσα στον Φλεβάρη και τον Οχτώβρη του 1917 και για τις "Θέσεις του Απρίλη" που διατύπωσε ο Λένιν. Γράφει παραδείγματος χάρη:

"Στις περίφημες «Θέσεις του Απρίλη» και στα άλλα γραπτά του εκείνης της περιόδου, ο Λένιν έκανε μια πολύ σαφή εκτίμηση του χαρακτήρα της επανάστασης του Φλεβάρη. Εκτιμούσε ότι η εξουσία άλλαξε χέρια, πέρασε στα χέρια της αστικής τάξης. Υπενθύμιζε ότι το βασικό ζήτημα στη μέχρι τότε στρατηγική των μπολσεβίκων, το ζήτημα της κοινωνικής συμμαχίας των εργατών και αγροτών, είχε ήδη πραγματοποιηθεί με τη μορφή των Σοβιέτ, ανεξάρτητα από

το γεγονός ότι σε αυτά η πλειοψηφία του προλεταριάτου παρασυρόταν κι εμπιστευόταν τους εκπροσώπους των μικροαστικών στρωμάτων, οι οποίοι δρούσαν σαν ουρά της αστικής τάξης".

Για ένα κόμμα που χρόνια τώρα θεωρεί "ταξικό" μόνο όποιο συνδικάτο, σύλλογο ή άλλη εργατική συλλογικότητα που το ίδιο ελέγχει, είναι σίγουρα θετικό να ανακαλύπτει ότι τα Σοβιέτ ήταν η εργατική πλευρά στο δίπολο της "διπλής εξουσίας" έστω και αν η πλειοψηφία "παρασυρόταν από εκπροσώπους – ουρά της αστικής τάξης". Ας αναλογιστούμε πού θα βάδιζε η επανάσταση αν οι Μπολσεβίκοι αποφάσιζαν π.χ. ότι θα έπρεπε να καλούν χωριστές συγκεντρώσεις από τα Σοβιέτ επειδή τότε ακόμη τον έλεγχο της ηγεσίας τον είχαν ρεφορμιστές και μικροαστικά στοιχεία.

Ο Λένιν (και ο Τρότσκι, παρά τις συκοφαντίες ότι τάχα δεν ήθελε τους αγρότες στα Σοβιέτ) δεν έκαναν κάτι τέτοιο. Αντίθετα, κινήθηκαν με την τακτική που αργότερα πήρε το όνομα του Ενιαίου Μετώπου. Αντιμέτωποι με το πραξικόπημα του Κορνίλοφ τον Αύγουστο του 1917, κατάφεραν να συσπειρώσουν όλες τις δυνάμεις των Σοβιέτ σε κοινή νικηφόρα αντίσταση και αυτό άνοιξε το δρόμο για να τραβήξουν την πλειοψηφία των αντιπροσώπων των εργατών και των στρατιωτών (που ήταν αγρότες στο μεγαλύτερο μέρος τους) προς την πλευρά της επανάστασης.[4] Η Διακήρυξη προσπερνάει σε μια αράδα τη νίκη κατά του Κορνίλοφ.

Υπάρχουν και άλλα σημεία όπου αυτή η ενότητα πάσχει από σχηματική αντιμετώπιση των γεγονότων, όπως π.χ. όταν λέει για την επανάσταση του Φλεβάρη ότι: "*Το γεγονός ότι οι κύκλοι του τσαρισμού άρχισαν να προσανατολίζονται προς τη Γερμανία και στο ενδεχόμενο της σύναψης ξεχωριστής ειρήνης πυροδότησε την αντίδραση της αστικής τάξης, αντίδραση που υποβοηθήθηκε από την Αγγλία και τη Γαλλία και οδήγησε στην οργάνωση σχεδίων για την ανατροπή του τσάρου*". Η αλήθεια είναι ότι "κύκλοι του τσαρισμού" στήριζαν τις ελπίδες τους για παλινόρθωση πάντα στις λόγχες των αγγλογάλλων σε όλη την πορεία της επανάστασης.

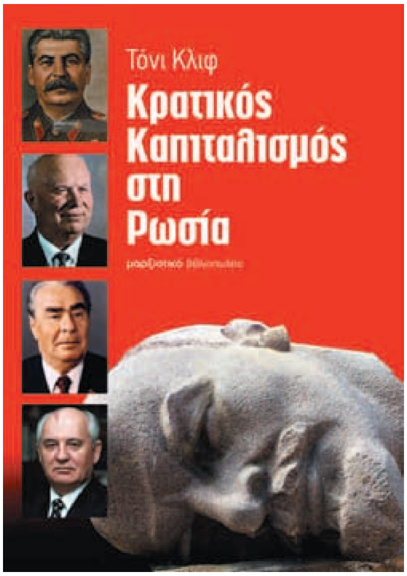
Παρ' όλα αυτά, στα θετικά της ενότητας περιλαμβάνεται η καταληκτική τοποθέτηση για "*την αναγκαιότητα μη συμμετοχής ή στήριξης κυβέρνησης στο έδαφος του καπιταλισμού*". Για ένα κόμμα που κουβαλάει πίσω του τη συμμετοχή στις συγκυβερνήσεις με τη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ το 1989-90, είναι καλοδεχούμενο ένα τέτοιο προχώρημα.

Τι σημαίνει "μεταβατικό";

Ένα ακόμη θετικό στοιχείο σε αυτή την ενότητα της Διακήρυξης είναι ότι θίγει έστω με άνισο και αντιφατικό τρόπο το ζήτημα της "μετάβασης".

Όπως είναι γνωστό, το ΚΚΕ επιτίθεται συστηματικά στις δυνάμεις της Αριστεράς που μιλούν για την αναγκαιότητα ενός μεταβατικού αντικαπιταλιστικού προγράμματος. Στο πρόσφατο εικοστό συνέδριο του κόμματος "*Ο Δ. Κουτσούμπας, που επανεκλέχτηκε γ.γ, είπε παρουσιάζοντας την εισήγηση της ΚΕ στην έναρξη του συνεδρίου ότι την περασμένη τετραετία το κόμμα «ανταποκρίθηκε με επιτυχία στην ιδεολογική-πολιτική πάλη ενάντια... στο στόχο περιθωριοποίησής του, αλλά και στην προσπάθεια κατάταξής του στα κόμματα του συστήματος... τις επιθέσεις 'φιλίας' - αρχικά εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ και αργότερα εκ μέρους της ΛΑΕ και άλλων οπορτουνιστικών δυνάμεων - για να συρθεί στην 'αντιμνημονιακή' γραμμή, στην πολιτική της δήθεν 'πιο δίκαιης διανομής σε συνθήκες θυσιών' ...Στην προβολή από τον οπορτουνισμό των λεγόμενων μεταβατικών προγραμμάτων...»*".[5]

Και όμως, η Διακήρυξη για τα 100χρονα γράφει ότι ο Λένιν μίλησε για δυαδική εξουσία "*για να περιγράψει μια μεταβατική στιγμή της επαναστατικής διαδικασίας*". Τι από τα δυο ισχύει λοιπόν; Η αντιμετώπιση των "μεταβατικών στιγμών" είναι ζήτημα που έθεσε ο Λένιν ή είναι δημιούργημα οπορτουνιστικών τάσεων; Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι τέτοιες στιγμές δεν είναι εγκεφαλικό κατασκεύασμα κάποιων οπορτουνιστών αλλά πραγματικές δυνατότητες που ανοίγονται και η αντιμετώπισή τους είναι καθοριστικό ζήτημα για την εξέλιξη μιας επαναστατικής διαδικασίας.

Σε όλες τις μεγάλες εργατικές επαναστάσεις έχουν προκύψει καταστάσεις δυαδικής εξουσίας. Και στη Γερμανία το 1918 και στην Ιταλία της "Κόκκινης Διετίας" και στην Ισπανία το 1936-37 και στην Πορτογαλία σε πιο σύγχρονη περίοδο μετά την "Επανάσταση των Γαρυφάλλων" το 1974-75. Αποδείχθηκε στην πράξη ότι τα αιτήματα με τα οποία ξεκινάει μια εργατική επανάσταση, για την ειρήνη ενάντια στον πόλεμο, για τη δημοκρατία ενάντια στην απολυταρχία, τον φασισμό ή τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, για τη γη ή για το οχτάωρο κόντρα σε γεωκτήμονες και καπιταλιστές δεν οδηγούν αυτόματα στην εργατική εξουσία.

Χρειάζεται η παρέμβαση μιας Αριστεράς επαναστατικής για να τα εντάξει σε ένα πρόγραμμα μεταβατικό που συνδέει την αφετηρία με την κατάληξη ξεκαθαρίζοντας ότι έστω κι αν ξεκινάνε από άμεσες διεκδικήσεις η δικαίωσή τους μπορεί έρθει μόνο με την επιβολή τους από τις δυνάμεις της ίδιας της εργατικής τάξης, με τον εργατικό έλεγχο και την εργατική εξουσία. Αυτή είναι η μεγάλη διαφορά της νικηφόρας επανάστασης στη Ρωσία από τις άλλες. Εκεί τα αιτήματα "Ειρήνη, Γη και το οχτάωρο" έγιναν μεταβατικά γιατί οι Μπολσεβίκοι τα συνδύασαν σε ένα πρόγραμμα που κατέληγε στο "Όλη η εξουσία στα σοβιέτ". Έτσι απέφυγαν και τις αυταπάτες ότι τα αρχικά αιτήματα θα γίνουν πράξη από κάποιους προοδευτικούς υπουργούς σε κάποια προσωρινή κυβέρνηση αλλά και την υπεκφυγή ότι η ικανοποίησή τους θα γίνει στα πλαίσια κάποιου μελλοντικού "μάξιμουμ" προγράμματος.

Σωστά η Διακήρυξη επισημαίνει ότι "*στη συνέχεια δεν αφομοιώθηκε και δεν κυριάρχησε σ' όλη τη διάρκεια της Κομμουνιστικής Διεθνούς η θετική πείρα της Οχτωβριανής Επανάστασης. Αντίθετα, μέσα από μια αντιφατική πορεία, υπερίσχυσε σε σημαντικό βαθμό η στρατηγική αντίληψη που, σε γενικές γραμμές, έθετε ως στόχο μια ενδιάμεσου τύπου εξουσία ή κυβέρνηση ανάμεσα στην αστική και στην εργατική, ως μεταβατική για τη σοσιαλιστική εξουσία*".

Αυτή η στρατηγική αντίληψη είχε όνομα και πατρότητα: ήταν η στρατηγική των σταδίων (των Λαϊκών Μετώπων, του Λίβανου και της Καζέρτας, των "κυβερνήσεων της Αριστεράς" αργότερα) και πάτρονάς της ήταν η σταλινική ηγεσία της ΕΣΣΔ. Είναι λαθροχειρία να κατακρίνεται ο Τρότσκι και να αποδοκιμάζεται όποιος μιλάει για μεταβατικό πρόγραμμα και ταυτόχρονα να εξυμνείται ο Στάλιν ως αυτός που σήμανε "*την έναρξη της επίθεσης των δυνάμεων του σοσιαλισμού*" στη δεκαετία του 1930. Αλλά για αυτά τα προβλήματα χρειάζεται να σταθούμε στην ενότητα με τίτλο "Πώς και γιατί φτάσαμε στην αντεπανάσταση και στην ανατροπή της σοσιαλιστικής οικοδόμησης". Στο μεταξύ, όμως, να επισημάνουμε ότι αυτή η αντίφαση της Διακήρυξης δεν είναι χωρίς συνέπειες. Όταν φτάνει να μιλήσει για το σημερινό πρόγραμμα του ΚΚΕ, παρατηρεί ότι "*Οι μορφές ομαδικής ιδιοκτησίας αποτελούν μεταβατική μορφή ιδιοκτησίας, ανάμεσα στην ατομική και την κοινωνική, και όχι ανώριμη μορφή κομμουνιστικών σχέσεων.*" Με άλλα λόγια το ΚΚΕ διατηρεί για τον εαυτό του το δικαίωμα να διατυπώνει μεταβατικά αιτήματα όπως τη δημιουργία συνεταιρισμών, αλλά ταυτόχρονα να κατακεραυνώνει την ΑΝΤΑΡΣΥΑ ως φορέα οπορτουνιστικών μεταβατικών προγραμμάτων.

Πώς χάθηκε η επανάσταση;

Η πιο προβληματική ενότητα της Διακήρυξης είναι αυτή που επιχειρεί να απαντήσει σε αυτό το κρίσιμο ερώτημα. Για δυο λόγους. Πρώτο γιατί επιμένει να εξωραΐζει τη δεκαετία του 1930 στην ΕΣΣΔ ως σοσιαλιστική οικοδόμηση και δεύτερο γιατί δεν λέει ούτε μια λέξη για την καθυστέρηση του ΚΚΕ να εντοπίσει προβλήματα έστω στη δεκαετία του 1950 ύστερα από μισό αιώνα.

Ας αρχίσουμε από αυτό το δεύτερο ζήτημα. Η ηγεσία του ΚΚΕ είχε παραδοσιακά, μετά την επιβολή του Ζαχαριάδη, τους πιο στενούς δεσμούς με την ηγεσία του ΚΚΣΕ. Έμεινε πιστή σε αυτούς τους δεσμούς επί δεκαετίες. Ποτέ δεν υπήρξε ίχνος κριτικής όχι μόνο για τον Στάλιν, αλλά και για τον Χρουστσώφ, τον Μπρέζνιεφ, τον Αντρόπωφ, τον Τσερνιένκο και τον Γκορμπατσώφ. Ειδικά για τον τελευταίο, οι υμνητές δεν περιορίζονταν μόνο στην πτέρυγα που αποχώρησε για να πάει στον Συνασπισμό (Φαράκος, Δραγασάκης, Τριγάζης, Λαφαζάνης κλπ), αλλά και στην πλευρά που κράτησε τον τίτλο του ΚΚΕ.

Ακόμη και τον Ιούνη του 1991, η τότε γραμματέας της ΚΕ Αλέκα Παπαρήγα δήλωνε σε συνέντευξή της στην Πράβδα: "*Οι ιδέες της περεστρόικα απαντούν στις απαιτήσεις της αναδιοργάνωσης του σοσιαλισμού, συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της σύγχρονης θεωρίας του σοσιαλισμού ...έκαναν το σοσιαλισμό πιο ελκυστικό*".[6]

Υπάρχει κάποια εξήγηση γι' αυτό; Μπορεί η ηγεσία να επικαλεστεί άγνοια; Η Διακήρυξη διαπιστώνει παραδείγματος χάρη ότι: "*με αφετηρία τη λεγόμενη «μεταρρύθμιση Κοσίγκιν» (1965), υιοθετήθηκε η αστική κατηγορία του «επιχειρησιακού κέρδους» της κάθε μεμονωμένης παραγωγικής μονάδας και η σύνδεση με αυτό των αμοιβών των διευθυντών και των εργαζομένων*".

Αυτή η εξέλιξη ήταν πλατιά γνωστή. Αρκούσε να ξεφυλλίσει κανένας π.χ. την Εργατική Αλληλεγγύη Νο 15, τον Μάρτη του 1987, όπου γράφαμε:

"*Οι πιο πολλές από τις αντιλήψεις που προβάλλει ο Γκορμπατσώφ σήμερα διατυπώθηκαν για πρώτη φορά στη δεκαετία του 1960 από τους τότε μεταρρυθμιστές... Η κατάληξη των αναζητήσεών τους ήταν αποκαλυπτική για τον ταξικό χαρακτήρα της ΕΣΣΔ: κατά τη γνώμη τους, ο πιο αποτελεσματικός "δείκτης" που έπρεπε να εφαρμόζει μια επιχείρηση ήταν το ποσοστό κέρδους!*

Να πώς διατύπωνε αυτή την άποψη ο τότε πρωθυπουργός Αλεξέι Κοσύγκιν σε ομιλία του στην ΚΕ του ΚΚΣΕ στις 25/9/1965: ...'Το κέρδος αντικαθρεφτίζει όλες τις πλευρές των παραγωγικών δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης με πολύ πιο ολοκληρωμένο τρόπο απ' ότι ο δείκτης κόστους παραγωγής. Αυτό που έχει σημασία να πάρουμε υπόψη είναι όχι μόνο το ποσό και την αύξηση των κερδών που επιτεύχθηκε αλλά το ποσό κέρδους που επιτεύχθηκε για κάθε ρούβλι των πάγιων εγκαταστάσεων της επιχείρησης'."[7]

Μπορεί να πιστέψει κανείς ότι μια μικρή οργάνωση όπως η ΟΣΕ είχε καλύτερη ενημέρωση από την ηγεσία του ΚΚΕ για το τι λέει ο πρωθυπουργός της ΕΣΣΔ στην ΚΕ του ΚΚΣΕ;

Προφανώς το πρόβλημα δεν βρίσκεται εκεί. Βρίσκεται στην επιμονή ότι "*Μετά την καταστροφική για την παραγωγική βάση της χώρας εξωτερική επέμβαση και τον ταξικό εμφύλιο πόλεμο (1917 - 1922) και τη Νέα Οικονομική Πολιτική (1922 - 1929) - που ακολούθησε ως προσωρινή υποχώρηση στις συγκεκριμένες συνθήκες - η χάραξη του πρώτου πεντάχρονου σχεδίου το 1929 σήμανε την έναρξη της επίθεσης των δυνάμεων του σοσιαλισμού. Από αυτήν την περίοδο μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο διεξαγόταν στην ΕΣΣΔ γενικά με επιτυχία η πάλη για την ανάπτυξη των κομμουνιστικών σχέσεων παραγωγής, την κατάργηση της μισθωτής εργασίας και την κυριαρχία του κοινωνικοποιημένου τομέα της παραγωγής με βάση τον Κεντρικό Σχεδιασμό. Αυτή η πάλη δόθηκε με επιτυχία, παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες της ιμπεριαλιστικής περικύκλωσης και της απειλής πολέμου - σε συνδυασμό με την κληρονομιά της μεγάλης καθυστέρησης - επέβαλλαν την επιτάχυνση της διαδικασίας οικοδόμησης των νέων σχέσεων*", όπως γράφει η Διακήρυξη.

Δεν χρειάζεται να συγκρίνουμε την περίοδο του Στάλιν με κάποια "ιδανική κομμουνιστική κοινωνία" για να εντοπίσουμε τις αντεπαναστατικές ανατροπές που έγιναν εκείνα τα χρόνια. Είναι άραγε βήμα προς την κατάργηση της μισθωτής εργασίας η δουλειά με το κομμάτι και ο σταχανοβισμός; Είναι βήμα προς τις κομμουνιστικές σχέσεις παραγωγής η επιβολή διευθυντών στα εργοστάσια τύπου Κανγκάνοβιτς που είχαν την απαίτηση οι υφιστάμενοι να τρέμουν μπροστά τους; Είναι βήμα προς τη χειραφέτηση η κατάργηση όλων των ρυθμίσεων που είχαν κάνει τη σοβιετική Ρωσία πρωτοπορία κατά της σεξιστικής καταπίεσης; Ήταν βήματα προς την απελευθέρωση από την εθνική καταπίεση η επιβολή συλλογικών εκτοπίσεων σε βάρος εθνοτήτων; Ήταν βήματα εδραίωσης θεσμών λαϊκής δικαιοσύνης οι δίκες που βάφτισαν τον Ζηνόβιεφ, τον Μπουχάριν, τον Τουχατσέφσκι "πράκτορες" και τους εξόντωσαν;

Ο Κώστας Κάππος στο ίδιο βιβλίο που αναφέραμε πιο πάνω συνοψίζει ως εξής την κατάσταση: "*Οι εργαζόμενοι ήταν εντελώς αποξενωμένοι απ' τα μέσα παραγωγής και από τα αποτελέσματα της παραγωγής. Δεν είχαν λόγο όχι μόνο στη διαχείριση αλλά δεν υπήρχε ούτε ένας στοιχειώδεις εργατικός έλεγχος. Δεν διεύθυναν την παραγωγή, αλλά μόνο εκτελούσαν. Οι αμοιβές τους ήταν πολύ μικρότερες από αυτές των διευθυντών*".[8]

Η επανάσταση στη Ρωσία μετά το 1923 βρέθηκε απομονωμένη και με τα πρωτοπόρα κομμάτια της εργατικής τάξης αποδεκατισμένα από τις αιματηρές θυσίες στις οποίες υποβλήθηκε από τις

επιθέσεις των Λευκών και των ιμπεριαλιστικών στρατευμάτων. Για ένα διάστημα, η εργατική εξουσία πήρε τη μορφή όχι της δημοκρατίας των σοβιέτ, αλλά της επιβίωσης του επαναστατικού κόμματος στην κορυφή της. Η συνέχειά της θα κρινόταν από την δυνατότητα να ανακάμψει η εργατική δημοκρατία και αυτή ήταν η τελευταία μάχη που έδωσαν οι επαναστάτες πριν επικρατήσει ο εναγκαλισμός της κρατικής γραφειοκρατίας με την κομματική με τη μορφή του σταλινισμού.[9]

Υπήρχε εναλλακτική δυνατότητα εκείνη την περίοδο; Η απάντηση είναι κατηγορηματικά ναι. Όπως παρατηρεί ο Άλεξ Καλλίνικος "*Η Αριστερή Αντιπολίτευση πρότεινε πιο γρήγορη ανάπτυξη της κρατικά ελεγχόμενης βαριάς βιομηχανίας, κυρίως επειδή έτσι θα αυξανόταν το κοινωνικό και οικονομικό βάρος της εργατικής τάξης των πόλεων και έτσι θα μπορούσε να αναβιώσει η δημοκρατία στο κόμμα και στα σοβιέτ, που ήταν ένα από τα κύρια αιτήματα της Αντιπολίτευσης*".[10]

Η Πλατφόρμα της Αριστερής Αντιπολίτευσης έλεγε ρητά: "*Οι υλικές θέσεις του προλεταριάτου μέσα στη χώρα πρέπει να ενισχυθούν τόσο απόλυτα όσο και σχετικά (αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων εργατών, μείωση του αριθμού των ανέργων, βελτίωση του υλικού επιπέδου της εργατικής τάξης και ιδιαίτερα αύξηση του χώρου κατοικίας ανά κεφαλή ώστε να ανταποκρίνεται σε υγειονομικές προδιαγραφές)*". Και πιο κάτω: "*Είναι αναγκαίο να μετατρέψουμε τα Σοβιέτ των πόλεων σε πραγματικά όργανα προλεταριακής εξουσίας και εργαλεία για την προσέλκυση των πλατιών εργαζόμενων μαζών στα καθήκοντα της διεύθυνσης της σοσιαλιστικής οικοδόμησης ώστε να υλοποιήσουμε στη πράξη και όχι στα λόγια τον έλεγχο των Σοβιέτ πάνω στις εργασίες των περιφερειακών εκτελεστικών επιτροπών και όλων των οργάνων που υπόκεινται σε αυτές*".[11]

Η ήττα της Αριστερής Αντιπολίτευσης και η εξόρμηση του Στάλιν για γρήγορη εκβιομηχάνιση πάνω στις πλάτες των εργατών σήμαναν την παγίωση του εναγκαλισμού της κρατικής με την κομματική γραφειοκρατία. Η θεωρητικοποίηση της μονιμοποίησης αυτού του εναγκαλισμού ως "σοσιαλιστική αντεπίθεση" μόνο σε τραγικές αντιφάσεις οδηγεί.

Η Διακήρυξη απαριθμεί ως επίτευγμα του "κεντρικού επιστημονικού σχεδιασμού" της σταλινικής περιόδου τη γρήγορη ανάπτυξη: "*Η απόσταση που κάλυψε η εργατική εξουσία στο εσωτερικό της χώρας και διεθνώς στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων ήταν πραγματικά τεράστια*". Το γεγονός ότι αυτή η ανάπτυξη επιτεύχθηκε υποτάσσοντας την εργατική κατανάλωση στην προώθηση της βαριάς βιομηχανίας, απλά αγνοείται. Σύμφωνα με τον σοβιετικό ιστορικό της οικονομίας Α.Α.Μπαρσόφ: "*Η πηγή για την αύξηση της συσσώρευσης το 1929-31 ήταν το πλεόνασμα που αποκτήθηκε με την απασχόληση πρόσθετων καινούργιων εργατών με πραγματικούς μισθούς μικρότερους από αυτούς που απολάμβαναν οι εργάτες το 1928 συν το πλεόνασμα που εξασφαλίστηκε από τη μείωση των πραγματικών μισθών αυτών που ήδη είχαν δουλειά το 1928.*" Το ποσοστό υπεραξίας αυξήθηκε από 27% το 1928 σε 110% το 1932. Τα πραγματικά μεροκάματα του 1932 μόλις έφταναν το 50% του επιπέδου του 1928![12]

Παρ' όλα αυτά, η Διακήρυξη αναζητάει την απάντηση στο ερώτημα "Πώς χάθηκε η επανάσταση" σε μεταγενέστερες περιόδους. Το 20ο συνέδριο του ΚΚΣΕ το 1956 εντοπίζεται ως "σημείο στροφής" γιατί "αδυνάτισε η κεντρική διεύθυνση του σχεδιασμού". Αλλά αυτό δεν εμποδίζει τη Διακήρυξη να συγκαταλέγει στα επιτεύγματα "τη διερεύνηση του διαστήματος", έστω και αν ο Σπούτνικ εκτοξεύτηκε το 1957 και ο Γκαγκάριν έγινε ο πρώτος αστροναύτης το 1961. Με άλλα λόγια η "στροφή" δεν εμπόδισε την "ανοδική πορεία". Οι επεμβάσεις στην Ουγγαρία το 1956 και στην Τσεχοσλοβακία το 1968 δεν αναφέρονται στη Διακήρυξη, ίσως γιατί δεν ξέρει πού να τις ενσωματώσει, στη "στροφή" ή στη συνέχιση της ανοδικής πορείας.

Ουσιαστικά η Διακήρυξη επιμένει ότι μέχρι τα χρόνια του Γκορμπατσώφ μπορεί να είχαν γίνει "λάθη", αλλά η "έναρξη της περιόδου της αντεπανάστασης" τοποθετείται στο...1987. Πρόκειται για πισωγύρισμα της συζήτησης μέσα στο χώρο του ΚΚΕ, πιο πίσω από τις αναζητήσεις πριν από δώδεκα χρόνια, όταν το Πολιτικό Γραφείο έδινε την έγκριση στη Σύγχρονη Εποχή να κυκλοφορήσει ένα βιβλίο με κείμενα σοβιετικών οικονομολόγων όπως ο Ρούμπιν σχετικά με το νόμο της αξίας.[13]

Αν θέλουμε να κατανοήσουμε πραγματικά πώς η περίοδος από τη δεκαετία του 1930 μέχρι τη δεκαετία του 1980 στην ΕΣΣΔ και σε όλες τις χώρες της τότε Κομεκόν έχει φάσεις οικονομικών επιτυχιών αλλά και φάσεις κρίσης, χρειάζεται να στραφούμε στην ανάλυση του Τόνι Κλιφ που χαρακτήρισε αυτά τα καθεστώτα ως κρατικούς καπιταλισμούς, ενταγμένους μέσα από τον ανταγωνισμό με τη Δύση στο ίδιο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα και αντιμέτωπους με τις συνέπειες του νόμου της αξίας. Η κυριαρχία του κρατικού τομέα δεν απάλλασε ούτε αυτούς τους καπιταλισμούς από τις βασικές αντιφάσεις του συστήματος. Ούτε από την πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους που είχαν αποδεχθεί ως ύψιστο κριτήριο, ούτε από την οργή της εργατικής τάξης που εκμεταλλεύονταν. Γι' αυτό άλλωστε η κατάρρευσή τους αποδείχθηκε ότι δεν ήταν ο "θρίαμβος του καπιταλισμού", αλλά μόνο μια στιγμή για το ξεδίπλωμα της κρίσης σε όλο το σύστημα, σε Ανατολή και Δύση. ■

Σημειώσεις

1. http://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=21/5/2017&id=16645&pageNo=17
2. Η Εφημερίδα των Συντακτών, 21 Ιούνη 2017, σελ. 4
3. "Once again, Whither France?", στη συλλογή "Leon Trotsky on France", Monad Press, New York, 1979, σελ. 72-73 και στο https://www.marxists.org/archive/trotsky/1936/whitherfrance/ch01.htm
4. Νίκος Λούντος, "Το πραξικόπημα Κορνίλωφ- ο Λένιν διδάσκει Ενιαίο Μέτωπο", περιοδικό Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 64, Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2007 και στη συλλογική έκδοση του Μαρξιστικού Βιβλιοπωλείου "Πώς νίκησε η Ρώσικη Επανάσταση" και πιο αναλυτικά στην "Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης" του Τρότσκι και στις βιογραφίες του Λένιν και του Τρότσκι από τον Τόνι Κλιφ.
5. Λέανδρος Μπόλαρης, "20ο συνέδριο του ΚΚΕ- Η ισχυροποίηση δεν έρχεται ξορκίζοντας τα μεταβατικά προγράμματα", στην Εργατική Αλληλεγγύη 1268, 5 Απρίλη 2017. http://ergatiki.gr/article.php?id=15672
6. Αναφέρεται από τον Κώστα Κάππο στο βιβλίο του "Κριτική του σοβιετικού σχηματισμού", εκδόσεις Αλφειός, 2000, σελίδα 306
7. Πάνος Γκαργκάνας, "Η διαχείριση της κρίσης του κρατικού καπιταλισμού", στο συλλογικό "ΕΣΣΔ, από το εργατικό κράτος στον κρατικό καπιταλισμό", εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία, Αθήνα, 1989.
8. Κ.Κάππος, στο ίδιο βιβλίο του, σελ. 69
9. Κρις Χάρμαν, "Πώς χάθηκε η επανάσταση", στο ίδιο συλλογικό όπως και πιο πάνω.
10. Άλεξ Καλλίνικος, "Η οικοδόμηση του κρατικού καπιταλισμού από τον Στάλιν", στο συλλογικό "Πώς χάθηκε η Ρώσικη Επανάσταση;", Μαρξιστικό βιβλιοπωλείο, 2012, σελ. 61
11. The Platform of the Joint Opposition 1927, New Park Publications, November 1973, pages 35, 51. https://www.marxists.org/archive/trotsky/1927/opposition/opposition.pdf
12. αναφέρεται από τον Α. Καλλίνικο, στο ίδιο, σελ 68.
13. "Συζήτηση για θέματα πολιτικής οικονομίας στα τέλη της πρώτης δεκαετίας της σοσιαλιστικής οικοδόμησης στην ΕΣΣΔ", Σύγχρονη εποχή, 2005. Βλέπε σχετικά και στο περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα κάτω", Νο 56, Γενάρης-Φλεβάρης 2006, στο άρθρο του Π. Γκαργκάνα για την τρίτη έκδοση του βιβλίου του Τόνι Κλιφ, "Κρατικός καπιταλισμός στη Ρωσία". http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=53

Ρώσικη Επανάσταση και ιμπεριαλιστική επέμβαση της Ελλάδας

Ο Λέανδρος Μπόλαρης θυμίζει την ελληνική εμπλοκή στην ιμπεριαλιστική επέμβαση ενάντια στην επαναστατημένη Ρωσία και υπογραμμίζει το ρόλο του διεθνισμού για τη νίκη του Κόκκινου Στρατού.

Στις αρχές του Γενάρη του 1919, τμήματα του Α' Σώματος Στρατού άρχισαν να αποβιβάζονται στην Οδησσό και τη Σεβαστούπολη. Ήταν η αρχή της «εκστρατείας στην Ουκρανία» που θα κρατούσε μέχρι τις αρχές του Απρίλη του 1919. Συνολικά, 23 χιλιάδες στρατιώτες και αξιωματικοί από την 1η και 13η μεραρχία συμμετείχαν στο Ελληνικό Εκστρατευτικό Σώμα (ΕΕΣ).

Ήταν η συμβολή της κυβέρνησης του Βενιζέλου στην προσπάθεια των ιμπεριαλιστών να συντρίψουν το νέο εργατικό κράτος που είχε γεννηθεί τον Οκτώβρη του 1917. Αυτή η ιμπεριαλιστική επέμβαση ξεκίνησε ουσιαστικά πριν την Επανάσταση του Οκτώβρη και συνεχίστηκε με διάφορες μορφές μέχρι και τα τέλη του 1920.

Τα αίτια της επέμβασης ήταν και γεωστρατηγικά και οικονομικά. Η Ρωσία ήταν μεγάλος «παίκτης» στο σύστημα των ιμπεριαλιστικών συμμαχιών και ανταγωνισμών. Ανήκε στην Αντάντ («Εγκάρδια Συνεννόηση») μαζί με την Γαλλία και την Βρετανία. Ήταν μια γιγάντια πολιτικο-στρατιωτική συμμαχία που από το 1914 πολεμούσε ενάντια στις λεγόμενες Κεντρικές Δυνάμεις, δηλαδή την Γερμανία, την Αυστροουγγαρία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η επανάσταση έβγαλε την Ρωσία από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι σχεδιασμοί των στρατηγών της Αντάντ στην Ευρώπη έμειναν μετέωροι. Κι όχι μόνο αυτοί: η Ρωσία «φρουρούσε» τις προσβάσεις στην Περσία, το σημερινό Ιράν, και την Ινδία, τη μεγάλη αποικία της Βρετανίας. Ταυτόχρονα το γαλλικό και βρετανικό κεφάλαιο ήταν σφιχταγκαλιασμένα με το ρωσικό και είχαν τεράστια συμφέροντα εκεί.

Οι ιμπεριαλιστικές κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν καταρχήν το όπλο του οικονομικού αποκλεισμού. Ενίσχυσαν πλουσιοπάροχα με οπλισμό, πυρομαχικά και άλλα εφόδια τους αντεπαναστατικούς στρατούς των «Λευκών». Παράλληλα, στρατιωτικά τμήματα από 14 χώρες συμμετείχαν σε διάφορες στιγμές στις εκστρατείες ενάντια στη σοβιετική εξουσία. Από την Βρετανία (με τη συμμετοχή τμημάτων από Καναδά, Αυστραλία και Ινδία), τη Γαλλία, τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Τσεχοσλοβακία, την Ρουμανία, την Πολωνία, την Ελλάδα, την Σερβία, την Ιταλία και την Κίνα. Στις αρχές του 1919, τη στιγμή της κορύφωσης της ιμπεριαλιστικής επέμβασης περίπου 180 χιλιάδες στρατιώτες αυτών των χωρών βρισκόταν στο έδαφος της Ρωσίας.[1]

Έλληνες φαντάροι στην Οδησσό το 1919.

Επανάσταση

Η Ρώσικη Επανάσταση ξέσπασε την στιγμή που ο ιμπεριαλιστικός παγκόσμιος πόλεμος βρισκόταν σε μια κρίσιμη φάση.

Οι κυβερνήσεις της Αγγλίας και της Γαλλίας εκτιμούσαν ότι χωρίς τον ρώσικο στρατό στο ανατολικό μέτωπο δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον γερμανικό στρατό στο δυτικό. Τον καλοκαίρι του 1916 για παράδειγμα οι 180 ρωσικές μεραρχίες απασχολούσαν 127 αυστρο-γερμανικές. Γι' αυτό έκαναν ότι περνούσαν από το χέρι τους για να κρατήσουν την Ρωσία στον πόλεμο και να στηρίξουν την Προσωρινή Κυβέρνηση που επέμενε σε αυτή την συμμετοχή.

Ο Οκτώβρης του 1917 σήμανε την κατάρρευση όλων αυτών των προσπαθειών. Η νέα σοβιετική εξουσία, καταρχήν, δήλωσε ότι η Ρωσία βγαίνει από τον πόλεμο και καλεί όλους τους αντιμαχόμενους σε διάσκεψη ειρήνης. Η κυβέρνηση των σοβιέτ δεν είχε αυταπάτες για τις προθέσεις των ιμπεριαλιστών. Με αυτή την πρωτοβουλία απευθυνόταν στην εργατική τάξη και τους καταπιεσμένους όλου του κόσμου που ξεσηκώνονταν ενάντια στον πόλεμο.

Για να υπογραμμίσει αυτό το μήνυμα, ο Τρότσκι, που ήταν ο Λαϊκός Επίτροπος Εξωτερικών, δημοσιοποίησε όλες τις μυστικές συμφωνίες που είχε υπογράψει η τσαρική Ρωσία με τους Συμμάχους της Αντάντ. Για παράδειγμα τη μυστική διπλωματική αλληλογραφία του Μάρτη του 1915 σύμφωνα με την οποία η Ρωσία θα έπαιρνε την Κωνσταντινούπολη και σε αντάλλαγμα θα στήριζε τις εδαφικές διεκδικήσεις της Γαλλίας και τον έλεγχο του σημερινού Ιράν από την Βρετανία.[2] Στο μήνυμα που συνόδευε τη δημοσίευση ο Τρότσκι κατέληγε με την εξής φράση:

«*Εκθέτοντας σε όλο τον κόσμο τα έργα των αρχουσών τάξεων, όπως αποτυπώνονται στα μυστικά διπλωματικά ντοκουμέντα, απευθυνόμαστε στους εργάτες με το κάλεσμα που αποτελεί τον ακλόνητο θεμέλιο λίθο της εξωτερικής μας πολιτικής: Προλετάριοι όλου του κόσμου, ενωθείτε!*»[3]

Η νίκη της επανάστασης τον Οκτώβρη του 1917 έπληξε τα οικονομικά συμφέροντα και την πολιτική επιρροή των δυτικών ιμπεριαλιστών στη Ρωσία. Τον Φλεβάρη του 1918 το Συμβούλιο των Επιτρόπων του Λαού, δηλαδή η κυβέρνηση των σοβιέτ, αποφάσισε την άρνηση πληρωμής και τη διαγραφή όλων των χρεών που είχαν συνάψει το τσαρικό καθεστώς και η Προσωρινή Κυβέρνηση. Αυτά τα χρέη ανέρχονταν σε περίπου 15 δις χρυσά ρούβλια, με περισσότερο από 1/3 να το κατέχει η Γαλλία.

Ήταν μια σχέση που πήγαινε πίσω στα τέλη του 19ου αιώνα στην έναρξη της γαλλο-ρωσικής στρατιωτικής συμμαχίας ενάντια στην Γερμανία. Για παράδειγμα, γαλλικές τράπεζες χρηματοδότησαν την ανάπτυξη του ρωσικού σιδηροδρομικού δικτύου κάτι που ήταν απαραίτητο για την γρήγορη κινητοποίηση του ρωσικού στρατού σε περίπτωση πολέμου. Δεν είναι παράξενο λοιπόν το γεγονός ότι η διαγραφή του χρέους έγινε δεκτή με κραυγές αγανάκτησης από τους δανειστές.

Το ίδιο συνέβη και όταν το εργατικό κράτος άρχισε να κρατικοποιεί τις επιχειρήσεις που είχε επενδύσει το ξένο κεφάλαιο ή και του ανήκαν. Κι εδώ «πρωτοπόρα» ήταν η Γαλλία με σημαντικές επενδύσεις. Η γαλλική τράπεζα Credit Lyonnais είχε επενδύσεις που έφταναν σε 113 εκατομμύρια λίρες εκείνης της εποχής, γαλλικές και βελγικές εταιρείες κατασκεύασαν τα πρώτα εργοστάσια μεταλλουργίας στο Ντονιέτσκ, αγγλικές εταιρείες επένδυαν στις πετρελαιοπηγές του Μπακού.[4]

Γι' αυτό το λόγο οι Γάλλοι διπλωμάτες πολύ σύντομα υιοθέτησαν την πιο ενεργητική στάση υποστήριξης των αντεπαναστατικών δυνάμεων στην Ρωσία. Όπως ανέφερε ένα τηλεγράφημα του γαλλικού υπουργείου Εξωτερικών στο Γάλλο πρέσβη στις 29 Μάρτη του 1917, ο στόχος ήταν η προστασία των «απειλούμενων» γαλλικών συμφερόντων και η «*στήριξη των πλευρών που επιθυμούν την αποκατάσταση μιας Ρωσίας*» στην οποία η γαλλική «*οικονομική και διπλωματική επιρροή θα διαδραματίζει τον απαραίτητο ρόλο για την ευμάρεια και των δυο χωρών*».[5]

Κλιμάκωση

Από την άνοιξη του 1918 η ιμπεριαλιστική επέμβαση άρχισε να απειλεί το νεαρό εργατικό κράτος κυριολεκτικά από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Κάθε βήμα της ενθάρρυνε και ενίσχυε τις ντόπιες αντεπαναστατικές δυνάμεις, τους «Λευκούς» που κινητοποιούσε η άρχουσα τάξη που είχε ανατραπεί τον Οκτώβρη. Με την ενθάρρυνση των συμμάχων της Αντάντ η Τσέχικη Λεγεώνα στασίασε κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών από τον Βόλγα μέχρι την Σιβηρία.

Τον Ιούνη του 1918 Βρετανοί πεζοναύτες άρχιζαν να αποβιβάζονται σε λιμάνια στη βόρεια Ρωσία, υποτίθεται για να προστατέψουν τις τεράστιες ποσότητες πολεμικού υλικού που είχαν στείλει ως εφόδια στον ρωσικό στρατό.

Απ' τα ανατολικά ξεκίνησε η πιο πολυάριθμη συμμαχική επέμβαση. Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο το 1918 άρχισαν να αποβιβάζονται στο Βλαδιβοστόκ βρετανικά, καναδικά, αμερικάνικα και ιαπωνικά τμήματα -τα τελευταία έφτασαν τους επόμενους μήνες τους 70 χιλιάδες στρατιώτες. Οι Σύμμαχοι θα μένανε στη Σιβηρία μέχρι το τέλος του 1920 (τα τελευταία ιαπωνικά τμήματα εκκενώθηκαν από το Βλαδιβοστόκ το 1922).

Χωρίς την ενίσχυσή τους το αντεπαναστατικό καθεστώς του «ναυάρχου-αντιβασιλέα» Κολτσάκ δεν θα μπορούσε να σταθεί στα πόδια του. Οι αριθμοί ζαλίζουν: μέχρι το τέλος του 1919 οι ΗΠΑ είχαν στείλει 394.000 τουφέκια, 100 αεροπλάνα, εκατομμύρια σφαίρες, 400 αυτοκίνητα. Η βρετανική κυβέρνηση 100 χιλιάδες τουφέκια, 2 χιλιάδες πολυβόλα, 3 χιλιάδες τηλέφωνα, και συνολικά υλικό για 200 χιλιάδες στρατιώτες.[6]

Οι Βρετανοί και οι Γάλλοι κινούνταν και στο νότο. Οι Βρετανοί ιμπεριαλιστές έβαλαν στόχο τον Καύκασο με μια μικρή σχετικά βρετανική δύναμη να κινείται από το βόρειο Ιράν προς το Μπακού με τις πετρελαιοπηγές του. Η κατάληξη ήταν το πέρασμα του Μπακού στα χέρια των αντεπαναστατών και η «σφαγή των 26 επιτρόπων» που διηγείται ο Β. Σερζ στο βιβλίο του.[7]

Οι Γάλλοι ιμπεριαλιστές κλιμάκωναν την επέμβασή τους στη νότια Ρωσία και την Ουκρανία, εκεί που αναπτύχθηκε ο αντεπαναστατικός «Εθελοντικός Στρατός» του Ντενίκιν και στη συνέχεια του Βράγγελ.

Αυτό το θέατρο επιχειρήσεων επέλεξε τον Δεκέμβρη του 1918 το Γαλλικό Γενικό Επιτελείο για την αποστολή μιας μεγάλης δύναμης, στην Οδησσό και την Σεβαστούπολη η οποία θα συνδεόταν με τον στρατό του Ντενίκιν. Οι αρχικές υποσχέσεις στους «Λευκούς» για δώδεκα μεραρχίες σύντομα αποδείχτηκαν ανεδαφικές. Είχε μεσολαβήσει η κατάρρευση του Κάιζερ με την επανάσταση στη Γερμανία το Νοέμβρη του 1918. Ο γαλλικός στρατός βρισκόταν σε φάση αποστράτευσης, οι φαντάροι και η «κοινή γνώμη» δεν είχαν καμιά διάθεση για νέες πολεμικές περιπέτειες. Τελικά, μόνο τρεις μεραρχίες ήταν διαθέσιμες και αυτές στα 2/3 της δύναμής τους.

Σε αυτό το σημείο έπεσε η κυβέρ-

νηση Βενιζέλου να προσφέρει τη βοήθειά της στη Γαλλία με την αποστολή του Ελληνικού Εκστρατευτικού Σώματος κάτω από τις διαταγές των Γάλλων.

Φιλοδοξίες

Το μίσος του Βενιζέλου και της αστικής τάξης για την επανάσταση και τους μπολσεβίκους ήταν δεδομένο και γνωστό. Όμως, η συμμετοχή της στην επέμβαση ήταν κομμάτι της εκστρατείας για να αναβαθμίσει το ρόλο της τόσο στην Μικρά Ασία όσο και στο νότο της πρώην Τσαρικής Αυτοκρατορίας, περιοχές με ισχυρή παρουσία του ελληνικού κεφαλαίου. Η ελληνική άρχουσα τάξη είχε διχαστεί για το στρατόπεδο που θα στήριζε στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1917 επικράτησε η παράταξη του Βενιζέλου που έβαλε την Ελλάδα στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ. Ο ελληνικός καπιταλισμός βρέθηκε στο στρατόπεδο των νικητών και διεκδικούσε κομμάτι της λείας τους.

Όπως γράφει και η έκδοση της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού (ΔΙΣ/ΓΕΣ):

«*Η Ελληνική Κυβέρνησις, αποβλέπουσα εις την εκπλήρωσιν των εθνικών διεκδικήσεων, ιδία εν Μικρά Ασία, έχουσα δε ανάγκη της ηθικής συμπαραστάσεως των Συμμάχων προς υποστήριξιν αυτών, έκρινεν ότι έπρεπε να δεχτεί την συμμετοχήν του Ελληνικού Στρατού της εκστρατείας εις την Ρωσίαν*».[8]

Ο αντισυνταγματάρχης τότε Ν. Πλαστήρας, το έγραψε πιο λακωνικά: «*από τη συμμετοχή μας στην εκστρατεία έχουμε να ωφεληθούμε πολύ και ότι ο δρόμος για τη Θράκη και τη Μικρά Ασία περνάει από την Ρωσία*».[9]

Αυτά τα όνειρα, η «Μεγάλη Ιδέα», δεν ήταν απλά μια φαντασίωση κάποιων ρομαντικών εθνικιστών διανοούμενων ή κυνικών πολιτικών. Πατούσαν στα υλικά συμφέροντα και τις δυνατότητες του ελληνικού καπιταλισμού. Το δίκτυο των εφοπλιστών, των εμπόρων και των τραπεζιτών που δρούσαν από το Λονδίνο μέχρι την Αίγυπτο και την Σμύρνη επένδυε στη "Μεγάλη Ιδέα" και αναζητούσε στήριξη, οικονομική και πολιτική, στις επιδιώξεις του. Ταυτόχρονα, η συνεργασία τους με τις γαλλικές και αγγλικές τράπεζες για παράδειγμα, εξασφάλιζε στην ελληνική διπλωματία πρόσβαση στις «ευρωπαϊκές πρωτεύουσες»: Έτσι ο Βενιζέλος μπορούσε να συνομιλεί και να παζαρεύει με τον Κλεμανσό και τον Λοϋδ Τζορτζ, τους πρωθυπουργούς της Γαλλίας και της Βρετανίας.[10]

Από αυτή την άποψη, ο ελληνικός στρατός το 1919 πήγαινε σε «παλιά λημέρια». Η Οδησσός ήταν το 18ο και 19ο αιώνα μια από τις σημαντικότερες βάσεις του ελληνικού παροικιακού κεφαλαίου, με τους Έλληνες εμπόρους και εφοπλιστές να παίζουν σημαντικό ρόλο στην εξαγωγή των σιτηρών της Ρωσίας (και της Ουκρανίας). Το γνωστό μας Μαράσλειο πήρε το όνομά του από τον Γρ. Μαρασλή, «εθνικό ευεργέτη», πάμπλουτο έμπορο-γαιοκτήμονα που το μισό χρόνο γλεντούσε στο Παρίσι με τον Ανδρέα Συγγρό και δήμαρχο της Οδησσού επί δεκαέξι χρόνια.

Αιματηρό φιάσκο

Η συμμετοχή στις πολεμικές επιχειρήσεις κράτησε από τον Γενάρη μέχρι τα τέλη του Μάρτη. Τα τμήματα του ΕΕΣ βρέθηκαν να πολεμάνε σε ένα μέτωπο μεταξύ των ποταμών Δνείπερου και Δνείστερου με πλάτος περίπου 220 χιλιόμετρα. Όπως και οι Γάλλοι διοικητές, έτσι κι οι Έλληνες περίμεναν ότι θα συναντούσαν πληθυσμούς που θα έσπευδαν να υποστηρίξουν την επέμβαση ενάντια στους «αιμοδιψείς μπολσεβίκους». Σύντομα ανακάλυψαν ότι ο πληθυσμός ήταν βαθιά εχθρικός, ο «εθελοντικός στρατός» του Ντενίκιν άχρηστος και ανίκανος να κερδίσει οποιαδήποτε συμπάθεια. Η εχθρική στάση του πληθυσμού δεν αφορούσε μόνο τους Γάλλους, αλλά και τους Έλληνες. Χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές που έχουν διασωθεί από την Χερσώνα, που πέρασε υπό τον έλεγχο ενός μικτού γαλλο-ελληνικού σώματος τον Φλεβάρη. Όπως αναφέρει μια μελέτη:

«*Για παράδειγμα, οι κάτοικοι της Χερσώνας σύντομα εκδήλωσαν έντονη εχθρότητα στην συμμαχική επέμβαση και δυσφορούσαν για την συμμετοχή ελληνικών στρατευμάτων στις κατοχικές δυνάμεις. Ο συνταγματάρχης Lejay, ο διοικητής των συμμαχικών δυνάμεων στη Χερσώνα και το Νικολάεφ ανέφερε ότι ο πληθυσμός της Χερσώνας δεν έκρυβε το θυμό του για το γεγονός ότι οι Σύμμαχοι φέρανε ελληνικά στρατεύματα κάτι που αποτελούσε προσβολή στην εθνική τους περηφάνεια*».[11]

Σε αυτή την παραθαλάσσια πόλη έγινε μια σκληρή μάχη την πρώτη βδομάδα του Μάρτη, στην οποία η κύρια δύναμη που αντιμετώπισε τον επιτιθέμενο Κόκκινο Στρατό ήταν μονάδες του Ελληνικού Εκστρατευτικού Σώματος. Ο Κόκκινος Στρατός βγήκε νικητής από την αναμέτρηση ύστερα και από την εξέγερση των κατοίκων της πόλης.

Για να αντιμετωπίσουν την εξέγερση, τα ελληνικά τμήματα διατάχτηκαν να πυρπολούν σπίτια κατοίκων και να κάνουν μαζικές συλλήψεις. Μ' αυτό τον τρόπο 2 χιλιάδες περίπου άμαχοι βρέθηκαν φυλακισμένοι σε μια μεγάλη αποθήκη στην περιοχή του λιμανιού η οποία βομβαρδίστηκε άγρια από τα γαλλικά πολεμικά πλοία. Πεντακόσιοι άνθρωποι βρήκαν φρικτό θάνατο στις φλόγες.[12]

Η συνέχεια ήταν μια αλυσίδα ηττών στο Νικολάεφ και σε σημεία κλειδιά γύρω από την Οδησσό. Στις αρχές Απρίλη εκκενώθηκε η Οδησσός. Το μεγαλύτερο μέρος του ΕΕΣ μεταφέρθηκε δυτικά του Δνείστερου για να φυλάει μαζί με τους Γάλλους τις προσβάσεις της Βεσσαραβίας και της Ρουμανίας. Το 2ο Σύνταγμα έμεινε στην Σεβαστούπολη της Κριμαίας, όπου συμμετείχε στην καταστολή της εξέγερσης των εργατών στην πόλη και της φημισμένης ανταρσίας των ναυ-

Κινέζοι μετανάστες εργάτες εθελοντές στον Κόκκινο Στρατό το 1919.

Η αντεπανάσταση και η ιμπεριαλιστική επέμβαση το 1919.

τών του γαλλικού πολεμικού στόλου.

Διεθνισμός

Ο Κόκκινος Στρατός μπόρεσε να αντιμετωπίσει την επέμβαση των ιμπεριαλιστών γιατί είχε στα χέρια του ένα ακατανίκητο όπλο. Τον διεθνισμό που ήταν η καρδιά της στρατηγικής των μπολσεβίκων από την αρχή του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Η εργατική εξουσία αντιμετώπισε τους χιλιάδες φαντάρους που βρίσκονταν στην Ρωσία σαν εργάτες με στολή, κομμάτι της τάξης που θα ανέτρεπε με επανάσταση την εξουσία των καπιταλιστών. Όλη η Ευρώπη συγκλονιζόταν από ένα κύμα ανταρσιών, απεργιών, εξεγέρσεων και επαναστάσεων. Τον Νοέμβρη του 1918 η επανάσταση στην Γερμανία έβαλε οριστικά τέρμα στον πόλεμο. Τις μέρες που η γαλλο-ελληνική επέμβαση δεχόταν ισχυρά πλήγματα στην Ουκρανία, στην Ουγγαρία επικρατούσε η Δημοκρατία των Συμβουλίων και η Ιταλία ζούσε το αποκορύφωμα της «κόκκινης διετίας» της.

Τον Γενάρη του 1918, τις μέρες που ιδρυόταν ο Κόκκινος Στρατός, ένα Συνέδριο Αιχμαλώτων Πολέμου στη Σαμάρα ζήτησε να συγκροτήσει «Διεθνή Τάγματα» εθελοντών για να ενταχτούν στις γραμμές του. Ακολούθησαν και άλλα συνέδρια και το αποτέλεσμα ήταν 50 χιλιάδες εθελοντές (Γερμανοί, Τσέχοι, Αυστριακοί, Ούγγροι κ.α.) να ενταχθούν στο Κόκκινο Στρατό. Μαζί τους και 10 χιλιάδες Κινέζοι μετανάστες εργάτες.[13] Στον Κόκκινο Στρατό πολέμησαν φινλανδικά, ρουμανικά, πολωνικά, σερβικά τμήματα.

Όμως, ο πιο σημαντικός παράγοντας ήταν η επιρροή που ασκούσε η επανάσταση και οι μπολσεβίκοι στους φαντάρους και τους ναύτες των «Συμμαχικών» δυνάμεων. Τον Δεκέμβρη του 1919 ο Λένιν εξηγούσε:

«Όταν εμείς ευθύς εξαρχής λέγαμε ότι υπολογίζουμε στην παγκόσμια επανάσταση, μας κοροϊδεύανε και μας έλεγαν ότι αυτό είναι απραγματοποίητο... Έφταναν λίγες από τις στρατιές που διέθετε η Αντάντ για να μας πνίξουν. Μπορέσαμε όμως να νικήσουμε τον εχθρό, γιατί στην πιο δύσκολη στιγμή εκδηλώθηκε η συμπάθεια των εργατών όλου του κόσμου... Θυμάμαι σε ένα άρθρο, μου φαίνεται του Ράντεκ, αναφερόταν πως η επαφή των στρατευμάτων της Αντάντ με το πυρωμένο έδαφος της Ρωσίας που άναψε την πυρκαγιά της σοσιαλιστικής επανάστασης θα κάνει να ανάψουν και τα στρατεύματα αυτά. Η ζωή έδειξε πως έτσι έγινε στην πραγματικότητα.

Δεν χρειάζεται να πούμε πως οι ζυμώσεις που συντελούνται στις γραμμές των άγγλων και γάλλων στρατιωτών και ναυτών, που γνωρίζουν τα ονόματα εκείνων που τουφεκίστηκαν για κομμουνιστική δράση, δεν χρειάζεται να πούμε πως όσο αδύνατες κι αν είναι οι ζυμώσεις αυτές, όσο αδύνατες και αν είναι εκεί οι κομμουνιστικές οργανώσεις κάνουν μια τεράστια δουλειά. Τα αποτελέσματα φαίνονται: ανάγκασαν την Αντάντ να αποσύρει τα στρατεύματά της. Μόνο αυτό μας έδωσε την πρώτη μεγάλη νίκη».[14]

Τον Οκτώβρη του 1919 η Πετρούπολη βρισκόταν σε θανάσιμο κίνδυνο, με τον στρατό του στρατηγού Γιουντένιτς να την απειλεί άμεσα. Ο Τρότσκι στάλθηκε εσπευσμένα να αναλάβει την άμυνα στο αποδιοργανωμένο μέτωπο (βρέθηκε, πάλι, να ηγείται μιας αντεπίθεσης προσωπικά, πάνω σ' ένα άλογο). Ο Γιουντένιτς εξοπλιζόταν από τους Βρετανούς. Σε μια ημερήσια διαταγή ο Τρότσκι θύμιζε στους Κόκκινους φαντάρους ότι το μίσος για τον βρετανικό ιμπεριαλισμό δεν πρέπει να τους κάνει να ξεχάσουν ότι υπάρχει «*και μια άλλη Βρετανία, της εργασίας, των υψηλών ιδανικών, της διεθνούς αλληλεγγύης! Θάνατος στα όρνεα του ιμπεριαλισμού! Ζήτω η Βρετανία των εργατών, του λαού!*».[15]

Η επιτροπή των μπολσεβίκων στην Οδησσό είχε φροντίσει να έρθει από το Μάρτη σε επαφή με φαντάρους και ναύτες. Οι προκηρύξεις -αυτή τη φορά στα γαλλικά- τους καλούσαν: «*Γυρίστε πίσω* [στη Γαλλία] *και παλέψτε με όλες σας τις δυνάμεις για το μεγάλο έργο που ξεκίνησε η Ρώσικη Επανάσταση... Ζήτω τα σοβιέτ των στρατιωτών και των ναυτών!*»

Από αυτή την «πυρακτωμένη» επαφή δεν έμειναν ανεπηρέαστο ούτε το ΕΕΣ στην Ουκρανία, παρόλο που οι αξιωματικοί και φαντάροι είχαν επιλεγεί προσεκτικά και είχαν υποστεί έντονη ιδεολογική κατήχηση ενάντια στους μπολσεβίκους. Όμως, το «μικρόβιο» τους έπληξε, όπως άλλωστε και τους Γάλλους φαντάρους και ναύτες. Σ' αυτό συνέβαλε η συστηματική παρέμβαση της Ελληνικής Κομμουνιστικής Ομάδας Οδησσού. Σε μια προκήρυξή της καλούσε τους Έλληνες φαντάρους:

«Η νίκη των πολλών εναντίων των ολίγων είναι εξασφαλισμένη, αρκεί καθένας να κάμει το καθήκον του. Αδέλφια! Τα όπλα που κρατείτε στα χέρια σας μεταχειρισθήτε τα προς σωτηρίαν ιδικήν σας και των αδελφών σας και εναντίον του κοινού εχθρού όλων. Κάτω τα όπλα αν πρόκειται να μολυνθούν με αδελφικό αίμα. Ενωθείτε μαζί μας και με τον κόκκινο στρατό της επαναστατικής Ρωσίας που πολεμάει για την απελευθέρωσιν όλων των λαών του κόσμου. Αν δεν θέλετε να λάβετε μέρος σ' αυτό το ηρωικό ένδοξο έργον τουλάχιστο μη βοηθήτε τους εχθρούς μας, εχθρούς όλων των εργατών. Φύγετε στην πατρίδα και αφήστε μας μονάχους να κάμωμε το καθήκον και για σας.

Ζήτω η παγκόσμιος επανάστασις! Ζήτω η διεθνής συναδέλφωσις της ανθρω-

Βλαδιβοστόκ 1918. Κοινή παρέλαση Γιαπωνέζων, Αμερικάνων και Βρετανών, στην αρχή της ιμπεριαλιστικής επέμβασης.

πότητος! Ζήτω ο παγκόσμιος κομμουνισμός!».[16]

Ο αντισυνταγματάρχης Ν. Γρηγοριάδης, τότε διοικητής του 2ου Συντάγματος έγραφε αργότερα στις αναμνήσεις του ότι: «*Τρόμαξα μια μέρα, που μου ανάφεραν στη Σεβαστούπολη, πως ελιποτάκτησεν ένας δεκανέας και δυο στρατιώτες - είναι κολλητικό το παράδειγμα - τους εξελόγιασεν η μπολσεβίκικη προπαγάνδα*».[17] Οι φαντάροι που πήγαν στην Ουκρανία στάλθηκαν κατευθείαν τον Ιούνη στην Σμύρνη. Δεν ήταν πια οι ίδιοι. Δυόμισι χρόνια μετά, όταν η εκστρατεία στην Μικρά Ασία βάλτωνε, το Γενικό Επιτελείο έστελνε μια εμπιστευτική αναφορά στην κυβέρνηση που έλεγε ότι οι φαντάροι «μπολσεβικίζουν». Η σπορά είχε ριχτεί το 1919.

Στις 19 Απρίλη του 1919 οι ναύτες του θωρηκτού Φρανς αρνήθηκαν να φορτώσουν κάρβουνο και μετά από συνέλευση διατύπωσαν τα αιτήματα: σταμάτημα του πολέμου ενάντια στη σοβιετική Ρωσία, επιστροφή στη Γαλλία. Η ανταρσία τους ήταν προϊόν δυο παραγόντων. Την πρωτοβουλία την πήρε μια μικρή ομάδα αναρχικών και αναρχοσυνδικαλιστών που δρούσε από καιρό στο θωρηκτό. Είχαν φτιάξει μια μικρή παράνομη βιβλιοθήκη και έπαιρναν αντιπολεμικό τύπο από την Γαλλία. Έτσι έφτασαν να επηρεάζουν τη μεγάλη πλειοψηφία των 1.200 ναυτών που αποτελούσαν το πλήρωμα του θωρηκτού.

Οι ναύτες του θωρηκτού Ζαν Μπαρτ ακολούθησαν το παράδειγμά τους. Σύμφωνα με ένα χρονικό της εξέγερσης: «*Οι ναύτες αρνήθηκαν να χαιρετίσουν την έπαρση της γαλλικής σημαίας στην πλώρη. Αντίθετα, στράφηκαν προς τη πρύμνη και τραγούδησαν τη Διεθνή, ενώ η κόκκινη σημαία υψωνόταν ταυτόχρονα και στα δυο πλοία*».

Η εξέγερση, που απλώθηκε και σε άλλα πλοία, τρομοκράτησε τόσο τη γαλλική διοίκηση ώστε επίσπευσε την αποχώρηση του στόλου της από τη Σεβαστούπολη. Αυτό δεν ήταν το τέλος.

Η γαλλική βουλή θα συζητούσε τις εξελίξεις στο στόλο της Μαύρης Θάλασσας στις 6 Ιούνη του 1919. Στις 5 Ιούνη, οι ναύτες του θωρηκτού Προβάνς στασίασαν στο ναύσταθμο της Τουλόν και ύψωσαν την κόκκινη σημαία σε ένδειξη αλληλεγγύης στους εξεγερμένους της Μαύρης Θάλασσας. Κάλεσαν αντιπροσώπους από τα άλλα πλοία που ναυλοχούσαν εκεί να συντονιστούν. Οι ανταρσίες απλώθηκαν και σε άλλα πλοία.[18]

Εκτός από το κοινό μίσος για την επανάσταση και ότι αντιπροσώπευε, οι άρχουσες τάξεις που οργάνωσαν την επέμβαση είχαν η κάθε μια τα δικά της συμφέροντα να προασπίσει και να προωθήσει, συχνά εις βάρος των άλλων. Για παράδειγμα οι ΗΠΑ έβλεπε με ανησυχία την προσπάθεια της Ιαπωνίας να απλώσει την επιρροή της στην Κίνα, την Μαντζουρία μέσω της επέμβασης στην Σιβηρία, γι' αυτό έσπευσε να συμμετέχει και αυτή. Αυτοί οι ανταγωνισμοί, που μεταφράζονταν σε διαφορετικές στρατηγικές απέναντι στις διάφορες αντεπαναστατικές δυνάμεις μέσα στην Ρωσία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη «διπλωματία του χάους» που συνόδευσε την επέμβαση. Όμως, ο σημαντικότερος παράγοντας που έδεσε τα χέρια των ιμπεριαλιστών ήταν αυτός που υπογράμμισε ξανά και ξανά ο Λένιν: «*Συνεπώς, εμείς νικήσαμε όχι έπειδή είμασταν πιό δυνατοί, άλλά έπειδή οί έργαζόμενοι των χωρών της Αντάντ βρέθηκαν πιο κοντά σέ μας, παρά στην ίδια τους την κυβέρνηση*».[19]. ■

Σημειώσεις

1. Ian C.D Moffat, The Allied Intervention in Russia 1918-1920 The Diplomacy of Chaos, Palgrave 2015, σελ. 165.
2. E. H Carr, Bolshevik Revolution 1917-1923, Vol. 3, Norton 1985, σελ. 12
3. Statement by Trotsky on the publication of secret treaties, 22 November 1917, https://www.marxists.org/history/ussr/government/foreign-relations/1917/November/22.htm
4. Περισσότερα για το ξένο κεφάλαιο και τη σχέση του με το ρωσικό στο άρθρο των Volodymyr Kulikov, Martin Kragh «Big Business in the Russian Empire: A European Perspective», http://ebha.org/public/C3:paper_file:184
5. Michael Jabara Carley, «The Origins of the French Intervention in the Russian Civil War, January-May 1918: A Reappraisal», The Journal of Modern History Vol. 48, No. 3 (Sep. 1976), σελ. 423.
6. Κ. Αυγητίδης, Η στρατιωτική επέμβαση των καπιταλιστικών χωρών ενάντια στη Σοβιετική Ρωσία και η Ελλάδα (1918-1920), Σύγχρονη Εποχή 1999, σελ. 195.
7. Victor Serge, Έτος Ένα της Ρώσικης Επανάστασης, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2017, σ.σ. 298-308.
8. Γενικόν Επιτελείον Στρατού/ Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού: «Το Ελληνικόν Εκστρατευτικόν Σώμα εις Μεσημβρινήν Ρωσίαν (1919)» Εκδοσις ΔΙΣ, Αθήνα 1955, σελ. 26 - 27.
9. Κ. Αυγητίδης, οπ, σελ. 128.
10. Για μια συνοπτική παρουσίαση βλέπε Πάνος Γκαργκάνας, «1912-22: Βαλκανικοί Πόλεμοι και Μικρασιατική – Ο δεκαετής πόλεμος που χάραξε τα σύνορα στα Βαλκάνια και τη Μ. Ανατολή», Σοσιαλισμός από τα Κάτω τεύχος 1 (Ιούνης 1992) http://www.socialismfrombelow.gr/pdf/1.pdf
11. J. Kim Munholland, «The French army and intervention in Southern Russia, 1918-1919», Cahiers du monde russe et sovi tique, Ann e 1981, Volume 22 Num ro 1, σελ. 49, http://www.persee.fr/docAsPDF/cmr_0008-0160_1981_num_22_1_1903.pdf
12. Αυγητίδης, οπ, σελ. 148, Munholland, ο.π, σελ. 52 με ελαφρώς διαφορετικούς αριθμούς θυμάτων.
13. John Erickson, The Soviet High Command A Military Political History 1918-1941, Frank Cass 2006 (1962), σ.σ. 25 και 675.
14. Β.Ι. Λένιν, Άπαντα, τ. 39, σελ. 346.
15. Λ. Μπόλαρης, «100 χρόνια από την Ρώσικη Επανάσταση: Λέον Τρότσκι - Ο οργανωτής του Κόκκινου Στρατού», Εργατική Αλληλεγγύη 1260, http://ergatiki.gr/article.php?id=15115
16. Η προκήρυξη, φωτοτυπημένη περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Κ. Αυγητίδη.
17. Π. Α. Ζάννας (επιμ.), Εκστρατεία στη Μεσημβρινή Ρωσία 1919, «Ερμής», Αθήνα, 1982, σ. 151-152
18. Tico Jossifort, «The Black Sea Revolt», Revolutionary History, Vol. 8 No. 2, Summer 2002, https://www.marxists.org/history/etol/revhist/backiss/vol8/no2/blacksea.html
19. Β.Ι Λένιν, Άπαντα, τ. 40, σελ. 125.

Η Αναπηρία στην Ελλάδα της κρίσης

Γιώτα Καραγιάννη

Σελίδες 157, 7 ευρώ

Εκδόσεις Gutenberg, 2017

Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται σταθερά το ενδιαφέρον σχετικά με μελέτες για την αναπηρία. Σ'αυτό έχουν παίξει ρόλο οι αγώνες των ανάπηρων σε όλο τον κόσμο, ενάντια στην υποκρισία των κρατών και του επίσημου πολιτικού κόσμου, αλλά και ενάντια σε λογικές οίκτου και φιλανθρωπίας που κυριαρχούσαν στο παρελθόν. Οι ανάπηροι και ανάπηρες διεκδικούν με αξιοπρέπεια να ακουστεί η δική τους φωνή.

Το βιβλίο της Γιώτας Καραγιάννη κυκλοφορεί σε μια καίρια στιγμή, που οι επιθέσεις των ατέλειωτων μνημονίων έχουν χειροτερέψει τη ζωή της πλειοψηφίας του κόσμου, και η αντίσταση έχει τεράστια σημασία. Αν και προέρχεται από μια ακαδημαϊκό, επικεντρώνει σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα, τις επιπτώσεις της κρίσης στους ανάπηρους. Επτά χρόνια μετά τις θρασείς κορώνες των ΜΜΕ για τους τυφλούς -«μαϊμού» της Ζακύνθου και τις κατηγορίες για «ανάπηρους» απατεώνες που δήθεν «οδήγησαν τα ασφαλιστικά ταμεία στην χρεωκοπία», η συγγραφέας εξετάζει την μνημονιακή αφήγηση στο φως τεκμηριωμένων στοιχείων, αλλά και των αποτελεσμάτων που επέφερε η εφαρμογή των προγραμμάτων σταθεροποίησης και καταρρίπτει συντριπτικά τα επιχειρήματα των απολογητών τους.

Στα πρώτα δυο κεφάλαια, έχοντας αποσαφηνίσει ότι οι ανάπηροι αποτελούν την πιο φτωχή και αποκλεισμένη ομάδα διεθνώς, περιγράφονται οι διαφορετικοί τρόποι (μοντέλα), με τους οποίους το κράτος πρόνοιας στις Ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζει τις παροχές προς τους ανάπηρους. Η Ελλάδα κατατάσσεται στο «Νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο», που χαρακτηρίζεται από μεγάλα κενά στην κοινωνική προστασία, πελατειακές σχέσεις με τα κόμματα που κυβερνούν, κατακερματισμό και μεγάλα βάρη στην οικογένεια και τα συγγενικά δίκτυα. Χωρίς να εξιδανικεύεται η κατάσταση στις πιο εύρωστες οικονομικά χώρες -γιατί και εκεί νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις έχουν χτυπήσει οικονομικά και ιδεολογικά τους ανάπηρους-, η σύγκριση δείχνει καθαρά ότι στην Ελλάδα οι δαπάνες για κοινωνική προστασία ανέκαθεν υπήρξαν ελάχιστες (κάτω από 1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 2-5% σε άλλες χώρες) και αναποτελεσματικές (στη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους). Οι αλλαγές που επιβλήθηκαν από τη δανειακή σύμβαση στοχεύουν στην περαιτέρω μείωση των παροχών και στον περιορισμό των κοινωνικών δαπανών. Αυτό αποδεικνύεται και με αριθμητικά στοιχεία (σύγκριση κονδυλίων στις χρονιές 2011 και 2012) αλλά και με πιο ουσιαστικά κριτήρια. Οι παροχές (μεταβιβάσεις) αφορούν κύρια πενιχρά επιδόματα σε χρήμα και ελάχιστα ή καθόλου υπηρεσίες που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την πρόσβαση και προσβασιμότητα των ανάπηρων. Αποτέλεσμα είναι ο αποκλεισμός τους από στοιχειώδεις τομείς της ζωής όπως η παιδεία, η εργασία, η ψυχαγωγία και έτσι ο φαύλος κύκλος της ανημποριάς και της εξάρτησης ολοκληρώνεται. Μαθαίνουμε ότι στην Ελλάδα παίρνουν κάποια μορφή επιδόματος περίπου 500 χιλιάδες ανάπηροι, οι οποίοι ανήκουν στις φτωχότερες οικογένειες, ενώ ο συνολικός αριθμός τους ξεπερνάει το εκατομμύριο.

Αυτή την ήδη απαράδεκτη κατάσταση ήρθαν να αποτελειώσουν τα Μνημόνια. Χρειάζονταν όμως ένα ιδεολογικό άλλοθι, και τους το πρόσφεραν οι δημοσιογραφικές «αποκαλύψεις» του 2011, που με αφορμή ολιγάριθμες περιπτώσεις που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για το επίδομα που λάμβαναν, γενίκευσαν αυθαίρετα (δηλαδή ηθελημένα), παρουσιάζοντας μια εικόνα απατεώνων-ανάπηρων που λυμαίνονταν τα δημόσια ταμεία. Με αυτό το ιδεολόγημα, η κυβέρνηση προσπάθησε να πετύχει δυο πράγματα ταυτόχρονα: Να βρει άλλοθι για το κόψιμο των συντάξεων και παροχών και να στρέψει την εργατική τάξη –που επίσης βρισκόταν στο στόχαστρο των μέτρων- ενάντια σε ένα άλλο αδύναμο κομμάτι, χρεώνοντάς του τις ευθύνες για την οικονομική κρίση. Όπως αναλύεται στο βιβλίο, η πραγματική διάσταση της «απάτης» ήταν μικρή, όμως έντεχνα της αποδόθηκε πολύ μεγαλύτερο ειδικό βάρος. Μαθαίνουμε ότι πρόκειται για διαδεδομένο αστικό τέχνασμα, καθώς και στην «αναπτυγμένη» Βρετανία, η δαιμονοποίηση των ανάπηρων και των ευπαθών ομάδων υπήρξε αγαπημένη καραμέλα του Θατσερισμού και των μιμητών του, ώστε να βρουν αποδιοπομπαίους τράγους για τις επιθέσεις στην εργατική τάξη.

Η επόμενη κίνηση ήταν η αντιδραστική μεταρρύθμιση του όλου συστήματος με το πρόσχημα του εκσυγχρονισμού και δυστυχώς με τη συναίνεση του τριτοβάθμιου οργάνου των αναπηρικών οργανώσεων, της ΕΣΑμΕΑ, που δέχτηκε την ηλεκτρονική καταγραφή και τον έλεγχο με το πρόσχημα της «εξυγείανσης». Η συναινεση αυτή έβλαψε το αναπηρικό κίνημα, καθώς η ομοσπονδία φέρει εύσημα αγωνιστικότητας και προσδοκιών και

συνδέεται με τη γέννηση του κινήματος ανάπηρων τη δεκαετία του '70.

Έτσι, περάσαμε στα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α), τους νέους φορείς που υποτίθεται θα έκριναν με ενιαία και «αντικειμενικά» κριτήρια το σύνολο των ανάπηρων. Αποδείχτηκαν γραφειοκρατικά όργανα, πιο συγκεντρωτικά, με αδιαφανείς, υποστελεχωμένες επιτροπές, που ανέλαβαν το έργο να πετσοκόψουν με αυθαίρετους και αλλοπρόσαλλους τρόπους τον αριθμό και τα ποσοστά αναπηρίας, αποκλείοντας ένα κομμάτι από τις ήδη μειωμένες παροχές. Τρία χρόνια μετά, η κατάσταση για τους ανάπηρους έχει χειροτερέψει, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 4. Η Καραγιάννη κωδικοποιεί τα προβλήματα των ΚΕΠΑ σε δυο κατηγορίες: «Γραφειοκρατική κυβερνητικότητα» και «Εξουσιαστικές διαδικασίες ελέγχου». Παρά την ένσταση στη μεθοδολογία ανάλυσης του θεσμού, η ουσία είναι αδιαμφισβήτητη, τα ΚΕΠΑ έκαναν και κάνουν την βρώμικη δουλειά των κυβερνήσεων. Όμως και οι ανάπηροι άρχισαν να αντιδρούν. Κάποιοι κατέφυγαν στο Συνήγορο του πολίτη, όπου και δικαιώθηκαν, μεγάλο κομμάτι οργανώθηκε και δημοσιεύει τα παράπονά του σε ηλεκτρονικές ακτιβιστικες ιστοσελίδες για πληροφόρηση και αλληλεγγύη. Μαρτυρίες όπως αυτή που ακολουθεί είναι συγκλονιστικές: «*Έχω περάσει 6 φορές επιτροπή πριν μου βγάλουν τη σύνταξη επ'αορίστου. Αυτόν τον εξευτελισμό που βιωσες τον έχω ζήσει πολύ καλά. Σκουπίδι σε κάνουν...*». Το ενθαρρυντικό είναι ότι το καζάνι βράζει και ο κόσμος ξεσηκώνεται.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένες θεωρητικές αναφορές και εργαλεία για την κατανόηση της καταπίεσης των αναπηρων. Η συγγραφέας προέρχεται από την παράδοση του Μισέλ Φουκό για τα σώματα και την επιτήρησή τους από την εξουσία και προβάλλει τη συμβολή της ριζοσπαστικής κίνησης UPIAS (Ένωση Αναπήρων ενάντια στο Διαχωρισμό). Πυρήνας αυτής της ανάλυσης είναι το «κοινωνικό μοντέλο» σε αντιπαραβολή με το «ιατρικό» [Για μια κριτική παρουσίαση δες Δ.Κυρίλλου «Καπιταλισμός και αναπηρία», ΣΑΚ Νο 119]. Με αυτό το πρίσμα και μετά από εξεγέρσεις του κινήματος ανάπηρων, αναγκάστηκαν οργανισμοί όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας να τροποποιήσουν τη γλώσσα και την ορολογία τους χρησιμοποιώντας πιο περιεκτικούς και λιγότερο ιατροκατευθυνόμενους ορισμούς. Η μοναδική μας παρατήρηση σχετίζεται με το γεγονός ότι η αναφορά στον «μισαναπηρισμό» και την εξουσία του «ιατρικού κατεστημένου» μένει σε ιδεαλιστική κριτική και στα ανθρώπινα κεφάλια, αν δεν συνδεθεί με τον αρχιτέκτονα της καταπίεσης και περιθωριοποίησης των ανάπηρων, το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα. Όμως σε κάθε περίπτωση, το βιβλίο αυτό είναι ένα δυνατό στήριγμα όχι μόνο στους ανάπηρους, αλλά και σε όλο τον κόσμο που συγκρούεται με τα μνημόνια και τους κάθε λογής απολογητές τους.

Στα θετικά της έκδοσης, το παράρτημα, όπου με τίτλο «Η μεταπολίτευση των τυφλών – Η έναρξη του αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα» δίνεται ένα ενδιαφέρον χρονικό της ιστορικής κατάληψης του Οίκου Τυφλών το 1976, που σηματοδότησε την ανάπτυξη μαζικού αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα.

Δήμητρα Κυρίλλου

Εργατικός έλεγχος, κοινωνικοποίηση, αυτοδιαχείριση

Δημήτρης Κατσορίδας

Σελ. 158, 7,5 ευρώ

Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2017

Μετά από μια επταετία μνημονίων και σκληρών εργατικών αγώνων, η συζήτηση για το ποια μπορεί να είναι μια εργατική εναλλακτική έχει ανάψει. Στο κέντρο της βρίσκεται το ζήτημα του εργατικού ελέγχου, μιας στρατηγικής που μπορεί να είναι διπλά χρήσιμη, τόσο ως άμεση και αποτελεσματική απάντηση απέναντι στους εκβιασμούς των καπιταλιστών, όσο και ως αναπόσπαστο κομμάτι ενός συνολικού μεταβατικού αντικαπιταλιστικού προγράμματος.

Σε αυτή τη συζήτηση επιχειρεί να συμβάλλει το βιβλίο του Δημήτρη Κατσορίδα «Εργατικός έλεγχος, κοινωνικοποίηση, αυτοδιαχείριση» που κυκλοφόρησε το 2016. Οικοδομεί την επιχειρηματολογία του σε τρία επίπεδα: τη θεωρητική προσέγγιση για το τι είναι εργατικός έλεγχος «ως μεταβατική κατάσταση», το ρόλο που μπορεί να παίξει στους σημερινούς αγώνες στην προοπτική μιας κοινωνίας «κοινωνικοποίησης και αυτοδιαχείρισης» και, τέλος, την «ελληνική εμπειρία» των αγώνων που –άμεσα ή έμμεσα– έχουν θέσει το ζήτημα του εργατικού ελέγχου.

Στην εισαγωγή ο συγγραφέας δηλώνει ότι «*το αίτημα του εργατικού ελέγχου αναδεικνύεται σαν ένα απαραίτητο εργαλείο ώστε να μην βρεθεί το εργατικό κίνημα αφοπλισμένο, απέναντι στην επίθεση του κεφάλαιου. Διατυπώνεται και πραγματοποιείται, συνήθως, σε περιόδους όπου ο καπιταλισμός είναι σε κρίση, γι' αυτό άλλωστε είναι αίτημα το οποίο αμφισβητεί την καπιταλιστική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής και την εργοδοτική εξουσία...*».

Ξεκινώντας με το παραπάνω απόσπασμα το βιβλίο του Δημήτρη Κατσορίδα, θα περίμενε κανείς πως θα μπορούσε να είναι ένας οδηγός για δράση ενάντια στους εκβιασμούς των αφεντικών που κλείνουν τις επιχειρήσεις τους, ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές που φέρνουν απολύσεις και ανεργία. Δυστυχώς δεν είναι. Η βασική του αδυναμία ξεκινάει από τον τρόπο με τον οποίο κάνει λάστιχο την ίδια την έννοια του εργατικού ελέγχου απογυμνώνοντάς τον έτσι από τη δυναμική του σαν αντικαπιταλιστική στρατηγική, αλλά και σαν άμεση πρόταση δράσης ενάντια στα κλεισίματα και τις απολύσεις.

Λίγο παρακάτω (σελ. 39) τσουβαλιάζει στην ίδια κατηγορία τον αγώνα της ΕΡΤ με τα «συνεταιριστικά εγχειρήματα όπως της Εφημερίδας των Συντακτών». Σήμερα είναι σε εξέλιξη οι μάχες που δίνουν οι εργαζόμενοι στα ΜΜΕ: στον Πήγασο (Έθνος, Ημερησία) και λίγο πριν στον ΔΟΛ. Μπορεί μια αριστερή πρόταση προς αυτούς να είναι «φτιάξτε και σεις ένα συνεταιριστικό ΜΜΕ σαν την Εφ Συν» κι αυτό μάλιστα να θεωρείται «υβριδική μορφή εργατικού ελέγχου»; Σίγουρα όχι, κάτι τέτοιο θα ήταν καταστροφικό. Ο αγώνας των εργαζόμενων της ΕΡΤ ξεκίνησε με κατάληψη, για δυο χρόνια ήταν κέντρο διαδηλώσεων και απεργιών συμπαράστασης, ξεσήκωσε ένα τεράστιο κύμα αλληλεγγύης και έγινε η φωνή κάθε αντίστασης στα μνημόνια κάτω από τον έλεγχο των ίδιων των εργαζόμενων. Δεν έχει απολύτως καμιά σχέση με μια «συνεταιριστική» καπιταλιστική επιχείρηση σαν την Εφ Συν που στήθηκε ως «εναλλακτική πρόταση» πάνω στα συντρίμμια της ήττας του αγώνα ενάντια στις απολύσεις και το κλείσιμο της Ελευθεροτυπίας. Ο

σκληρός αγώνας διαρκείας για να μείνει δημόσια η ΕΡΤ είχε το νικηφόρο αποτέλεσμα όχι μόνο να πάρουν πίσω οι εργαζόμενοι τις δουλειές τους, αλλά σήμερα να έχουν και την αυτοπεποίθηση αλλά και ένα δυνατό συνδικάτο που φτάνει να οργανώνει απεργίες για να εμποδίσει την προβολή της ναζιστικής Χρυσής Αυγής –και να το επιβάλλει. Αυτό είναι ένα χειροπιαστό δείγμα εργατικού ελέγχου.

Το αίτημα για κρατικοποίηση δίχως αποζημίωση των καπιταλιστών αλλά με εργατικό έλεγχο, είναι πρόταση αγώνα σε κάθε εργοστάσιο, ΜΜΕ, επιχείρηση που κλείνει. Η κατάληψη με αυτά τα αιτήματα είναι η άμεση απάντηση των εργατών στις απολύσεις και τα κάθε λογής χτυπήματα που φέρνει η κρίση του συστήματος. Ενώνει τους εργάτες και τις εργάτριες από τα διαφορετικά εργοστάσια και επιχειρήσεις, σε ένα κοινό μέτωπο ενάντια στην κυβέρνηση και το κράτος των καπιταλιστών. Είναι επίσης, η «γέφυρα» που μπορεί να οδηγήσει στην επαναστατική διεκδίκηση μιας κοινωνίας όπου την οικονομική και πολιτική εξουσία θα την έχουν οι εργάτες, όπου ο τυφλός ανταγωνισμός για το κέρδος θα έχει δώσει τη θέση του στο δημοκρατικό σχεδιασμό για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών.

Μόνο έτσι διατυπωμένο σαν κομμάτι ενός συνολικού αντικαπιταλιστικού μεταβατικού προγράμματος, όπως αυτό που προτείνει η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, μπορεί το αίτημα του εργατικού ελέγχου να είναι συγκεκριμένη πρόταση δράσης και όχι αφηρημένη κατηγοριοποίηση που χωράει από την ΕφΣυν και τις Εκδόσεις των Συναδέλφων μέχρι «δομές κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας»(!)

Ακριβώς επειδή είναι ένα αίτημα αντικαπιταλιστικό ο εργατικός έλεγχος είναι μια πρόταση προς το εργατικό κίνημα. Καμιά «αριστερή κυβέρνηση» δεν πρόκειται να το υλοποιήσει και σίγουρα όχι ο Τσίπρας. Γι' αυτό, μόνο ψευδαισθήσεις και σύγχυση μπορεί να τρέφει ένα κάλεσμα προς «*μια κυβέρνηση της Αριστεράς που θα πρέπει να θεσμοθετήσει τον Εργατικό-Διαχειριστικό Έλεγχο σε όλα τα επίπεδα της οικονομίας και σε όλες τις επιχειρήσεις*» (σελ. 25). Ακόμα και στη Χιλή της Λαϊκής Ενότητας στις αρχές της δεκαετίας του '70, που φέρνει σαν παράδειγμα στο βιβλίο ο συγγραφέας, ο Αλιέντε κατηγορούσε τα όργανα εργατικού ελέγχου ότι «θέλουν να φέρουν τον εμφύλιο πόλεμο». Για την Ελλάδα του Τσίπρα δεν γίνεται καν συζήτηση.

Στην πραγματικότητα, αυτό που συμβαίνει είναι η ανάποδη διαδικασία: όταν αρχίζουν να διαμορφώνονται τέτοια κινήματα, η δύναμη που αποκτούν, όσο περισσότερο συντονίζονται και απλώνονται, γίνεται πολιτική. Και επομένως το ζήτημα του ποιος έχει τον έλεγχο της πολιτικής εξουσίας γίνεται κεντρικό. Ο Τρότσκι τόνιζε ότι «*ο εργατικός έλεγχος μπορεί να έχει πραγματική έννοια μόνο στη βάση της οξείας ταξικής πάλης, όχι της συνεργασίας. Όμως, κάτι τέτοιο στην πραγματικότητα σημαίνει δυαδική εξουσία στις επιχειρήσεις, στα τραστ, σε όλους τους κλάδους της βιομηχανίας, σε όλη την οικονομία*». Γι' αυτό χρειάζεται μια αριστερά με επαναστατική στρατηγική που να στηρίζει, συνδέει και γενικεύει τους υπαρκτούς αγώνες της τάξης στην προοπτική της ανατροπής του καπιταλιστικού κράτους για να δοθεί η δυνατότητα της γενίκευσης του εργατικού ελέγχου συντονισμένα και δημοκρατικά προγραμματισμένα σε ολόκληρη την κοινωνία.

Ο Δημήτρης Κατσορίδας θέλει με το βιβλίο του ν' αναδείξει τη σημασία του εργατικού ελέγχου σαν κλειδί της πάλης του εργατικού κινήματος εδώ και σήμερα. Σαν παρέμβαση σε μια κομβική συζήτηση μέσα στην Αριστερά είναι καλοδεχούμενη. Οι απαντήσεις όμως που δίνει είναι πολύ πίσω από τις ανάγκες του εργατικού κινήματος σήμερα.

Κώστας Πίττας

Η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, η Γερμανία και η επιστροφή των εθνικισμών

Χρήστος Χατζηιωσήφ

Σελίδες 128, 12,72 ευρώ

Εκόσεις Βιβλιόραμα, 2017

Αφορμή για τη συγγραφή του βιβλίου "Η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, η Γερμανία και η επιστροφή των εθνικισμών" ήταν, όπως γράφει ο ίδιος ο Χρήστος Χατζηιωσήφ στην εισαγωγή η "υπόθεση Ρίχτερ".

Το 2011 ο Γερμανός ιστορικός Χάιντς Ρίχτερ κυκλοφόρησε ένα βιβλίο με τίτλο "Η κατάληψη της Κρήτης" με το οποίο όχι μόνο υποτιμούσε τη σημασία της αντίστασης των Κρητικών στην επίθεση των Γερμανών αλεξιπτωτιστών την άνοιξη του 1941 αλλά και την χαρακτήριζε "βρώμικη" και "κτηνώδη". Το βιβλίο προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων από "*διάφορες εξημμένες κεφαλές*" (έκφραση του Χατζηιωσήφ) που έσπευσαν να χαρακτηρίσουν τον Ρίχτερ απολογητή του ναζισμού και να τον σύρουν στα δικαστήρια.

Ο Ρίχτερ, γράφει ο Χατζηιωσήφ "*είναι ένας μέτριος ιστορικός*". Αλλά ο στόχος του βιβλίου του δεν ήταν η παραγραφή των ναζιστικών εγκλημάτων. "*Η προσπάθειά του να αποκαταστήσει την υστεροφημία των Γερμανών αλεξιπτωτιστών... δεν εκκινεί από τη διάθεση μιας αδέξιας απολογίας των ναζιστικών εγκλημάτων (αλλά) συνδέεται με τη γενικότερη προσπάθεια να πειστεί η γερμανική κοινή γνώμη για τη νομιμότητα του νέου γερμανικού στρατού στο εξωτερικό...*".

Η αντιμετώπιση της σημερινής Γερμανίας μέσα από το πρίσμα του ναζισμού (χαρακτηριστικό παράδειγμα οι γελοιογραφίες που στολίζουν την Μέρκελ και τον Σόιμπλε με αγκυλωτούς σταυρούς) είναι έτσι και αλλιώς προβληματική, γράφει ο Χατζηιωσήφ. Και δεν βοηθά στην κατανόηση της σημερινής κατάστασης.

Η νομιμοποίηση των επεμβάσεων του γερμανικού στρατού στο εξωτερικό με την οποία ο Χατζηιωσήφ συνδέει το βιβλίο του Ρίχτερ είναι κομμάτι της γενικότερης απόπειρας αναβίωσης του γερμανικού εθνικισμού που έχει ξεκινήσει πριν από τρεις περίπου δεκαετίες.

Ο γερμανικός εθνικισμός ήταν "σε καταστολή" τα πρώτα χρόνια μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στο πρώτο γερμανικό σύνταγμα του 1949 δεν υπάρχει ούτε μια αναφορά στο "έθνος". Η βασική αιτία πίσω από αυτή την παράλειψη ήταν το Άουσβιτς, τα φριχτά εγκλήματα που είχε διαπράξει το ναζιστικό καθεστώς στο όνομα του "έθνους".

Η πρώτη σοβαρή απόπειρα "απόψυξης" του εθνικισμού έγινε τη δεκαετία του 1980, επί καγκελαρίας Χέλμουτ Κολ -και απέτυχε παταγωδώς. Στο κέντρο της προσπάθειας εκείνης ήταν η "σχετικοποίηση" (και υποβάθμιση τελικά) της ιδιαιτερότητας των ναζιστικών εγκλημάτων. Το Αρχιπέλαγος Γκούλαγκ, έγραφε ο Ερνστ Νόλκε (ο ιστορικός που συνέδεσε περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο το όνομά του με αυτή την απόπειρα) ήταν προγενέστερο του Άουσβιτς. Το "ταξικό μίσος" του Μπολσεβικισμού προγενέστερο του "φυλετικού μίσους" του εθνικοσοσιαλισμού. Ο ναζισμός δεν ήταν παρά ένα από τα παραπροϊόντα της βιομηχανικής επανάστασης. Ο Νόλκε "κέρδισε" τους ακαδημαϊκούς. Αλλά δεν κέρδισε την κοινή γνώμη -και ιδιαίτερα τη νεολαία που εκείνη την εποχή βρισκόταν στους δρόμους ενάντια στην εγκατάσταση των αμερικανικών πυρηνικών πυραύλων Πέρσινγκ και Κρουζ στο έδαφος της Γερμανίας. Έκτοτε, γράφει ο Χατζηιωσήφ, η μοναδικότητα του Άουσβιτς δεν αμφισβητήθηκε ποτέ ξανά επίσημα στη Γερμανία.

Αντίθετα ο "επιθετικός αντιναζισμός" έγινε ένα από τα βασικά συστατικά στοιχεία της δεύτερης μεγάλης απόπειρας "απόψυξης" του εθνικισμού που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 με την πτώση του Τείχους και την επανένωση της Γερμανίας. Η "επαναλαμβανόμενη" καταδίκη των ναζιστικών εγκλημάτων, γράφει ο Χατζηιωσήφ, έδινε τώρα τη δυνατότητα στη γερμανική ηγεσία -και το νέο γερμανικό στρατό- να εμφανίζεται σαν υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο Γιόσκα Φίσερ, ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας την εποχή του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία δικαιολόγησε τη γερμανική εμπλοκή προσθέτοντας στο παλιό σύνθημα "ποτέ ξανά πόλεμος" το νέο "ποτέ ξανά Άουσβιτς". Στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν θα στήνονταν ποτέ ξανά στην Ευρώπη -και αυτό το εγγυόταν τώρα ο νέος γερμανικός στρατός.

Το δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό του "νέου γερμανικού εθνικισμού"

ήταν (και είναι) ο επιθετικός νεοφιλελευθερισμός: η οικονομική επιτυχία της Γερμανίας στηρίχτηκε στις "σωστές της επιλογές", σε αντιπαράθεση όχι μόνο με τις κακές επιλογές αλλά και με την σπατάλη και την τεμπελιά του ευρωπαϊκού "νότου". Αυτός ο "νεοφιλελεύθερος" εθνικισμός δεν περιορίζεται στις δεξιοφυλλάδες του τύπου της Bild. Οι ρίζες του έχουν τεθεί από "διακεκριμένους" ακαδημαϊκούς, σαν τον Χέρφριντ Μύνκερ, καθηγητή στο πανεπιστήμιο Χούμπολντ του Βερολίνου και στενό συνεργάτη της Μέρκελ.

Οι προσπάθειες "απόψυξης" του γερμανικού εθνικισμού καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου του Χατζηιωσήφ. Αλλά αυτό δεν σημαίνει, όπως διευκρινίζει ο ίδιος ότι αντιμετωπίζει αυτή την προσπάθεια σαν εξαίρεση. Η άνοδος της ακροδεξιάς, άλλωστε, στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες -στη Γαλλία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Ελλάδα, τη Βρετανία κλπ- δείχνουν ότι η Γερμανία δεν είναι κάποια εξαιρετική περίπτωση. Ο εθνικισμός βρίσκεται -σε αντίθεση με τις διακηρύξεις της "ευρωπαϊκής ενοποίησης" -σε άνοδο εδώ και τρεις δεκαετίες σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Ο Χατζηιωσήφ αναγνωρίζει ότι οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη έχουν παίξει σημαντικό ρόλο σε αυτό. "*Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης διέσωσε και δεν εξασθένισε τα εθνικά κράτη*", γράφει. Μπορεί η κυριαρχία των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τυπικά, τουλάχιστον να περιορίστηκε. Οι ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ τους, όμως, όχι μόνο διατηρήθηκαν αλλά και εντάθηκαν. Οι ανταγωνισμοί αυτοί, με τη σειρά τους, πολλαπλασίασαν τις εθνικές προκαταλήψεις. Αλλά στην ουσία τείνει να υποτιμήσει αυτόν τον παράγοντα.

"*Κατά τη γνώμη μου*", γράφει, "*η αναζωπύρωση του εθνικισμού αποτελεί το αναπόφευκτο αποτέλεσμα του τρόπου με τον οποίο επιδιώχθηκε η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Είναι συνέπεια των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών των τριών τελευταίων δεκαετιών*". Η αναζωπύρωση του εθνικισμού παρουσιάζεται εν κατακλείδι σαν κάτι το "αυτόματο", το αναπόφευκτο - παρόλο που το ίδιο το βιβλίο περιγράφει αναλυτικά τις συνειδητές προσπάθειες που γίνονται από τις άρχουσες για την πριμοδότηση του.

Δεύτερον, η ίδια αναζωπύρωση των εθνικισμών στις πέρα από τη Γερμανία ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζεται συχνά απλά σαν "αντανάκλαση" του γερμανικού εθνικισμού:

"*Ο εθνικισμός των άλλων αποτελεί, εδώ, αντανάκλαση του γερμανικού. Η σημαντική διαφορά ανάμεσα στον γερμανικό και τον λατινικό (γαλλικό ή ιταλικό), ακόμα και τον ελληνικό εθνικισμό είναι ότι ο πρώτος στηρίζεται σε μια πιο συνεκτική αντίληψη για τη σχέση οικονομίας και κράτους, κάτι που δεν διαθέτουν οι άλλοι εθνικισμοί*". Ο Χατζηιωσήφ δεν υπονοεί ότι οι άρχουσες τάξεις των άλλων χωρών δεν έχουν τις δικές τους ευθύνες. Έχουν. Αλλά η βασική τους ευθύνη συνίσταται στο ότι ακολουθούν.

Το αποτέλεσμα είναι η πολιτική απαισιοδοξία. "*Πριν από δυο χρόνια, την άνοιξη του 2015*", γράφει, "*αναρωτιόταν κανείς αν ο καταλύτης για την αλλαγή της πολιτικής θα ήταν τα λεγόμενα ανισυστημικά πολιτικά κινήματα στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου. Ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα; Οι Podemos στην Ισπανία;*

Σήμερα φαίνεται πιο πιθανό... να την προκαλέσει η εισροή των πολιτικών προσφύγων... και η έκφραση της αντίδρασης των ευρωπαϊκών κοινωνιών σ' αυτή την ιστορική μετακίνηση των πληθυσμών". Η ρατσιστική, εθνικιστική ακροδεξιά με άλλα λόγια.

Αυτή η άποψη είναι προβληματική. Ο εθνικισμός δεν είναι το "αναπόφευκτο" αποτέλεσμα της πορείας της "ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης". Οι ιδέες δεν διαμορφώνονται αυτόματα. Διαμορφώνονται μέσα από μάχες. Η ακροδεξιά, παρά την αναβίωση του εθνικισμού "από τα πάνω" δεν έχει καταφέρει πουθενά να βγει νικήτρια, όπου έχει αναμετρηθεί με το κίνημα. Αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούμε να εφησυχάζουμε. Οι μάχες είναι ακόμα μπροστά μας. Αλλά μπορούμε να νικήσουμε.

Σωτήρης Κοντογιάννης